

Møteinnkalling

Utvalg:	Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr.
Møtested:	, Søgne rådhus
Dato:	22.04.2014
Tidspunkt:	09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til personlig vararepresentant og forvalter.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 17/14	Godkjenning av protokoll fra forrige møte, og innkalling		
ST 18/14	Referatsaker		
RS 13/14	Sæsøy - uttalelse til søknad om dispensasjon fra kommuneplanen og pbl § 1-8 for fradeling av bebygd parsell fra gnr. 20 bnr. 4		2014/1322
RS 14/14	Nytt rundskriv om forvaltning av verneforskrifter - e-post		2012/3055
RS 15/14	Rosnes - rydding i landskapsvernområdet - rapport fra grunneier - e-post		2012/4831
RS 16/14	Li - svar på henvendelse om forvaltning - kopi av brev		2013/2131
RS 17/14	Bergeneset - bestilling av utførelse av gjerdeforsterking		2014/1443
RS 18/14	Midler til forvaltning av nasjonalparker og tilhørende verneområder - e-post		2012/3055
RS 19/14	Østhus - ad mulig ulovlig anlagt brygge		2013/1609
RS 20/14	Østhus - Avslutning av sak - mulig ulovlig brygge - e-post		2013/1609
RS 21/14	Miljøvedtaksregisteret - registrering av vedtak etter verneforskrifter og naturmangfoldloven § 48		2012/3055
RS 22/14	Flekkefjord - kommentarer til saken		2013/1609
RS 23/14	Riksrevisjonens undersøkning av forvaltninga av nasjonalparker		2012/3055
ST 19/14	Kristiansand - Krossholmen - gnr 3 bnr 187 - søknad om riving av eksisterende og oppføring av ny hytte - søker: Tove Torjussen		2014/925
ST 20/14	Flekkefjord - Fidsel - behandling av klage på avslag om å prioritere kr 100 000 til atkomst fra Fidsel til Kleppe		2013/1550
ST 21/14	Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder budsjett etter tildeling fra Miljødirektoratet 2014		2012/3055
ST 22/14	Strategi for bærekraftig bruk og vern av store landskapsvernområde på Vest-Agder kysten – innledning på ca 30 min fra forvalter		2013/4334
ST 23/14	Mandal - Ytre Farestad - søknad om oppsetting av gjerde for helårsbeite med utegangsau / gammel norsk sau i Ryvingsåsen – forvalter		2014/1087

ST 24/14 fratrer pga part i saken
Eventuelt

ST 17/14 Godkjenning av protokoll fra forrige møte, og innkalling

ST 18/14 Referatsaker

Fra: Eik, Ole Johan[fmvaoje@fylkesmannen.no]

Dato: 05.03.2014 07:49:35

Til: fellespost@mandal.kommune.no

Kopi: postmottak@vaf.no; Vikøyr, Bjørn

Tittel: Sæsøy - uttalelse til søknad om dispensasjon fra kommuneplanen og pbl § 1-8 for fradeling av bebygd parsell fra gnr. 20 bnr. 4

Til Mandal kommune

Vedlagt følger Fylkesmannens uttalelse til søknad om fradeling av bebygd parsell fra gnr. 20 bnr. 4, Sæsøy.

Sendes kun som e-post.

Med hilsen

Ole-Johan Eik

seniorrådgiver

Fylkesmannen i Vest-Agder

Miljøvernavdelingen

Tlf 38 17 62 07

www.fylkesmannen.no/vest.agder

Fylkesmannen i Vest-Agder

Miljøvernnavdelingen

Saksbehandler: Ole-Johan Eik
Tlf.: 38 17 62 07

Deres ref.: 2013/2137
Vår ref.: 2014/1196

Vår dato: 04.03.2014
Arkivkode: 421.3

Mandal kommune
Postboks 905
4509 Mandal

Sæsøy - uttalelse til søknad om dispensasjon fra kommuneplanen og pbl § 1-8 for fradeling av bebygd parsell fra gnr. 20 bnr. 4

Vi viser til kommunens skriv av 28.02.2014.

Søknaden gjelder fradeling en parsell (ca. 1 dekar) med eksisterende fritidsbebyggelse. Parsellen ligger fra ca. 20 til 60 m fra sjøen (Snerpesundet) på nordsiden av Sæsøy. Fradeling krever dispensasjon fra kommuneplanens LNF-formål og forbudet mot tiltak i 100-metersbeltet langs sjøen etter pbl § 1-8.

Eiendommen utgjør et sameie. Kommunens landbruksforvaltning har gitt samtykke til fradeling av parsellen etter jordloven § 12. Parsellen skal overtas av en av andelseierne i sameiet og benyttes til fritidsformål.

Sæsøy ligger innenfor Oksøy – Ryvingen landskapsvernområde. Evt. fysiske tiltak på parsellen må derfor i tillegg til plan og bygningsloven også avklares etter vernebestemmelsene.

Miljøvernnavdelingen har isolert sett ikke vesentlige merknader til fradeling av bebygd areal til uendret bruk. Vi vil imidlertid frarå oppdeling av eiendommer da dette lett kan føre til økt press om å gjøre byggetiltak. Kommunen bør derfor nøye vurdere presedensvirkning av et evt. dispensasjonsvedtak.

Vi minner om at det av pbl. § 19-2, annet ledd, følger at det ikke kan gis dispensasjon dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg må fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering. Det må fremgå av vedtakets begrunnelse at kommunen har vurdert og tatt stilling til disse vilkårene, jf. forvaltningslovens krav til begrunnelse.

Med hilsen

Ellen Synøve Paust (e.f.)
senioringeniør

Ole-Johan Eik
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift.

Kopi til:

Verneområdestyret v/Bjørn Vikøyr

Vest-Agder fylkeskommune

Postboks 517 Lund 4605 Kristiansand S

Fra: FMVA Postmottak[fmvaPostmottak@fylkesmannen.no] Dato: 11.03.2014 08:26:42 Til: Eigeland, Lindsey Jeanette Kopi: kari.killi.olsen@miljodir.no Tittel: VS: Nytt rundskriv om forvaltning av verneforskrifter

Meldingen er mottatt og videresendes internt for journalføring.

Vennlig hilsen

Fylkesmannen i Vest-Agder

Dokumentsenteret v/Anne Lise Berg Bentsen

fmvapostmottak@fylkesmannen.no tlf 38 17 61 00

www.fylkesmannen.no/va

Avsender har fått melding om at sendingen er mottatt - jf.e-forvaltningsforskriftens § 6

Fra: Kari Killi Olsen [mailto:kari.killi.olsen@miljodir.no]

Sendt: 10. mars 2014 13:37

Til: FMAA Postmottaket; FMBU Postmottak; FMFI, Arkiv; FMHE Postmottak; Fylkesmannen i Hordaland, *Postmottak; Fylkesmannen i Møre og Romsdal; FMNO Postmottak Fylkesmannen i Nordland; FMNT Postmottak; postmottak, Arkiv; Postmottak Oslo og Akershus; FM Rogaland, Postmottak; FMSF Postmottak; FMST Postmottak; FMTE Postmottak; fmtrpostmottak; FMVA Postmottak; Postmottak Vestfold; *Fmos Postmottak Fylkesmannen i Østfold

Emne: Nytt rundskriv om forvaltning av verneforskrifter

Vår ref.: 2014/2454-1

Vedlagt følger brev fra Miljødirektoratet. Brevet sendes elektronisk uten underskrift, og skal betraktes som et originalt dokument.

Papirdokument vil ikke bli ettersendt.

Vi ber om at dere videresender til alle nasjonalpark- og verneområdestyrer.

Alle offisielle svar og henvendelser til Miljødirektoratet gjøres til post@miljodir.no

Med hilsen

Kari Killi Olsen

konsulent, Naturavdelingen

Miljødirektoratet

Telefon: 03400 / 73 58 05 00

Mobil: 930 12 160

E-post: kari.killi.olsen@miljodir.no

www.miljodirektoratet.no - www.miljostatus.no

Miljødirektoratet er fra 1. juli 2013 en sammenslåing av Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif).

MTP Side DIRECTOR GENERAL

Alle fylkesmenn og nasjonalpark-/verneområdestyrer

Trondheim, 06.03.2014

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/2454

Saksbehandler:
Tone Lise Alstad Eid

Nytt rundskriv om forvaltning av verneforskrifter

Miljødirektoratet har utarbeidet nytt rundskriv om forvaltning av verneforskrifter. Rundskrivet erstatter tidligere rundskriv av november 2001, revidert februar 2010. Rundskrivet har publikasjonsnummer M106-2014 og er lagt ut på Miljødirektoratets nettsider:

<http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M106/M106.pdf>

Miljødirektoratet ber fylkesmannen videreformidle rundskrivet til nasjonalpark-/verneområdestyrer.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Berit Lein
Direktør Naturavdelingen

Knut Fossum
seksjonsleder

Fra: Harry Wathne[harry.wathne@gmail.com] Dato: 14.02.2014 10:58:53 Til: Vikøyr, Bjørn; carlerik.kilander@dirnat.no Tittel: Rydding i landskapsverneområdet på Rosnes 2014.

Hei.

Vi er nå ferdig med ryddeprosjektet i verneområdet på Rosnes for 2014.

Vedlagt følger faktura, kart over årets rydding, timelister over egeninsatsen og kostnader.

I neste års ryddeområde er det ca.20 store sitkagraner. Grunneier vil gjerne at vi fjerner disse sitkagranene. Vår erfaring fra tidligere fjerning av sitkagraner er at det er meget arbeidskrevende, jeg vil tro at halve timetallet av de tildelte timer vil medgå. Jeg mener at vi bør fjerne granene, men dersom verneområde forvalteren ikke ønsker å bruke så mye resurser på granene, ber jeg om å få en tilbakemelding om det.

I § 2 i skjøtselsavtalen om rydding i verneområdet skrives det at tilskuddsatsene kan reforhandles etter tre år etter avtaleinngåelsen.

Vest for landskapsvernegrensen og ned til sauegjerdet har vi en skjøtselsavtale med landbrukskontoret, som gjennom SMIL-midler gir en tilskuddsats på kr.275,- for eget arbeid + kr.25,- pr. time med motorsag.

Vi ser det som naturlig å bruke samme sats over hele området.

Mvh.

Harry Wathne.

Faktura

Ytre-Berge sauelag DA

Skjernøyveien 335

4516 Mandal

Org.nr: 00888961062

Konto nr: 28011425749

Til:

Verneområdestyret for Oksøy – Ryvingen landskapsverneområde v/
verneområdeforvalter Bjørn Vikøyr.

Faktura nr: 4

Dato: 14.02.2014

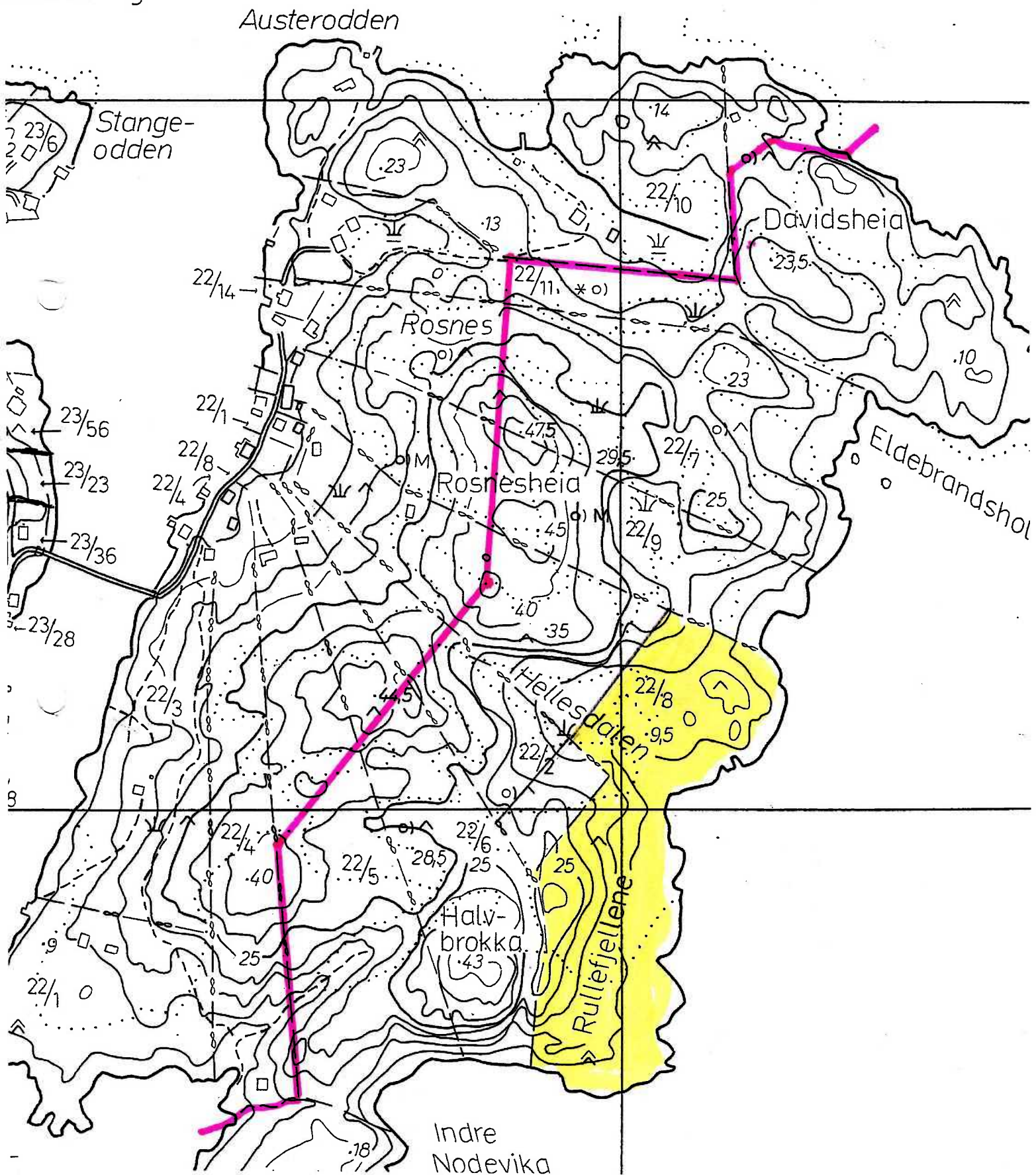
Kommentar: Tiltak utført i henhold til avtale av 26. september 2011 og e-post
av 10. januar 2012. Skjøtsel av del av Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde på
Rosnes i Mandal kommune.

Henviser til vedlagte spesifiserte timeliste og kostnader.

Kr. 60 000,- inkl. MVA.

- vernegrense

 Areal som er ryddet i 2014.

**Felleskjøpet
Rogaland Agder**

FK Butikken Mandal
Langgt. 21
4515 Mandal
Telefon: 38272970
Man-fre 09:00-16:30 Lør 09:00-14:00
Org. nr. NO 915 442 552 MVA

70 798417621
BENJIN MILJØ 2TAKT 5L STATOIL
6 linje(r) à 145,00 870,00

7054287001963
OLJE SAGKJEDE HELARS 20L FK 620,00

Sum 7 linje(r) 1.490,00
BankAxept 1.490,00

BAX: 322201-71015707
09/12/2013 10:16
bankaxept
*****45884-5
AID:D5780000021010
TVR:8000048000
TSI:6800
REF:261 029224004876
NOK= 1490,00

(Moms 25,0% x 1.192,00 = 298,00

Du fikk hjelp av: Olav

Blank Ekspedi. Kvitt. Dato Tid
0014/02 ***** 2820 09-12-2013 10:16

97120014282002005091

TAKK FOR HANDELEN
OG
VELKOMMEN IGJEN
RETUR KUN MOT KVITTERING

WWW.FKRA.NO

Kostnader 2014

Ryddeprojekt i Landskapsverneområdet 2014.

Harald.

xL Timeliste egeninsats

	A	B	C
34	Rydding av greiner.	23/11	2
35	" "	29/12	3
36	" "	4/1	5
37	" "	7/1	5
38	" "	11/1	5
39	" "	13/1	3
40	Sum		23
41			
42	Sum timer 2014:		
43			
44	Kjetil 53 timer		
45	Marit 49 -11-		
46	Harry 121 -11-		
47	Harald 23 -1-		
48	Sum 246 timer		
49			
50			
51			
52			
53			
54			
55			
56			
57			
58			
59			
60			

Ryddeprojekt i landskapsverneområdet 2014.

Harry

XL Timeliste egeninsats

	A	B	C
34	Hogging av trær.	9/11	3
35	" "	11/11	3
36	" "	13/11	5
37	" "	15/11	4
38	" "	19/11	4
39	" "	21/11	5
40	" "	22/11	4
41	" "	23/11	2
42	" "	25/11	3
43	" "	26/11	5
44	" "	27/11	3
45	" "	28/11	3
46	" "	30/11	4
47	" "	2/12	5
48	" "	7/12	4
49	" "	9/12	4
50	" "	10/12	3
51	" "	12/12	4
52	" "	17/12	3
53	" "	20/12	3
54	" "	21/12	3
55	" "	23/12	2
56	" "	29/12	6
57	" "	4/1	5
58	" "	6/1	4
59	" "	7/1	5
60	" "	8/1	5
61	" "	10/1	5
62	" "	11/1	5
63	" "	12/1	4
64	" "	13/1	3
65	Sum		121

Ryddeprojekt i Landskapsverneområdet 2014.

Kjetil

xL Timeliste egeninsats

	A	B	C
34	Rydding av greiner	9/11	3
35	" "	12/11	4
36	" "	15/11	3
37	" "	19/11	4
38	" "	21/11	3
39	" "	22/11	3
40	" "	25/11	3
41	" "	26/11	5
42	" "	27/11	3
43	" "	2/12	5
44	" "	7/12	4
45	" "	9/12	2
46	" "	10/12	3
47	" "	12/12	3
48	" "	17/12	3
49	" "	23/12	2
50	Sum		53
51			
52			
53			
54			
55			
56			
57			
58			
59			
60			

Ryddeprojekt i Landskapsverneområdet 2014

Marit.

xl Timeliste egeninsats

	A	B	C
34	Rydding av greiner.	9/11	3
35	"	21/11	3
36	"	22/11	3
37	"	23/11	2
38	"	25/11	3
39	"	27/11	2
40	"	28/11	3
41	"	30/11	4
42	"	7/12	4
43	"	12/12	4
44	"	17/12	3
45	"	23/12	2
46	"	29/12	5
47	"	6/1	4
48	"	8/1	4
49	Sum		49
50			
51			
52			
53			
54			
55			
56			
57			
58			
59			
60			

KOPI

Ole Geir Reistad
Marstad
4432 HIDRASUND

Trondheim, 14.02.2014

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/409

Saksbehandler:
Morten Ingebrigtsen Wedege

Flekkefjord landskapsvernområde - svar på henvendelse om forvaltning

Miljødirektoratet viser til e-post fra deg 13.1.2014 der du etterlyser veiledning og tilrettelegging for restaurering og bevaring av et veiløst gårdsbruk. Gårdsbruket ligger, slik vi forstår det, innen for grensene av Flekkefjord landskapsvernområde.

Formålet med vernet av Flekkefjord landskapsvernområde vil være styrende for verneområdeforvaltningens prioriteringer. Dette formålet er «å ta vare på et representativt og særpreget landskap med åpne sjøflater, urørt skjærgård og mektig kysthei, samt å sikre områder som er viktig for biologisk mangfold, truede og sårbare plante- og dyrearter, og et variert kulturlandskap med fornminner og nyere tids kulturminner.»

Tiltaksmidlene i verneområder er underlagt føringer i statsbudsjettet. Om midlene heter det: «Midlane dekkjer statlege investeringsutgifter og andre typar tiltak i verneområde. Midlane går til tiltak som er naudsynte for å ta vare på verneverdiane, inkludert utgifter til informasjon, skjøtsels- og tilretteleggingstiltak. Tilretteleggingstiltaka omfattar opparbeiding av stigar, klipping og merking for å betre tilgjenge i verneområda og samstundes styre ferdsla i og rundt sårbar natur i verneområda. Tiltaka kan òg omfatte etablering av parkeringsplassar i tilknytning til verneområda. 8 mill. kroner av løyvinga er tiltaksmidlar til verneområdestyra. Alle tiltak skal vere i tråd med godkjent forvaltnings-/skjøtselsplan for verneområda og andre relevante styringsdokument.»

Restaurering av bygninger faller normalt utenfor det som er formålet med naturvern i Norge. Verneverdige bygg og anlegg må derfor som hovedregel ivaretas gjennom kulturminneforvaltningen, som i dette tilfellet er fylkeskommunen og Riksantikvaren. Det er også her den nødvendige kompetansen til å bistå med veiledning til slik ivaretagelse ligger.

Verneområdeforvaltningen er imidlertid opptatt av at kulturlandskapet best ivaretas gjennom tradisjonell bruk, og derfor bevilges det også midler til aktiv skjøtsel i verneområdene. Prioriteringene innenfor rammene av de tildelte midlene må gjøres av verneområdestyret, og være i tråd med godkjent forvaltningsplan eller f.eks. skjøtselsplan. Å opparbeide jordbruksvei faller ikke

under skjøtselsbegrepet i naturmangfoldloven § 47. Det er således et tiltak som krever dispensasjon fra forskriften. Dersom dispensasjon skulle bli innvilget, er det imidlertid ikke adgang til å bruke verneområdeforvaltningens tiltaksmidler til å støtte et slikt anlegg. Stier for ferdsel til fots i friluftslivsyemed kan imidlertid få støtte fra verneområdeforvaltningen, særlig når slike stier har en kanaliseringseffekt for å ivareta verneverdiene.

Vi håper dette var oppklarende, og vil avslutningsvis bemerke at vi setter stor pris på engasjement fra grunneiere og andre lokale brukerinteresser. Derfor håper vi på bred deltagelse i prosessen med revisjon av forvaltningsplan for Flekkefjord landskapsvernområde, som verneområdestyret har vedtatt å sette i gang. Dette arbeidet vil være viktig med tanke på prioriteringer av tiltak i verneområdet i årene fremover.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Olav Nord-Varhaug
seksjonsleder

Morten Ingebrigtsen Wedege
seniorrådgiver

Kopi til:
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord landsk.vernområder

Postboks 513 Lundsiden 4605 KRISTIANSAND S

Fra: Vikøyr, Bjørn[fmvabvi@fylkesmannen.no]

Dato: 14.03.2014 16:45:00

Til: 'rune@dyreparken.no'

Kopi: Hans.Kristen.Madsen@kristiansand.kommune.no; Trond Johanson, Kristiansand kommune, parkvesenet; Frank Strømmen (fari-str@online.no)

Tittel: Bergeneset - bestilling av utførelse av gjerdeforsterking

Hei Rune

Takk for tilbud om forsterking av gjerde.

Som du er kjent m er det et behov og etter min vurdering klokt å videreføre geitebeiting i tilpasset beitetrykk på Bergeneset. Dette ut fra målet om kystlynghei med referanse til bl a Mons Kvamme, Norsk lyngheisenter. Tilpasning av beitetrykk og justering av beiteopplegg kommer vi tilbake til i forbindelse med fornying av beiteavtale for Bergeneset i løpet av 2014. (Gjeldende avtale mellom kommunen og Askbo gikk ut i 2012.)

Jeg ønsker derfor at dere tre Rune, Gunnar og Lars Otto setter opp nødvendige stolper vi har liggende og strømtråd langs hele gjerde for en arbeidspris kr 250 pr time inkl maskinbruk innen rammen av 25 000 kr. Utførelsen skal ta hensyn til at dette er et offentlig område med nasjonale verdier knyttet til landskap og friluftsliv. Det skal tas særlige estetiske og funksjonelle hensyn ved kryssinger at stier, ferdselsårer og oppholdsarealer.

Lykke til med oppdraget.

Regningen sendes i tråd med avtale med Trond Johanson til:

Kristiansand kommune

Fakturamottak

Postboks 408 Lund

4604 Kristiansand

Mrk: Parkvesenet, verneområdestyret

Ber om kopi av faktura i epost for kontroll.

Vennlig hilsen

VERNEOMRÅDESTYRET FOR
OKSØY-RYVINGEN OG
FLEKKEFJORD
LANDSKAPSVERNOMRÅDER

Bjørn Vikøyr

verneområdeforvalter tlf +47 414 73 912 – +47 38 17 62 19 fmvabvi@fylkesmannen.no.

Fra: Rune Landås [\[mailto:rune@dyreparken.no\]](mailto:rune@dyreparken.no)

Sendt: 14. mars 2014 09:56

Til: Vikøyr, Bjørn

Emne: SV: Nturløstur er registrert! - bergeneset

Hei,

Ser veldig fint ut!

Snakket med Gunnar og Lars Otto i går og de var innstilt på å være med å sette opp gjerdet.

Kom ikke frem til noe tidsforbruk når jeg snakket med de i går. Jeg vil kanskje tro det tar tre- fire dager med tre mann, hva sier du til det?

Mvh Rune

Fra: Gunnarsli, Katrine Skajaa[fmvaksg@fylkesmannen.no] Dato: 24.03.2014 15:17:27 Til: Vikøyr, Bjørn Tittel: VS: Midler til forvaltning av nasjonalparker og tilhørende verneområder - e-post
[Du har vel fått denne?](#)

Katrine

Fra: Haraldstad, Ørnulf

Sendt: 24. mars 2014 08:26

Til: Gunnarsli, Katrine Skajaa; Larsen, Pål Alfred

Emne: Midler til forvaltning av nasjonalparker og tilhørende verneområder - e-post

T.o.

Ørnulf

Midler til forvaltning av nasjonalparker og tilhørende verneområder - e-post: Midler til forvaltning av nasjonalparker og tilhørende verneområder - e-post.pdf

image001: image001.JPG

Midler til forvaltning av nasjonalparker og tilhørende verneområder: Midler til forvaltning av nasjonalparker og tilhørende verneområder.pdf

Vedlegg 1 Bestillingsdialogskjema: Vedlegg 1 Bestillingsdialogskjema.pdf

Fra: FMVA Postmottak[fmvaPostmottak@fylkesmannen.no] Dato: 13.03.2014 09:52:38 Til: Eigeland, Lindsey Jeanette Kopi: kristin.sundal@miljodir.no Tittel: VS: Midler til forvaltning av nasjonalparker og tilhørende verneområder

Meldingen er mottatt og videresendes internt for journalføring.

Vennlig hilsen

Fylkesmannen i Vest-Agder

Dokumentsenteret v/Siren Andersen Dahle

fmvapostmottak@fylkesmannen.no tlf 38 17 61 00

www.fylkesmannen.no

Avsender har fått melding om at sendingen er mottatt - jf.e-forvaltningsforskriftens § 6

Fra: Kristin Sundal [mailto:kristin.sundal@miljodir.no]

Sendt: 13. mars 2014 09:37

Til: FMVA Postmottak

Emne: Midler til forvaltning av nasjonalparker og tilhørende verneområder

Vår ref.: 2013/10717

Vedlagt følger brev fra Miljødirektoratet. Brevet sendes elektronisk uten underskrift og skal betraktes som et originalt dokument. Papirdokument vil ikke bli ettersendt.

Vi ber om at offisielle svar og henvendelser til Miljødirektoratet gjøres til post@miljodir.no

Merk at brevet skal fordeles både til forvalter på verneområdet og miljøvernavdeling.

Med hilsen

Kristin Sundal

konsulent, naturavdelingen

Miljødirektoratet

Telefon: 03400 / 73 58 05 00

Mobil: 913 62 087

E-post: kristin.sundal@miljodir.no

www.miljodirektoratet.no - www.miljostatus.no

Side

Vernområdestyret for Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord landskapsvernområder
Postboks 513 Lundsiden
4605 Kristiansand S

Trondheim, 07.03.2014

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/10717

Saksbehandler:
Kirsten Thyrum

Midler til forvaltning av nasjonalparker og tilhørende verneområder

Det vises til innmeldte behov for midler til drift av nasjonalpark-/verneområdestyrer, forvaltningsplanlegging, informasjons-, skjøtsels- og tilretteleggingstiltak i verneområder innenfor Vernområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder sitt ansvarsområde, for 2014.

Følgende midler kan disponeres til disse formålene innenfor deres ansvarsområder:

STYRENAVN	Driftsutgifter for utvalgene	Forvaltningsplan	Bestillingsdialog midler til verneområdestyrene	Bestillingsdialog midler fordelt til SNO
Vernområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	265 000	100 000	600 000	200 000

Nærmere spesifisering av tildelingen av midler gjennom bestillingsdialogen følger i vedlegg 1. Midlene blir overført til styrene via fylkesmannen som er regnskapsansvarlig, og er forutsatt benyttet til følgende formål:

Driftsutgifter for utvalgene

Reise og møtegodtgjøring for nasjonalpark-/verneområdestyre og arbeidsutvalget, samt reiseutgifter for rådgivende utvalg.

Forvaltningsplanlegging

Utgifter til arbeid med forvaltningsplanene, midlene kan benyttes til dekning av utgifter i forbindelse med nødvendige registreringer, medvirkningsprosesser, trykking etc. Der behov for slike midler er meldt inn over bestillingsdialogen, har Miljødirektoratet sørget for å overføre innmeldingene til riktig budsjettpost.

Bestillingsdialog

Tiltaks-/investeringsmidler i nasjonalparker og andre større verneområder i tråd med forvaltnings-/skjøtselsplan eller andre relevante styringsdokumenter. Midlene skal gå til tiltak som er nødvendig for å ta vare på verneverdiene, inkludert investeringsutgifter til informasjon, skjøtsels-, og tilretteleggingstiltak. mv.

Midlene kan bli utbetalt gjennom overføringer til fylkesmannen og disponeres av nasjonalpark-/verneområdestyre, eller til lokalansatt ved Statens naturoppsyn, dette framkommer av spesifiseringene som er gjort i vedlegg 1.

Rapportering:

Rapportering av bruk av tiltaksmidler skal gjøres i egen rapporteringsmodul som er under utvikling i Elektronisk søknadssenter. Miljødirektoratet vil gi ytterligere informasjon om dette når denne er klar for bruk.

Forutsetninger for utbetalingen:

Det gjøres oppmerksom på at Miljødirektoratet og/eller Riksrevisjonen med hjemmel i bevilgningsreglementet kan iverksette kontroll av at midlene er benyttet i samsvar med forutsetningene.

Det gjøres videre oppmerksom på at Miljødirektoratet helt eller delvis kan kreve utbetalte midler tilbakebetalt dersom midlene ikke brukes i henhold til forutsetningene eller at forutsetningene for bruken av midlene bortfaller.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Olav Nord-Varhaug
Fung. avd. direktør, Naturavdelingen

Pål Prestrud
Direktør, Statens naturoppsyn

Kopi: Fylkesmannen

Vedlegg 1: Bestillingsdialogskjema

Prosjekt	Prosjekt	Tiltaksnavn	Tiltaksstatus	Verneområde	Økonomisk ansvarlig	Økonomisk ansvarlig	Økonomisk ansvarlig	Økonomisk ansvarlig	Tiltaksbeskrivelse	Kommentar	Følgende
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder			pott til innmeldte tiltak		Forvaltningsmyndighet						600 000
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	1	Belteviga	Slått	Oksøy-Ryvingen	Forvaltningsmyndighet		7 000	1	Slått av syv tørrbakker årlig. utføres av Zoologisk forening i tråd med langsiktig avtale.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	2	Rosnes	Skjætsel av (tre)vegetasjon	Oksøy-Ryvingen	Forvaltningsmyndighet		60 000	1	Tiltaket er prioritert av verneområdestyret i et utvidet tiltaksområde Åksla/Ryvinsdalen/Rosnes i forvaltningsplanen og i tråd med langsiktig avtale.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	3	Bedre sjøfuglbestand i Oksøy-Ryvingen-skj	Uttak av introduserte arter	Oksøy-Ryvingen	Lokalt SNO	Jon Erling Skåtan	40 000	1	Uttak av mink i landskapsvernområdet for å redusere innvandringstrykket i tiliggende sjøfuglreservater og terrekolonier. I tråd med samarbeidsprosjekt.	ok	40 000
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	4	Bedre sjøfuglbestand i Oksøy-Ryvingen-skj	Uttak av introduserte arter	Oksøy-Ryvingen	Forvaltningsmyndighet		10 000	1	Midler til uttak av mink i tre lokale tiltaksområder i tråd med samarbeidsprosjekt. Herøya - utføres av lokal samarbeidspartner (T. Pettersen) Ystevågen - utføres av lokalt jaktlag Lønholmen - utføres av lokalt jaktlag	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	5	Vågeøyene	Slått	Flekkefjord	Forvaltningsmyndighet		25 000	1	Slått på Husey, Hummerøy og Vrangensundøy, samt noe rydding i tråd med langsiktig skjætselavtale.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	6	Hummerås restaurering innmark	Skjætsel av (tre)vegetasjon	Flekkefjord	Forvaltningsmyndighet		40 000	1	restaurering av innmarksområde ved Kråketjåna og Steian i tråd med langsiktig skjætselavtale.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	7	Stykkje, Hidraheia	Beiting og lyngbrenning	Flekkefjord	Forvaltningsmyndighet		25 000	1	Grunneier skal slå fem dekar og beite 45 dekar (inkludert slåttemarka) med storfe i tråd med langsiktig skjætselavtale og skjætselplan for Stykkje.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	8	Li slått, Hidraheia	Slått	Flekkefjord	Forvaltningsmyndighet		16 000	1	Årlig slått av 8 dekar i tråd med langsiktig skjætselavtale og skjætselplan for Li.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	9	Li - rydding, Hidraheia	Skjætsel av (tre)vegetasjon	Flekkefjord	Forvaltningsmyndighet		14 000	1	Skjætsel av vegetasjon og ved Strøndeveien, rydding av einer og tynning av skog langs Strøndeveien i samråd med Olaf Landsverk og i tråd med langsiktig skjætselavtale og skjætselplan for Li.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	10	Herøya kulturminner	Tilrettelegging og informasjon	Oksøy-Ryvingen	Forvaltningsmyndighet		15 000	1	Framrydding og vining av kulturminner i regi av Søgne naturvernforbund.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	11	Hidraheia atkomst	Tilrettelegging og informasjon	Flekkefjord	Forvaltningsmyndighet		170 000	1	Målet for tiltaket er «Bedre atkomst og drift fra Dåtlandstranda til Kleppe.» Det innebærer at øvre del av den gamle veien skal restaureres inkludert erosjonsforebyggende tiltak. Prioriterte tiltak i 2014: a) Rekkverk på stolper – Nedre Kleppestige 16m b) Rekkverk på stolper – Øvre Kleppestige 12m c) Flytte rekkverk under Li ut til kanten d) Stikk enner mellom Li og Kleppe e) Ryddingshogst langs vegkonstruksjon med sideareal, for økt fri bredde mellom Li og Kleppe e) Reparasjon veidekke, rensking av grøfter, flytte grus og stein mv mellom Li og Kleppe f) Årlig vedlikehold; Slått/rydding av vegkonstruksjon (mai-juni)	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	12	Naturtypekartlegging	Kartlegging	Flekkefjord	Forvaltningsmyndighet		40 000	1	Kartlegging av naturtyper på Hidraheia for utforming av bevaringsmål.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder			pott til innmeldte tiltak	Flekkefjord	Lokalt SNO	Olaf Landsverk					110 000
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	13	Itland-Kjersfjellet	Tilrettelegging og informasjon	Flekkefjord	Lokalt SNO	Olaf Landsverk	50 000	1	Tilrettelegge for god atkomst gjennom myr til Kjersfjellet.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	14	Herøya	Skjætsel av (tre)vegetasjon	Oksøy-Ryvingen	Forvaltningsmyndighet		100 000	1	rydding til kystlynhei i sone 8 i skjætselplan	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	15	Brufjellet	Skjætsel av (tre)vegetasjon	Flekkefjord	Lokalt SNO	Olaf Landsverk	20 000	1	Etablering av en flerårig oppsynsavtale som innebærer skjætsel av vegetasjon langs stuen til Brufjellet, avfallshåndtering og øvrige naturvernsoppgaver.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	16	Bergneset	Skjætsel av (tre)vegetasjon	Oksøy-Ryvingen	Forvaltningsmyndighet		200 000	1	Videreføring av restaurering av kystlynhei sør for Grasåsen-Kjettevika inkludert årlig restaureringsvining.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	17	Hummerås beiting	Beiting og lyngbrenning	Flekkefjord	Forvaltningsmyndighet		50 000	1	Videreføring eksisterende gjerde mot Veisdal/Langeland for å unngå uttegersaue trekker ned til bynda.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	18	Åksla	pott til innmeldte tiltak	Oksøy-Ryvingen	Lokalt SNO	Carl Erik Klønder					50 000
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	18	Åksla	Skjætsel av (tre)vegetasjon	Oksøy-Ryvingen	Lokalt SNO	Carl Erik Klønder	30 000	1	Rydding av kratt i kystlynghet og beiteskog under restaurering.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	19	Avfallsrydding	Annet	Oksøy-Ryvingen	Lokalt SNO	Carl Erik Klønder	20 000	1	Opprydding av ilanddrevet avfall i prioriterte områder bl a Båtevika.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	20	Avfallsrydding	Annet	Flekkefjord	Lokalt SNO	Olaf Landsverk	20 000	1	Opprydding av ilanddrevet avfall i prioriterte områder bl a Laugøy.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	21	Dragøy	Skjætsel av (tre)vegetasjon	Flekkefjord	Lokalt SNO	Olaf Landsverk	50 000	1	Oppfølging av tiltak i forvaltningsplanen for restaurering av kystlynghet på vesterøya.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	22	Ryvingen	Slått	Oksøy-Ryvingen	Forvaltningsmyndighet		4 000	0	Etablere slåttemark og fjerne fremmede arter i Dallen.	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	23	Skibbuholmen, Flekkerøy	Skjætsel av (tre)vegetasjon	Oksøy-Ryvingen	Lokalt SNO	Carl Erik Klønder	20 000	1	Fjerne einer på Langøya	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	24	Herøya, kystlynghet	Skjætsel av (tre)vegetasjon	Oksøy-Ryvingen	Forvaltningsmyndighet		100 000	1	oppfølging av tiltak i sone 8 i skjætselplanen for Herøya	ok	
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	25	Kjersfjellet tilrettelegging	Tilrettelegging og informasjon	Flekkefjord	Forvaltningsmyndighet		100 000	1	Delaktelse i etablering av tilpasset gapahuk ved Kjersfjellet	ok	

Fra: Eik, Ole Johan[fmvaoje@fylkesmannen.no]
Dato: 21.03.2014 12:56:08
Til:
Kopi: Vikøyr, Bjørn; post@flekkefjord.kommune.no
Tittel: Østhus - ad mulig ulovlig anlagt brygge

Vedlagt følger kopi av brev til Roy Nilsen vedlagt hans skriv av 13.03.2014 ad mulig ulovlig brygge på Østhus, Hidra i Flekkefjord kommune.

Selve brevet sendes med posten til Roy Nilsen.

Med hilsen

Ole-Johan Eik
seniorrådgiver
Fylkesmannen i Vest-Agder
Miljøvernavdelingen
Tlf 38 17 62 07
www.fylkesmannen.no/vest.agder

Fylkesmannen i Vest-Agder

Miljøvernnavdelingen

Saksbehandler: Ole-Johan Eik
Tlf.: 38 17 62 07

Deres ref.:
Vår ref.: 2012/2830

Vår dato: 18.03.2014
Arkivkode: 421.3

Roy Nilsen
Fidjeveien 85
4432 HIDRASUND

Østhus - ad mulig ulovlig anlagt brygge

Vi viser til ditt skriv av 13.03.2014.

Du etterlyser kopi av referat fra møte 19.02.2014 mellom kommunen og miljøvernnavdelingen. Slikt referat foreligger ikke. Møtet gjaldt i utgangspunktet ikke denne saken, men kommunen tok den opp på slutten av møtet. Bakgrunnen var vårt brev av 18.12.2013 der vi anmodet om at steinbrygga ble behandlet etter kap. 19 i plan- og bygningsloven og § 48 i naturmangfoldloven. Fra kommunens side ble det gitt klart uttrykk for at man ikke ønsket å vurdere saken på nytt. Vi mener det ikke ble konkludert der og da. Kommunen har så i skriv av 11.03.2014 igjen bekreftet at behandlingen etter plan- og bygningsloven er avsluttet. Miljøvernnavdelingen har tatt dette til etterretning.

Når det gjelder dine tvilsspørsmål knyttet til den allmenne ferdselsretten på stedet, viser vi til § 20 i friluftsløven der grunneiere, brukeren eller et interessert friluftslag kan kreve uttalelse fra kommunen om dette.

Med hilsen

Magnus Thomassen (e.f.)
ass. miljøverndirektør

Ole-Johan Eik
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift.

Kopi m/vedlegg av skriv datert 13.03.2014 fra Roy Nilsen til:

Flekkefjord kommune Kirkegaten 50 4400 Flekkefjord
Verneområdestyret for Oksøy-Ryving og Flekkefjord landskapsvernområder
v/verneområdeforvalter Bjørn Vikøyr

Roy NILSEN
FIDSEVEIEN 85
4432 HIDRASUND

Fylkesmannen i Vest-Agder

17 MARS 2014

Ark. 421.3 Sak. 12/2830

Saksbeh. OJE Dok.

Ysthus 13.03.2014

Fylkesmannen i Vest-Agder (Deres ref. 2012/2830)
Postboks 513 Lundebu
4605 KRISTIANSTAD S.

Hvor skal vi gå etter allemannsretten og
ulovlig anlagt brgge på 9/2 Flekkefjord (Ysthus).

Viser til Flekkefjords Kommunes brev til meg
av 11.03.2014 (vedlegg 1). Saken skal ha vært diskutert
mellom Flekkefjord Kommune og Fylkesmannen i
Kristiansand 19.02.14. Vil ha tilsendt referat fra
møtene.

Viser til brev som er stemplet i Flekkefjord
Kommune 26.11.14. fra Sølvi og Ludvig Nicolaysen.
Spunktet merket 1 bekreftes det at det også er
anlagt hage på 9/2. Jeg er oppvokst på stedet
og har i over 50 år brukt stien som er merket
på vedlegg 3. Den er nå sterkt med pantedjursstand
og blomstebed etc.

Spunktet merket 2 skrives det at jeg kan gå
langs isjen. Dette er nesten umulig p.g. a. terrenget
og så vidt jeg vet er det ikke almanns ferdselsrett
over private brgger dette gjelder både på 9/10 og
9/11. Stillese må en hvis en klaver å ta seg frem pass
helt inn til hytteveggene (nåmere enn 2m). Både 9/10 og
9/11 er utskilt (rødt) fra 9/2.

9/11 brukte også uarmarkerte sti (vedlegg 3) til for noen
få år siden da hun ble presset av 9/2 og ble til å
lage en egen vei fordi hun ikke orket rettrok.
Denne veien kommer kloss inn til hennes hytte der

2.

hun har vannpost og utledings og dette er jo
meget mer privat enn Ekstrahagen 9/16 har laget på
9/2.

Punktet 1 er slutt på offentlig vei ved sjøen og
avmerket på bilde og kart.

Er det ikke en allmennsrett å komme ut til
landskapsvernområde langs sjøen? Kanskje det
her må eksproprieres for å hjelpe allmennheten?

Videre i Nicolaysens brev står at jeg (andre) kan
gå bak huset Deres der det går sti, men denne vei
stien stopper ved punkt 2 og det er ingen allmen-
srett å gå over hustontene/gårdsrommet 9/31 og 9/39.

Hvordan mener Dere at vi (folk) skal kunne
ferdes for å komme ut i landskapsvernområde,
for det skal vel brukes?

Angående ulovlighets byggingen av bygge er det
svært ukaldig hvis saker blir stående som nå og
dette vil spare penger.

Så til slutt allmenn ferdselsrett er ikke lov på
private bygger, gjelder dette også på den ulov-
anlagte bygge?

Med vilken
Roy Nilsen
Roy Nilsen

5 vedlegg

FLEKKEFJORD KOMMUNE

Vedlegg 1.

KOPI

Fylkesmannen i Vest-Agder
Postboks 513 Lundsiden

4605 KRISTIANSAND S

Deres ref.:
2012/2830

Arkiv-ID:
Journal-ID:

12/610- 20
14/4210

Arkivkode:
9/2

Saksbeh.:
Telefon:

John Hansen
38 32 80 54

Dato:
11.03.2014

Avslutning av sak - mulig ulovlig brygge - gnr 9 bnr 2, Østhus

Det vises til Fylkesmannens brev av 18.12.2013.

Saken har vært drøftet i møte mellom Flekkefjord kommune og Fylkesmannen under møter avholdt i Kristiansand 19.02.2014.

Flekkefjord kommune opprettholder sin begrunnelse gitt i vårt brev datert 04.12.2014. Saken er ferdigbehandlet etter plan- og bygningsloven. Kommunen har fattet beslutning etter § 32-1, andre ledd. Beslutningen er ikke enkeltvedtak, og kan ikke påklages.

Behandling etter plan- og bygningsloven avsluttes.

Med hilsen
Teknisk forvaltning

John Hansen
Saksbehandler

Steinar Ness
kommunalsjef

Kopi: Alf Ludvig Nicolaysen, Fidjeveien 111, 4432 HIDRASUND
Verneområdestyret v/Bjørn Vikøyr
Roy Nilsen, Fidjeveien 85, 44432 HIDRASUND

Flekkefjord kommune
Kirkegaten 50
4400 Flekkefjord
Telefon: 38 32 80 00
Telefax: 38 32 80 09

E-post:
post@flekkefjord.kommune.no
www.flekkefjord.kommune.no
Org.nr. 964 967 369
Bankgiro 3201 56 00933

Vedlegg 2.

Flekkefjord Kommune

Kirkegt. 50

4400 Flekkefjord

Flekkefjord kommune	
Snr.	12/610-16
26 NOV. 2013	
Ark.no.	9/2 dok. 13/18611
Tidsfr.	Saksbeh.

Vedrørende Klage fra Roy Nilen på Ysthus 9-2 og 9-16 på Hidra.

KOPI

1.
2.
Leser i Avisen Agder 20-11 2013 at Roy Nilsen har sendt klage til kommunen og Fylkesmannen om at vi hadde lagd brygge og privatisert eiendommen vår 9-2 i Ysthus. For å ta den såkalte brygga først., så har vi kun flytta på noen store steiner i Hålen. Det var i år 2000 mens de la den nye veien her ute at vi spurte han som kjørte gravemaskinen han ville flytte på noen av de store steinene som lå der, slik at jeg, som sitter i rullestol også kunne komme ut og sitte å se på havet. Selv reiste vi på ferie til Tyrkia og da vi kom igjen lå steinene slik de ligger nå. Vi har aldri tenkt på å ha eller å lage brygge der ute, for det er det alt for værhardt til. Dessuten har vi båtplass et annet sted. Hadde vi ønsket å bygge en brygge der hadde vi søkt om det som alle andre. Når det gjelder privatisering av eiendommen vår eier vi både 9-2 og 9-16. Vi bygde hus på 9-16 i 1973-74 og som de fleste andre har vi anlagt hage. Det har aldri vært gjennomgang over eiendommen her, for før vi overtok det her ble det slått høy til sauer og det ble satt poteter og grønnsaker her ute. Hvis Roy Nilsen vil ut i Hålen for å ta bilder eller lignende kan han gå langs sjøen eller bak huset vårt der det er sti. Roy Nilsen har de senere årene sett det som sin oppgave og gå rundt å ta bilder på naboenes eiendommer og sende sende dem med klage til Kommunen og Fylkesmannen, mens han selv går rundt å skryter av å flytte grensepålene hvis de ikke står der han vil. Det vi har gjort er gjort i god tro og kun for å pynte opp for oss selv.

Med vennelig hilsen

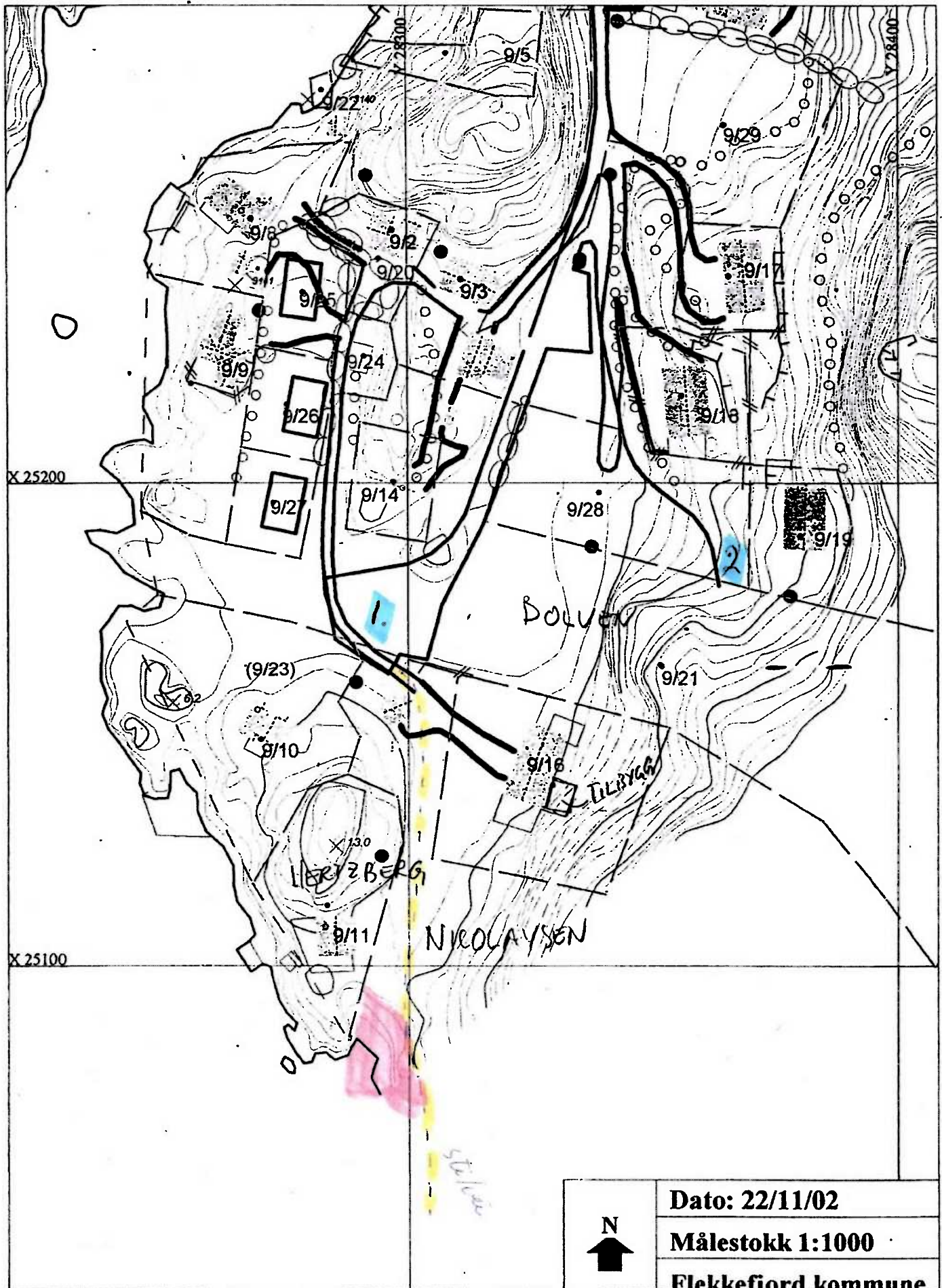
Sølvi Nicolaysen

Sølvi Nicolaysen
Liedvig Nicolaysen

Kopi Fylkesmannen.

Vedlegg 3.

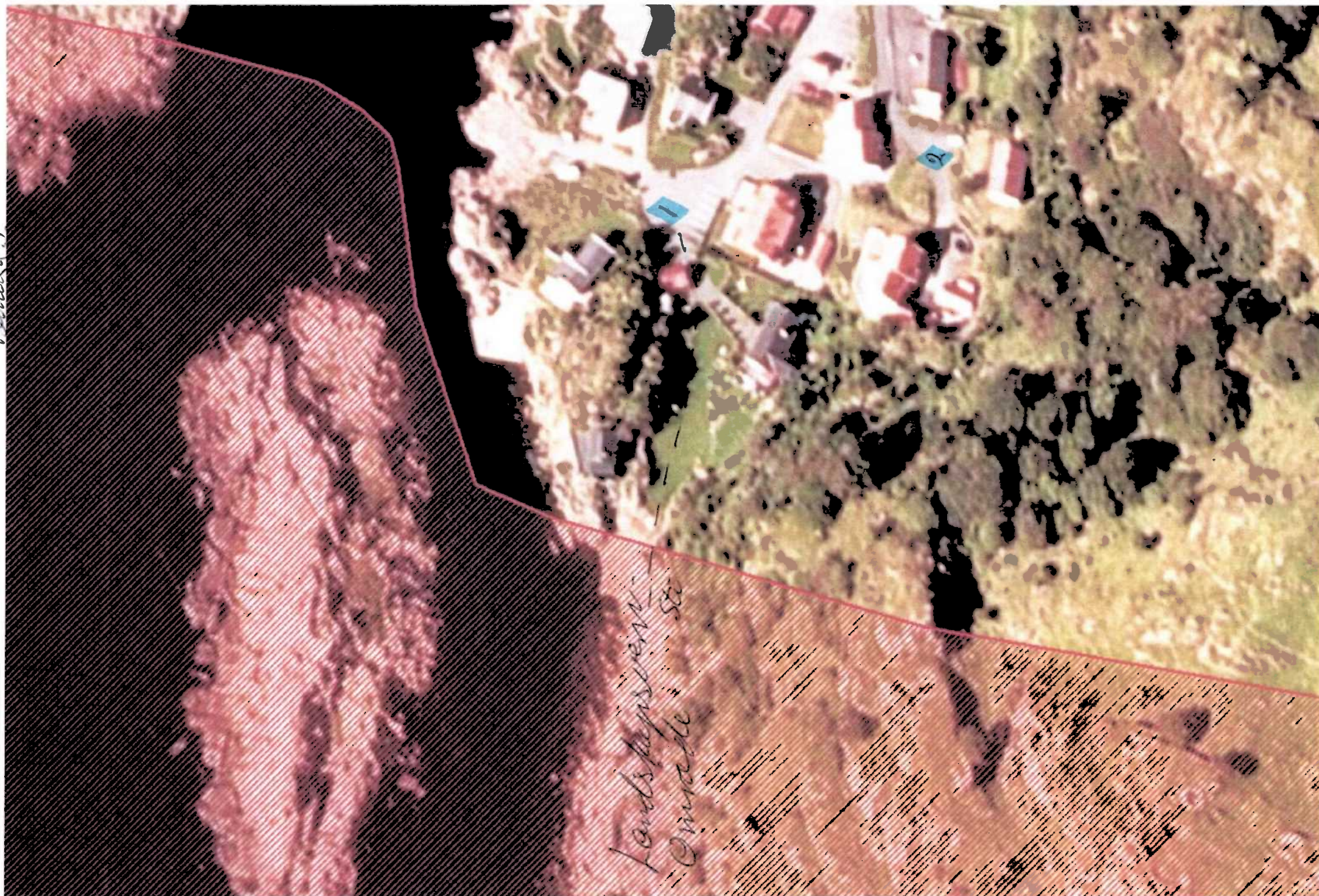

Dato: 22/11/02

Målestokk 1:1000

Elekkefiord kommune

Vedlegg 3.3

Fra: Robstad, Anne Lill[fmvaalr@fylkesmannen.no] Dato: 12.03.2014 08:48:18 Til: Eigeland, Lindsey Jeanette Tittel: VS: Avslutning av sak - mulig ulovlig brygge - gnr 9 bnr 2, Østhus

Fra: FMVA Postmottak
Sendt: 12. mars 2014 08:47
Til: Norheim, Bodhil
Kopi: John.Hansen@flekkefjord.kommune.no
Emne: VS: Avslutning av sak - mulig ulovlig brygge - gnr 9 bnr 2, Østhus

Meldingen er mottatt og videresendes internt for journalføring.

Vennlig hilsen
Fylkesmannen i Vest-Agder
 Dokumentsenteret v/Anne Lill Robstad
fmvapostmottak@fylkesmannen.no
www.fylkesmannen.no/va

Avsender har fått melding om at sendingen er mottatt - jf.e-forvaltningsforskriftens § 6

Fra: John Hansen [<mailto:John.Hansen@flekkefjord.kommune.no>]
Sendt: 11. mars 2014 14:25
Til: FMVA Postmottak
Emne: Avslutning av sak - mulig ulovlig brygge - gnr 9 bnr 2, Østhus

Se vedlagte saksdokumenter:

ATTN Bjørn Vikøyr

Mvh
 John Hansen
 Saksbehandler Teknisk Forvaltning

Tlf: 38 32 80 54 og e-pos john.hansen@flekkefjord.kommune.no

Flekkefjord kommune	E-post:
Kirkegaten 50	post@flekkefjord.kommune.no
4400 Flekkefjord	www.flekkefjord.kommune.no
Telefon 38 32 80 00	Org.nr. 964 967 369
Telefax 38 32 80 01	Bankgiro 3201 56 00933

Side 42

Flekkefjord kommune
Kirkegaten 50
4400 Flekkefjord
Telefon 38 32 80 00
Telefax 38 32 80 01

E-post:
post@flekkefjord.kommune.no
www.flekkefjord.kommune.no
Org.nr. 964 967 369
Bankgiro 3201 56 00933

FLEKKEFJORD KOMMUNE

Fylkesmannen i Vest-Agder
Postboks 513 Lundsiden

4605 KRISTIANSAND S

Deres ref.: 2012/2830	Arkiv-ID: Journal-ID:	12/610- 20 14/4210	Arkivkode: 9/2	Saksbeh.: Telefon:	John Hansen 38 32 80 54	Dato: 11.03.2014
---------------------------------	--------------------------	-----------------------	-------------------	-----------------------	----------------------------	---------------------

Avslutning av sak - mulig ulovlig brygge - gnr 9 bnr 2, Østhus

Det vises til Fylkesmannens brev av 18.12.2013.

Saken har vært drøftet i møte mellom Flekkefjord kommune og Fylkesmannen under møter avholdt i Kristiansand 19.02.2014.

Flekkefjord kommune opprettholder sin begrunnelse gitt i vårt brev datert 04.12.2014. Saken er ferdigbehandlet etter plan- og bygningsloven. Kommunen har fattet beslutning etter § 32-1, andre ledd. Beslutningen er ikke enkeltvedtak, og kan ikke påklages.

Behandling etter plan- og bygningsloven avsluttes.

Med hilsen
Teknisk forvaltning

John Hansen
Saksbehandler

Steinar Ness
kommunalsjef

Kopi: Alf Ludvig Nicolaysen, Fidjeveien 111, 4432 HIDRASUND
Verneområdestyret v/Bjørn Vikøyr
Roy Nilsen, Fidjeveien 85, 44432 HIDRASUND

Flekkefjord kommune
Kirkegaten 50
4400 Flekkefjord
Telefon: 38 32 80 00
Telefax: 38 32 80 09

E-post:
post@flekkefjord.kommune.no
www.flekkefjord.kommune.no
Org.nr. 964 967 369
Bankgiro 3201.56.00933

Fra: Hege Langeland[hege.langeland@miljodir.no]

Dato: 21.03.2014 15:36:29

Til: Kollstrøm, Rolf; Vistnes, Ingunn Ims; Salmila, Karoline; Blixgård, Asgeir; Etnestad, Hanne; Skansen, Ronny; Lamo, Torhild; Wika, Jannike Elise; steinar.bach@naturporten.no; Haug, Astrid Alice; Tødås Tore; Børve, Lars; Nedrelo, Eldrid; Dalen, Bjørn; Thingnes, Anders Voss; Moen, Hege Sæther; Knagenhjelm, Maria Collett; Røyrvik, Alf Erik; Berge, Magnhild; Sødergren, Guro; Christensen, Mikkel Emil; Odden, Alf; Haugen, Tarjei; Vikøyr, Bjørn; Buttingsrud, Trond Erik; Köller, Peter C. A.; Olsen, Monika; Hilde Kirkvold; hege.jaren@rollag.kommune.no; Sveen, Kari; Snøtun, Magnus; Rognstad, Kjell Joar; Ullring, Ulf; Nornes, Anbjørg; Børretzen Fjørtoft, Helene; Birkeland, Ingve; Skjemstad, Oddrun; Skjemstad, Oddrun; Benonisen, Rune; Lutnæs, Paul Antoni Nilsen; Baardvik, Bjørn Morten; Grevrusten, Stein Magne; Sørensen, Raymond; Bjørn Bjørnsen; lars.stale.flataa@nore-og-uvdal.kommune.no; 'Eir Skeie Sandstaa' (eir.sandstaa@ullensvang.herad.no) (eir.sandstaa@ullensvang.herad.no)

Kopi: Olav Nord-Varhaug; Øyvind Bonesrønning; Aarø, Jørgen; Sundgård, Beate; Hafstad, Inge; Aas, Nina Marie; Silsand, Trond Eirik; Aas, Nina Marie; Anonby, Johannes; Schneede, Kristine; Knutsen, Jan Erik; Gabler, Heidi Marie; Larsen, Pål Alfred; Kiland-Langeland, Thomas Christian; Sundvor, Elin; Bjørsvik, Anita; Botzet, Pernille; Geving, Arne Christian; Bjar, Gunnar; Madsen, Kjell Eivind; Eskerud, Lina Sannes; Aastum, Maria

Tittel: Miljøvedtaksregisteret - registrering av vedtak etter verneforskrifter og naturmangfoldloven § 48

Hei

Det vises til brev 4. mars 2014 fra Miljødirektoratet til verneområdestyrer, nasjonalparkstyrer og tilsynsutvalgene på Hardangervidda om Miljøvedtaksregisteret og registrering av enkeltvedtak i verneområder. Miljøvedtaksregisteret vil i løpet av kort tid være tilgjengelig for registrering av vedtak. Registreringsplikten trer inn for vedtak fattet etter 1. april 2014.

Miljødirektoratet ønsker etterregistrering av alle enkeltvedtak i verneområder fra 1. januar 2014 i Miljøvedtaksregisteret. Frist for slik etterregistrering settes til **1. mai 2014**. Som følge av etterregistreringen i Miljøvedtaksregisteret er det ikke krav om rapportering om gitte tillatelser i 2014 til Miljødirektoratet. Fylkesmannen er tilsvarende bedt om etterregistrering av egne enkeltvedtak på området.

Dere vil få nærmere informasjon når Miljøvedtaksregisteret er tilgjengelig for registrering av vedtak fra Fylkesmannen. Vi er i ferd med å lage en veileder, som vil bli ferdig til 1. april og som vil være tilgjengelig i registeret.

T.o. vil lansering av Miljøvedtaksregisteret med informasjon ut til potensielle innsynsbrukere skje i mai ettersom en da vil ha flere vedtak i registeret enn ved oppstarten 1. april.

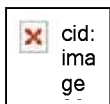
Ta ellers gjerne kontakt med kontaktpersoner hos FM hvis dere har spørsmål.

Lykke til!

Med vennlig hilsen

Hege Langeland

seniorrådgiver, nasjonalparkseksjon

Miljødirektoratet

Telefon: 03400 / 73 58 05 00

Mobil: 92255738

E-post: hege.langeland@miljodir.no

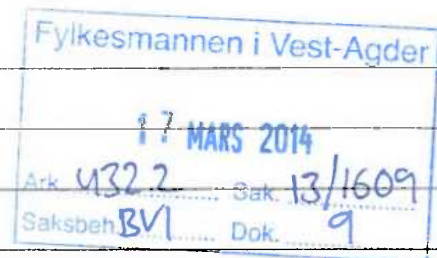
Nett: www.miljodirektoratet.no - www.miljostatus.no

 Please consider the environment, **before** printing this email.

Roy Nilsen
FIDJEVEIEN 85
4432 HIDRASUND

Ysthus 13.03.2014

Varmeområdestyret
Postboks 513 Lundreder
4605 KRISTIANSAND

Hvor skal vi gå etter allemannsretten og
ulovlig anlagt brgge på 9/2 Flettefjord (Ysthus).

Viser til Flettefjords Kommunes brev til meg
av 11.03.2014 (vedlegg 1). Saken skal ha vært diskutert
mellom Flettefjord Kommune og Fylkesmannen i
Kristiansand 19.02.14. Vil ha tilsendt referat fra
møtene.

Viser til brev som er stemplet i Flettefjord
Kommune 26.11.14. fra Sølvi og Ludvig Nicolaysen.
Spunktet merket 1 bekrefter det at det også er
anlagt hage på 9/2. Jeg er oppvokst på stedet
og har i over 50 år brukt stien som er merket
på vedlegg 3. Den er nå sterkt med panteigjærstand
og blomstet etc.

Spunktet merket 2 skrives det at jeg kan gå
langs isfen. Dette er nesten umulig p.g. a. terrenget
og så vidt jeg vet er det ikke almen ferdselsrett
over private brgger dette gjelder både på 9/10 og
9/11. Stille meg på en hvis en klaver å ta seg frem pass
helt inn til hytteveggene (nårmere enn 2m). Både 9/10 og
9/11 er utskilt (rødt) fra 9/2.

9/11 brukte også uenmerkete sti (vedlegg 3) til for noen
få år siden da hun ble presset av 9/2 og 9/6 til å
lage en egen vei fordi hun ikke orket rett tilbake.
Denne veien kommer kloss inn til hennes hytte og

2.

hun har vannøst og utledusj og dette er jo
meget mer privat enn Ekstrahagen 9/16 har laget p
9/2.

Punktet 1 er slutt på offentlig vei ved sjøen og
avmerket på bilde og kart.

Er det ikke en allemannsrett å komme ut til
landskapsvernområde langs sjøen? Kanskje det
her må eksproprieres for å hjelpe allmennheten?

Videre i Nicolaysens brev står at jeg (andre) kan
gå bak huset Deres der det går sti, men denne vei
stien stopper ved punkt 2 og det er ingen allemann
rett å gå over hustøntene/gårdstømmet 9/31 og 9/39.

Hvordan mener Dere at vi (folk) skal kunne
ferdes for å komme ut i landskapsvernområde,
for det skal vel brukes?

Angående utledighets byggingen av bygge er det
svært ukaldig hvis saker blir stående som nå og
dette vil spare penger.

Så til slutt allmann ferdselsrett er ikke lov på
private bygger, gjelder dette også på den utledu
anlagte bygge?

Med vilken
Roy Nilsen
Roy Nilsen

5 vedlegg

FLEKKEFJORD KOMMUNE

Vedlegg 1.

KOPI

Fylkesmannen i Vest-Agder
Postboks 513 Lundsiden

4605 KRISTIANSAND S

Deres ref.:
2012/2830

Arkiv-ID:
Journal-ID:

12/610- 20
14/4210

Arkivkode:
9/2

Saksbeh.: John Hansen
Telefon: 38 32 80 54

Dato:
11.03.2014

Avslutning av sak - mulig ulovlig brygge - gnr 9 bnr 2, Østhus

Det vises til Fylkesmannens brev av 18.12.2013.

Saken har vært drøftet i møte mellom Flekkefjord kommune og Fylkesmannen under møter avholdt i Kristiansand 19.02.2014.

Flekkefjord kommune opprettholder sin begrunnelse gitt i vårt brev datert 04.12.2014. Saken er ferdigbehandlet etter plan- og bygningsloven. Kommunen har fattet beslutning etter § 32-1, andre ledd. Beslutningen er ikke enkeltvedtak, og kan ikke påklages.

Behandling etter plan- og bygningsloven avsluttes.

Med hilsen
Teknisk forvaltning

John Hansen
Saksbehandler

Steinar Ness
kommunalsjef

Kopi: Alf Ludvig Nicolaysen, Fidjeveien 111, 4432 HIDRASUND
Verneområdestyret v/Bjørn Vikøyr
Roy Nilsen, Fidjeveien 85, 44432 HIDRASUND

Flekkefjord kommune
Kirkegaten 50
4400 Flekkefjord
Telefon: 38 32 80 00
Telefax: 38 32 80 09

E-post:
post@flekkefjord.kommune.no
www.flekkefjord.kommune.no
Org.nr.: 964 967 369
Bankgiro: 3201.56.00933

Vedlegg 2

Flekkefjord Kommune

Kirkegt. 50

4400 Flekkefjord

Flekkefjord kommune	
Stor.	12/610-16
26 NOV. 2013	
Ark.nr.	9/2 dok. 13/18611
Tidskr.	Saksbeh.

Vedrørende Klage fra Roy Nilen på Ysthus 9-2 og 9-16 på Hidra.

KOPI

1
2
Leser i Avisen Agder 20-11 2013 at Roy Nilsen har sendt klage til kommunen og Fylkesmannen om at vi hadde lagd brygge og privatisert eiendommen vår 9-2 i Ysthus. For å ta den såkalte brygga først., så har vi kun flytta på noen store steiner i Hålen. Det var i år 2000 mens de la den nye veien her ute at vi spurte han som kjørte gravemaskinen han ville flytte på noen av de store steinene som lå der, slik at jeg, som sitter i rullestol også kunne komme ut og sitte å se på havet. Selv reiste vi på ferie til Tyrkia og da vi kom igjen lå steinene slik de ligger nå. Vi har aldri tenkt på å ha eller å lage brygge der ute, for det er det alt for værhardt til. Dessuten har vi båtplass et annet sted. Hadde vi ønsket å bygge en brygge der hadde vi søkt om det som alle andre. Når det gjelder privatisering av eiendommen vår eier vi både 9-2 og 9-16. Vi bygde hus på 9-16 i 1973-74 og som de fleste andre har vi anlagt hage. Det har aldri vært gjennomgang over eiendommen her, for før vi overtok det her ble det slått høy til sauer og det ble satt poteter og grønnsaker her ute. Hvis Roy Nilsen vil ut i Hålen for å ta bilder eller lignende kan han gå langs sjøen eller bak huset vårt der det er sti. Roy Nilsen har de senere årene sett det som sin oppgave og gå rundt å ta bilder på naboenes eiendommer og sende sende dem med klage til Kommunen og Fylkesmannen, mens han selv går rundt å skryter av å flytte grensepålene hvis de ikke står der han vil. Det vi har gjort er gjort i god tro og kun for å pynte opp for oss selv.

Med vennelig hilsen

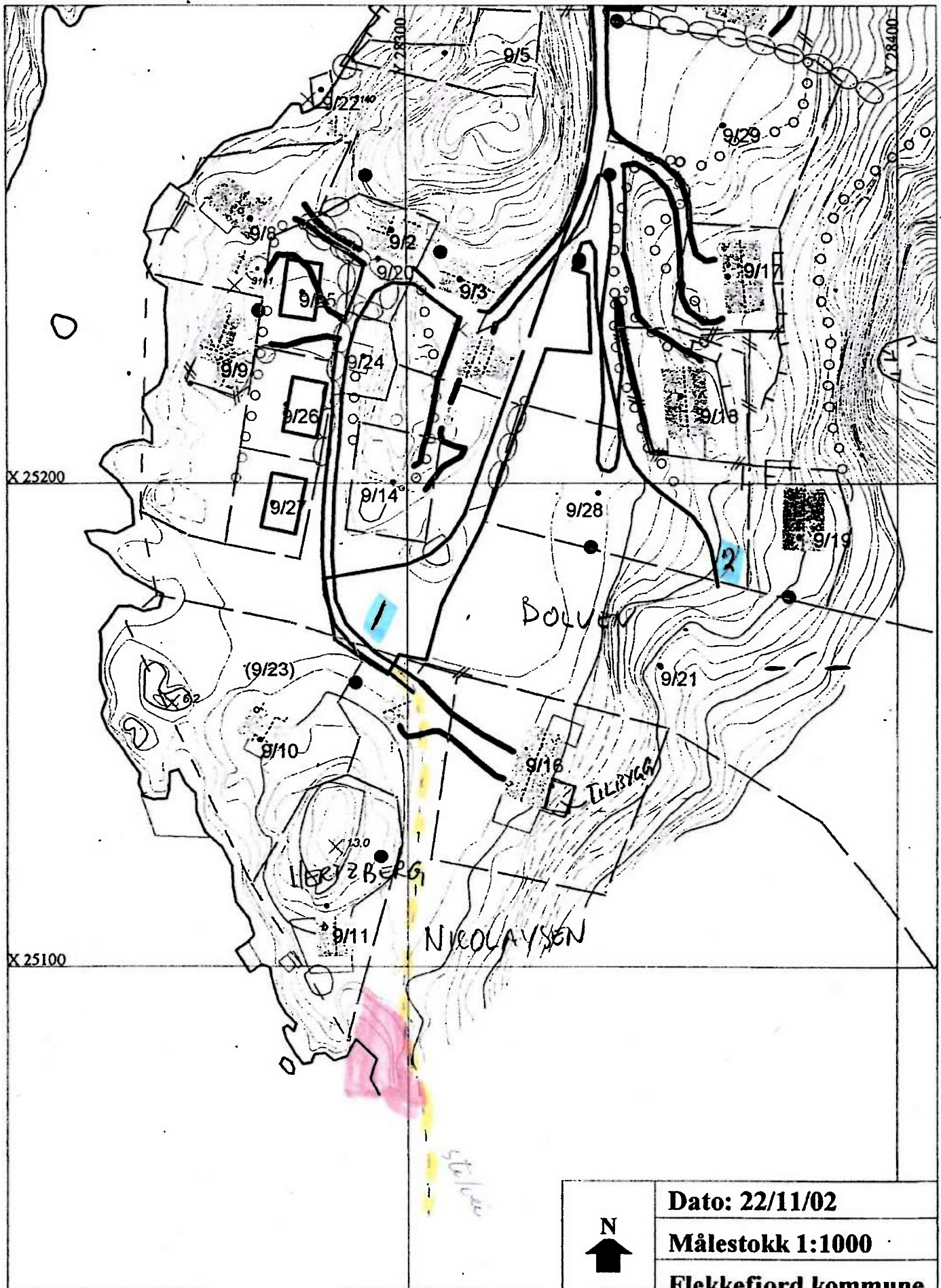
Sølvi Nicolaysen

Sølvi Nicolaysen
Ludvig Nicolaysen

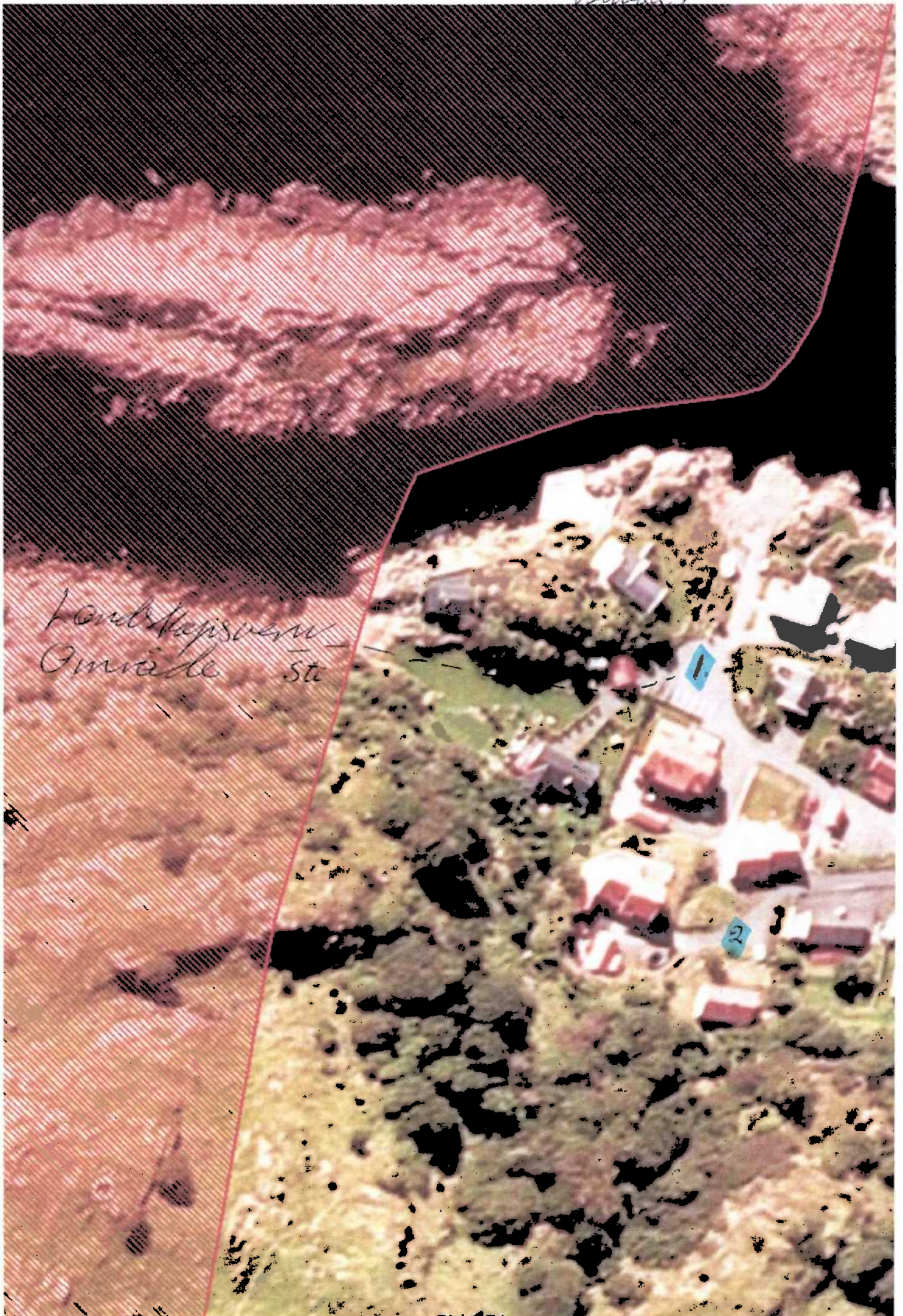
Kopi Fylkesmannen.

Vedlegg 4

Vedlegg 5

Fra: Kari Killi Olsen[]

Dato: 18.03.2014 10:03:20

Til: Lutnæs, Paul Antoni Nilsen; Kollstrøm, Rolf; Vistnes, Ingunn Ims; Salmila, Karoline; Benonisen, Rune; Benonisen, Rune; Baardvik, Bjørn Morten; Birkeland, Ingve; Skjemstad, Oddrun; Skjemstad, Oddrun; Blixgård, Asgeir; Etnestad, Hanne; Skansen, Ronny; Lamo, Torhild; Wika, Jannike Elise; Tødås Tore; steinar.bach@naturporten.no; Haug, Astrid Alice; Kildahl, Henriette Othilie Bøe; Sørensen, Raymond; Grevrusten, Stein Magne; Nedrelo, Eldrid; Dalen, Bjørn; Thingnes, Anders Voss; Sørensen, Raymond; Grevrusten, Stein Magne; Sveen, Kari; Snøtun, Magnus; Rognstad, Kjell Joar; Ullring, Ulf; Moen, Hege Sæther; Børretzen Fjørtoft, Helene; Knagenhjelm, Maria Collett; Røyrvik, Alf Erik; Røyrvik, Alf Erik; Nornes, Anbjørg; Nornes, Anbjørg; Berge, Magnhild; Sødergren, Guro; Christensen, Mikkel Emil; Haugen, Tarjei; Odden, Alf; Vikøyr, Bjørn; Buttingsrud, Trond Erik; Köller, Peter C. A.; Olsen, Monika
 Tittel: Riksrevisjonens undersøkning av forvaltninga av nasjonalparker

Oversender Riksrevisjonens undersøkning av forvaltninga av nasjonalparker.

Med hilsen

Kari Killi Olsen

konsulent, Naturavdelingen

Miljødirektoratet

Telefon: 03400 / 73 58 05 00

Mobil: 930 12 160

E-post: kari.killi.olsen@miljodir.no

www.miljodirektoratet.no - www.miljostatus.no

Miljødirektoratet er fra 1. juli 2013 en sammenslåing av Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif).

Side

Riksrevisjonens undersøking av forvaltninga av nasjonalparker

Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2014

34 664 877 350 4 552 875 6 156 289 4847 401

Denne publikasjonen er tilgjengeleg på Internett:
www.riksrevisjonen.no

Offentlege etatar kan tinge publikasjonen frå
Departementenes servicesenter
Telefon: 22 24 20 00
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
www.publikasjoner.dep.no

Andre kan tinge frå
Bestillinger offentlige publikasjoner
Telefon: 55 38 66 00
Telefaks: 55 38 66 01
E-post: offpub@fagbokforlaget.no

Fagbokforlaget AS
Postboks 6050 Postterminalen
5892 Bergen
www.fagbokforlaget.no/offpub

ISBN 978-82-8229-263-4

Forsideillustrasjon: Ø7 Oslo

Riksrevisjonens undersøking av forvaltninga av nasjonalparker

Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2014

Forord

Riksrevisjonen har beslutta at rapporten *Riksrevisjonens undersøking av forvaltninga av nasjonalparkar* ikkje vert sendt over til Stortinget som eiga sak. Stortinget vert orientert om resultatet av undersøkinga i Dokument 2.

Resultata frå undersøkinga vil inngå i ein internasjonal samarbeidsrevisjon om forvaltninga av nasjonalparkar.

Riksrevisjonen, 5. februar 2014

For riksrevisorkollegiet

Per-Kristian Foss
riksrevisor

Revisjonen er gjennomført i samsvar med Riksrevisjonens lov og instruks, og med retningslinjer for forvaltningsrevisjon som er konsistente med og bygger på ISSAI 300, INTOSAIs internasjonale standardar for forvaltningsrevisjon.

Innhald

Samandrag	7
1 Innleiing	9
1.1 Bakgrunn	9
1.2 Mål og problemstillingar	10
1.3 Omfang og avgrensing av undersøkinga	11
2 Metodisk tilnærming og gjennomføring	12
2.1 Dokumentanalyse	12
2.2 Djupundersøking av fire nasjonalparkstyre	13
2.3 Spørjeskjemaundersøking til dei andre nasjonalparkstyra og fylkesmennene	14
2.4 Andre intervju og undersøkingar	14
3 Revisjonskriterium	15
3.1 Krav til forvaltningsmodell og forvaltningspraksis	15
3.2 Krav til statleg rettleiing, dokumentasjon og kontroll	16
4 Fakta	17
4.1 Nasjonalparkforvaltninga	17
4.2 Verkar forvaltningsmodellen etter intensjonen?	30
4.3 Er det etablert formålstenlege system for rettleiing, dokumentasjon og kontroll?	38
5 Vurderingar	44
5.1 Forvaltningsmodellen tar vare på sentrale mål, men har enkelte svakheiter	44
5.2 Behov for forbedra dokumentasjon og oppfølging	46
6 Svaret frå Klima- og miljødepartementet	47
6.1 Forholdet til interkommunale styre	47
6.2 Om forholdet til kostnadseffektivitet og talet på forvaltningsnivå	48
6.3 Om saksbehandlingstida i klagesakene	48
6.4 Om rollefordeling og oppfølging	49
6.5 Fagleg rådgivande utval	49
7 Referansar	50

Figuroversikt

Figur 1	Aktørane i nasjonalparkforvaltninga	19
Figur 2	Årshjul for bestillingsdialogen mellom nasjonalparkstyra og Statens naturoppsyn	21
Figur 3	Behandlinga av klagar	41

Tabelloversikt

Tabell 1	Oversikt over årlege løyvingar til nasjonalparkforvaltninga	20
Tabell 2	Oversikt over utviklinga i talet på konstituerte styre og løyvingar til verneområdeforvaltninga i perioden 2010 til 2013	21
Tabell 3	Faktaopplysningar om dei utvalde nasjonalparkane i djupundersøkinga. Totalbudsjett fordelt på år	22
Tabell 4	Faktaopplysningar om dei utvalde nasjonalparkane i djupundersøkinga	23
Tabell 5	Oversikt over klagar på vedtak i nasjonalparkstyra som Miljødirektoratet har mottatt per 20. juni 2013	42
Tabell 6	Saksbehandlingstid i Miljødirektoratet (førebuande) og Klima- og miljødepartementet (klageinstans) for klagar på vedtak i nasjonalparkstyra	42

Kartoversikt

Kart 1	Forvaltningsområda til dei utvalde nasjonalparkstyra	22
Kart 2	Stabbursdalen nasjonalpark i Finnmark	25
Kart 3	Nasjonalparkane Junkerdal, Rago, Saltfjellet-Svartisen, Sjunkehatten og Láhko i Midtre Nordland	26
Kart 4	Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark	27
Kart 5	Ytre Hvaler nasjonalpark i Noreg og Kosterhavets Nationalpark i Sverige	29

Samandrag

Nasjonalparkar og andre naturvernområde skal sikre sårbare og trua naturtypar og ta vare på område av internasjonal, nasjonal og regional verdi. Stortinget vedtok i 1993 ein ny landsplan for nasjonalparkar og andre større verneområde i Noreg. Kommunal- og miljøkomiteen bad i innstillinga departementet om å komme tilbake til Stortinget med forslag til folkevald medverknad i forvaltninga. Bakgrunnen var tidlegare konflikter mellom grunneigarar og kommunale myndigheiter på den eine sida og statleg naturforvaltning på den andre. Det blei gjennomført fire forsøk med lokal forvaltning i perioden frå 2001 til 2006. Stortinget vedtok hausten 2009 ein ny forvaltningsmodell som skal gi lokale folkevalde større råderett i forvaltninga av nasjonalparkane. Forvaltninga skal vere kunnskapsbasert, lokalt forankra og så einskapleg som mogleg. Eit interkommunalt nasjonalparkstyre skal sørge for at verneområda blir heilskapleg forvalta på tvers av administrative grenser og innanfor ramma av naturmangfaldlova og verneforskrifta.

Sekretariatet for styret skal leggjast til ein nasjonalparkforvaltar. Forvaltaren blir tilsett av Fylkesmannen, men er underlagd styret i spørsmål som dreier seg om nasjonalparkforvaltninga. Fylkesmannen skal sjå til at forvaltninga er i samsvar med naturmangfaldlova og formålet med vernet, og har klagerett på vegner av staten. Klima- og miljødepartementet avgjer klagesakene.

Det første nasjonalparkstyret blei oppretta i 2010. Per 31. desember 2013 var det konstituert 27 nasjonalparkstyre for forvaltning av nasjonalparkar i Fastlands-Noreg. Etableringa av ein ny lokal forvaltningsmodell for nasjonalparkar er i sluttfasen, og målet med undersøkinga har vore å få svar på om den nye forvaltningsmodellen for nasjonalparkar fungerer i samsvar med Stortingets vedtak og føresetnader, og om det er etablert formålstenlege system for statleg rettleiing, dokumentasjon og kontroll.

Det går fram av undersøkinga at den nye forvaltningsmodellen med lokal forvaltning i hovudsak er sett i verk slik det var tenkt, og at modellen gir grunnlag for større lokal medverknad og betre samhandling lokalt i nasjonalparkforvaltninga. Ein lokal forvaltningsmodell bidreg også til at erfaringsbasert lokal kunnskap i større grad blir lagd til grunn for forvaltninga, mellom anna kunnskap om lokale samiske tradisjonar og interesser i nasjonalparkane. Det er enno tidleg å vurdere i kva grad forvaltningsmodellen vil ta vare på formåla over tid, men det at det er relativt få klagar frå fylkesmennene på vedtaka i nasjonalparkstyra, kan tyde på at forvaltningsmodellen sikrar verneformåla.

Det går fram av undersøkinga at vedtektene for nasjonalparkstyra, slik dei er fastsette av Klima- og miljødepartementet, ikkje er heilt i samsvar med stortingsvedtaket når det gjeld kven som skal nemne opp nasjonalparkstyra. Etter vedtektene er det Klima- og miljødepartementet som nemner opp styra etter innstilling frå kommunane, fylkestinget og Sametinget. Ved innføringa av forvaltningsmodellen vedtok Stortinget at forvaltninga av nasjonalparkane skulle skje gjennom interkommunale nasjonalparkstyre valde av kommunestyra. I tillegg skulle fylkestinget nemne opp ein representant for fylkeskommunen, og i område med samiske interesser skulle Sametinget nemne opp dei samiske representantane til styra. Konsekvensen kan vere at staten har tatt på seg eit ansvar som Stortinget ikkje hadde føresett. Klima- og miljødepartementet opplyser at dei vil orientere Stortinget om dette på ein eigna måte.

Undersøkinga viser at mange aktørar og tre nivå – nasjonalparkstyre, direktorat og departement – er involverte i forvaltninga av nasjonalparkane, og at finansieringa er oppdelt. Konsekvensane ser ut til å vere at forvaltninga av nasjonalparkane har blitt lite tids- og kostnadseffektiv.

Undersøkinga viser vidare at fylkesmennene har ulik tilnærming til oppfølginga av nasjonalparkstyra og nasjonalparkforvaltninga, og at det er ein del ulike oppfatningar av kva ansvar og oppgåver Fylkesmannen har i samband med nasjonalparkforvaltninga. Det er behov for at Klima- og miljødepartementet gjer det tydeleg kva rolle Fylkesmannen skal ha i forvaltninga, slik at det blir mindre variasjon mellom fylkesmennene i kva grad dei involverer seg i forvaltninga til nasjonalparkstyra. I tillegg viser undersøkinga at det kan vere behov for å klargjere instruksjonsmyndigheita og styringsretten som nasjonalparkstyret har overfor nasjonalparkforvaltarane.

Dei fagleg rådgivande utvala er ein viktig del av forvaltningsmodellen for å sikre lokal forankring, kompetanse, medverknad og samhandling i forvaltninga. Det går fram av undersøkinga at det er vanskeleg å få etablert fagleg rådgivande utval, at deltakinga på fleire møte har vore låg, og at Klima- og miljødepartementet bør gjere det tydeleg kva rolle utvala skal ha i forvaltninga.

Undersøkinga viser at klagesaksbehandlinga i gjennomsnitt tar litt over eitt år. Departementet erkjenner at behandlingstida er for lang i mange av klagesakene. Dei viser til at dei har valt å føre ei forsiktig linje, at dei er opptatte av å skape god presedens, at naturmangfaldlova er ny, og at enkelte delar av lova er juridisk krevjande. Klima- og miljødepartementet opplyser at dei arbeider for å få ned saksbehandlingstida i klagesakene.

Undersøkinga viser at nasjonalparkstyra og nasjonalparkforvaltarane får god oppfølging og rettleiing frå Miljødirektoratet. Undersøkinga viser vidare at oppfølginga av dei samiske representantane i nasjonalparkstyra kan bli betre, og at Klima- og miljødepartementet derfor bør vurdere å ta initiativ til ein forsterka dialog med Sametinget om korleis opplæringa og oppfølginga av dei samiske representantane i nasjonalparkstyra kan styrkjast.

1 Innleiing

1.1 Bakgrunn

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfaldlova) § 35 gir heimel for å opprette nasjonalparker. Formålet er å verne større naturområde med særlige eller representative økosystem eller landskap. Nasjonalparker og andre naturvernområde skal sikre sårbare og trua naturtypar og ta vare på område med internasjonal, nasjonal og regional verdi. Naturmangfaldlova slår fast at naturmiljø eller kulturminne ikkje må påverkast varig, med mindre ein slik påverknad er nødvendig for å oppfylle verneformålet. Noreg har 37 nasjonalparker på fastlandet og 7 på Svalbard.¹

Stortinget vedtok hausten 2009 ein ny forvaltningsmodell som skal gi lokale folkevalde større råderett i forvaltninga av nasjonalparkane. Dette er hovudpunkta i modellen:²

- Forvaltninga skal vere kunnskapsbasert, lokalt forankra og bidra til ei så einskapleg forvaltning som mogleg.
- Eit interkommunalt nasjonalparkstyre skal ha ansvaret for forvaltninga. Styret skal sørge for at verneområdet blir heilskapleg forvalta på tvers av administrative grenser og innanfor ramma av naturmangfaldlova og verneforskrifta.
- Styret blir valt av kommunestyra og bør primært bestå av ordførarar eller andre folkevalde i kommunen. I tillegg blir det nemnt opp politiske representantar frå fylkeskommunane. I område med samiske interesser skal Sametinget nemne opp representantar.
- Styret skal samarbeide med andre aktuelle partar gjennom eit fagleg rådgivande utval.
- Sekretariatet for styret skal leggjast til ein nasjonalparkforvaltar. Forvaltaren blir tilsett av Fylkesmannen, men er underlagd styret når det gjeld forhold som er knytte til nasjonalparkforvaltninga.
- Fylkesmannen skal gjennom klagebehandling sjå til at forvaltninga er i samsvar med naturmangfaldlova og formålet med vernet.³ Det er Klima- og miljødepartementet⁴ som avgjer klagesakene.

Det første nasjonalparkstyret, Midtre Nordland nasjonalparkstyre, blei oppretta i 2010 og forvaltar dei fem nasjonalparkane Junkerdal, Rago, Saltfjellet-Svartisen, Sjunghatten og Lákho (frå 24. september 2013).⁵ Etableringa av ein ny lokal forvaltningsmodell for nasjonalparker er i sluttfasen.⁶ Per 31. desember 2013 var 28 nasjonalparkstyre oppretta og 27 av desse var konstituerte⁷, og til saman forvaltar dei konstituerte styra 34 nasjonalparker. Fire av nasjonalparkstyra forvaltar fleire nasjonalparker. Tre nasjonalparker på fastlandet var per 31. desember 2013 ikkje forvalta av eit nasjonalparkstyre. For Øvre Anarjóhka nasjonalpark og Øvre Dividal nasjonalpark er Fylkesmannen forvaltningsmyndigheit. Hardangervidda nasjonalpark

1) Færder nasjonalpark blei ved kongeleg resolusjon vedtatt oppretta 23. august 2013 som Noregs 37. nasjonalpark på fastlandet, jf. <http://www.regjeringen.no/nr/dep/md/pressesenter/Pressemeldinger/2013/farder-nasjonalpark-er-opprettet.html?id=734141>. Oversikt over nasjonalparker i Noreg: <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Verneomrader/Norges-nasjonalparker/>

2) Prop. 1 S (2009–2010) frå Miljøverndepartementet.

3) Innst. 9 S (2009–2010), jf. Prop. 1 S (2009–2010).

4) Tidlegare Miljøverndepartementet. Departementet skifta frå 1. januar 2014 namn til Klima- og miljødepartementet.

5) Midtre Nordland nasjonalparkstyre blei oppretta 11. juni 2010 og konstituert 16. september 2010. <http://www.nasjonalparkstyre.no/Midtre-Nordland>. Kjelde: Miljødirektoratet.

6) Prop. 1 S (2012–2013) Miljøverndepartementet.

7) For Øvre Dividal nasjonalpark var styre oppretta, men ikkje konstituert per 31. desember 2013.

har ein eigen forvaltningsmodell.⁸ Per 31. desember 2013 var det tilsett eller under tilsetjing 36 nasjonalparkforvaltarar. Det er etablert og godkjend 24 forvaltningsknutepunkt⁹ knytta til nasjonalparker.¹⁰

I verneforskrifta for den enkelte nasjonalparken står formålet med vernet, kva natur- og kulturminneverdiar vernet skal ta vare på, kvar grensene for nasjonalparken går, kva eigedommar som er involverte, og føresegnar om bruken av området. Verneforskriftene blir fastsette ved kongeleg resolusjon.¹¹ Eit utkast til forvaltningsplan skal leggjast fram samtidig med vernevedtaket, og ein eventuell skjøtselsplan skal inngå i forvaltningsplanen.¹² Klima- og miljødepartementet bestemmer kven som er forvaltningsmyndigheit for det enkelte verneområdet, mellom anna at forvaltningsmyndigheita kan leggjast til eit særskilt oppnemnt organ.¹³

Den polske riksrevisoren tok i 2011 initiativ til ein internasjonal samarbeidsrevisjon av nasjonalparkforvaltninga. Fleire europeiske land deltar i samarbeidsrevisjonen i tillegg til Polen og Noreg. Den internasjonale revisjonen vil vere basert på dei nasjonale forvaltningsrevisjonane i deltakarlanda og skal etter planen leggjast fram hausten 2014.

1.2 Mål og problemstillingar

1.2.1 Målet med undersøkinga

Målet med undersøkinga har vore å få svar på om den nye forvaltningsmodellen for nasjonalparker fungerer i samsvar med Stortingets vedtak og føresetnader.

1.2.2 Problemstillingar

Desse problemstillingane har vore utgangspunkt for undersøkinga:

Problemstilling 1: Verkar forvaltningsmodellen slik det var meint?

For å få svar har Riksrevisjonen undersøkt om forvaltningsmodellen er tatt i bruk i samsvar med Stortinget sine vedtak og føresetnader, om saksbehandlinga er i samsvar med prinsippa om god forvaltningsskikk og kravet om ei forsvarleg saksbehandling, og om nasjonalparkane blir forvalta innanfor rammene av naturmangfaldlova og verneforskrifta.

Problemstilling 2: Er det etablert formålstenlege system for statleg rettleiing, dokumentasjon og kontroll?

Riksrevisjonen har undersøkt om staten følgjer opp rettleiingsansvaret dei har overfor nasjonalparkstyret og nasjonalparkforvaltarane, om systema for klagesaksbehandling fungerer, og om Klima- og miljødepartementet følgjer opp det overordna oppfølgings- og kontrollansvaret dei har.

8) Hardangervidda nasjonalpark, som omfattar åtte kommunar i tre fylke, har sidan opprettinga i 1981 hatt ein eigen forvaltningsmodell der delar av myndigheitsområdet er delegerte til statlege tilsynsutval som består av kommunalt folkevalde medlemmer. Jf. Prop. 1 S (2009–2010).

9) Forvaltningsknutepunkta utgjer kontorplasseringa for forvaltarane. Kjelde: Klima- og miljødepartementet.

10) I tillegg til nasjonalparkstyra er det oppretta 14 verneområdestyre som forvaltar andre verneområde enn nasjonalparker. Til saman er det tilsett eller under tilsetjing 12 forvaltarar knytte til desse verneområdestyra og 11 forvaltningsknutepunkt er godkjende.

11) Naturmangfaldlova § 34.

12) Naturmangfaldlova § 35.

13) Naturmangfaldlova § 62.

1.3 Omfang og avgrensing av undersøkinga

Forvaltningsmodellen omfattar forvaltning av nasjonalparkar, andre store verneområde og samanhengande verneområde.¹⁴ Per 31. desember 2013 var det til saman konstituert 41 nasjonalpark- og verneområdestyre med ansvar for forvaltning av verneområde i Fastlands-Noreg. Desse styra forvaltar 78 landskapsvernområde, 38 naturreservat, 5 område med biotopvern etter viltlova og 2 dyrefredingsområde som er verna etter den tidlegare naturvernlova.¹⁵ Denne undersøkinga dreier seg om forvaltninga av nasjonalparkane i Fastlands-Noreg. Undersøkinga er i stor grad også relevant for forvaltninga av dei andre verneområda som nasjonalparkstyra forvaltar.¹⁶ I teksten er omgrepet "nasjonalpark" nytta, men innhaldet kan vere gyldig også for andre typar verneområde.

14) Prop. 1 S (2009–2010).

15) Kjelde: Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet.

16) Mange av nasjonalparkstyra forvaltar også andre verneområde enn nasjonalparkar. Ansvar for kva område styra forvaltar følgjer av vedtektene til det enkelte styre.

2 Metodisk tilnærming og gjennomføring

For å kaste lys over problemstillingane er det gjennomført ei djupundersøking av fire utvalde nasjonalparkstyre. Djupundersøkinga er basert på intervju med styra og nasjonalparkforvaltarane i dei fire nasjonalparkstyra og eit gruppeintervju med leiarane av miljøvernavdelinga hos Fylkesmannen¹⁷ i dei seks involverte fylka.

I tillegg er det gjennomført ei spørjeskjemaundersøking for styreleiarane i dei 17 andre nasjonalparkstyra som var konstituerte på tidspunktet for undersøkinga, og 7 fylkesmiljøvernleiarar med tilknytning til resten av dei etablerte nasjonalparkstyra.

Styreleiarane for 21 nasjonalparkstyre og leiarane for miljøvernavdelinga hos Fylkesmannen i 13 fylke har vore med i undersøkinga.

Klima- og miljødepartementet, Miljødirektoratet¹⁸, Sametingets administrasjon og Utmarkskommunenenes Sammenslutning er intervjuet. Alle intervjureferata er verifiserte. Sametingsrådet har svart på skriftlege spørsmål om samisk representasjon og innstilling av samiske representantar til nasjonalparkstyra. Vidare er sentrale styringsdokument og relevante dokument knytte til nasjonalparkstyra gjennomgått.

2.1 Dokumentanalyse

Sentrale styringsdokument er analyserte. Formålet med dokumentanalysen var å kaste lys over styringsdialogen til Klima- og miljødepartementet og oppfølginga av nasjonalparkforvaltninga og styra frå Miljødirektoratet og fylkesmennene si side. Dokumenta som er undersøkte, er:

- budsjettproposisjonar (Prop. 1 S) frå Klima- og miljødepartementet for åra 2010–2014
- tildelingsbrev fra Miljødirektoratet for åra 2010–2013 og årsrapportane for åra 2011 og 2012
- Instruks for virksomhets- og økonomistyring i Direktoratet for naturforvaltning
- embetsoppdrag til Fylkesmannen for åra 2010–2013
- DN-håndbok nr. 17-2001, oppdatert 2010, kap. 6 Tilsyn med verneområder
- vedtekter for nasjonalparkstyre, Miljøverndepartementet
- Forvaltning av verneforskrifter. Rundskriv november 2001, revidert februar 2010. Miljødirektoratet 2010
- stillingsbeskriving for nasjonalpark-/verneområdeforvaltarar, Klima- og miljødepartementet

Dokumentasjonen som låg til grunn for utgreiinga av forvaltningsmodellen frå Klima- og miljødepartementet, mellom anna høringsfråsegnene, er analysert. Saksbehandlingsmodellen internt i Klima- og miljødepartementet er analysert på grunnlag av tilsende dokument.¹⁹ Vidare er verneforskriftene for nasjonalparkane som blir forvalta av dei fire nasjonalparkstyra som er med i djupundersøkinga, gjennomgått. Behandlingstida for klagesaker er undersøkte på grunnlag av talmateriale frå Miljødirektoratet.

17) Leiarane av miljøvernavdelinga har ved dei fleste fylkesmannsembeta tittel som fylkesmiljøvernssjef, miljøvernssjef eller miljøvern-direktør (www.fylkesmannen.no).

18) Direktoratet for naturforvaltning blei slått saman med Klima- og forureiningsdirektoratet til Miljødirektoratet 1. juli 2013. I dette dokumentet blir nemninga Miljødirektoratet brukt.

19) Brev til Riksrevisjonen frå Klima- og miljødepartementet med vedlegg av 01.07.2013.

2.2 Djupundersøking av fire nasjonalparkstyre

Nasjonalparkstyra blei valde ut i samråd med Klima- og miljødepartementet. Det blei tatt omsyn til geografisk spreining, areal, type nasjonalpark, kompleksitet i samansetninga av styra, konfliktgrad og deltaking i forsøksordninga. Desse fire blei valde ut til djupundersøking:

- Stabbursdalen nasjonalparkstyre
- Dovrefjell nasjonalparkstyre²⁰
- Ytre Hvaler nasjonalparkstyre
- Midtre Nordland nasjonalparkstyre²¹

Nasjonalparkforvaltarar og styremedlemmer i dei fire nasjonalparkstyra er intervjuet. Til saman sju nasjonalparkforvaltarar er knytte til dei fire nasjonalparkstyra, og alle er intervjuet. Det fagleg rådgivande utvalet i Midtre Nordland nasjonalparkstyre er intervjuet. I intervjuet deltok representantar frå Statskog, Forum for natur og friluftsliv, eitt bonde- og småbrukarlag, eitt grunneigarlag og eitt reinbeitedistrikt. Det er også gjennomført eit gruppeintervju med leiarane for miljøvernavingdelingane ved fylkesmannsembeta i Finnmark, Nordland, Østfold, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Oppland. Vidare er relevante dokument innhenta og gått igjennom – som forvaltningsplanar, styrevedtekter og stillingsbeskrivinga for nasjonalparkforvaltarar.

Formålet med djupundersøkinga er å få eit innblikk i forvaltninga av nasjonalparkar etter at den nye forvaltningsmodellen blei innført. Tema for intervjuet har vore rolle-, ansvars- og myndigheitsfordeling i forvaltninga, og opplæring og rettleiing av nasjonalparkstyra. Saksbehandlinga av enkeltsaker og klagesaksbehandlinga var også sentrale tema. Vidare blei det stilt spørsmål om korleis forvaltningsmodellen medverkar til ei kunnskapsbasert forvaltning, samhandling med aktørane og lokal medverknad.

Intervjuet med dei fire nasjonalparkstyra er ein vesentleg del av informasjonsinnhentinga i djupundersøkinga. Alle styremedlemmene som var innstilte frå kommunar og fylkeskommunar med nasjonalparkområde forvalta av eitt av dei fire nasjonalparkstyra, fekk invitasjon til å delta i intervjuet.²² Av praktiske årsaker var det ikkje mogleg for alle styremedlemmene å vere med, men alle styreleiarane deltok. Nasjonalparkstyret kan peike ut eit arbeidsutval som kan få fullmakt til å avgjere enkeltsaker mellom styremøta. Det varierer i kva grad alle medlemmene av arbeidsutvala har deltatt.

20) Dovrefjell nasjonalparkstyre forvaltar Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark i fylka Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Oppland. Dovrefjell nasjonalparkstyre forvaltar i tillegg andre typar verneområde i fylka Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Oppland og Hedmark. Jf. brev frå Miljøverndepartementet til dei aktuelle kommunane, fylkeskommunane og fylkesmennene av 10. august 2010 *Etablering av nasjonalparkstyre for verneområdene knyttet til verneplan for Dovrefjell-Sunndalsfjella i fylkene Oppland, Hedmark, Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag*.

21) Undersøkinga omfattar ikkje Midtre Nordland nasjonalparkstyre si forvaltning av Låkho nasjonalpark. Informasjonsinnhentinga til undersøkinga var avslutta før Midtre Nordland nasjonalparkstyre tok over forvaltninga av Låkho nasjonalpark frå 24. september 2013.

22) Unntaket var styremedlemmer i Dovrefjell nasjonalparkstyre frå Hedmark fylkeskommune og kommunane Folldal og Tynset. Dovrefjell nasjonalparkstyre forvaltar ikkje nasjonalparkar i Hedmark fylke, men landskapsvernområde. Jf. kapittel 1.3.

2.3 Spørjeskjemaundersøking til dei andre nasjonalparkstyra og fylkesmennene

Formålet med spørjeskjemaundersøkinga var å stadfeste og utdjupe intervjudata frå djupundersøkinga av dei fire utvalde nasjonalparkstyra. Spørjeskjemaundersøkinga blei send til styreleiarane for dei 17 andre etablerte nasjonalparkstyra,²³ og alle svarte. Også leiarane for miljøvernavdelinga ved fylkesmannsembeta i Hedmark, Buskerud, Telemark, Hordaland, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag og Troms har svart. Temaa i spørjeskjemaundersøkinga var i hovudsak dei same som i intervjuet med dei fire nasjonalparkstyra og gruppeintervjuet med dei seks fylkesmiljøvernleiarane. Alle svarte på spørjeskjemaundersøkinga.

2.4 Andre intervju og undersøkingar

Det er gjennomført intervju av Klima- og miljødepartementet, Miljødirektoratet, Sametingets administrasjon og Utmarkskommunenes Sammenslutning. Sametingsrådet har svart på skriftlege spørsmål i brev, og Miljødirektoratet har bidratt med faktaopplysningar undervegs i undersøkinga.

Sjunkhatten nasjonalpark, som er forvalta av Midtre Nordland nasjonalparkstyre, skal leggjast til rette spesielt for barn og unge. I sykkelavstand frå Bodø by og lett tilgjengeleg i den tettast befolka regionen i Nordland ligg Sjunkehatten nasjonalpark. Sjunkefjorden og Mistfjorden er ein del av nasjonalparken, og det varierte landskapet er prega av mange karakteristiske spisse toppar, avrunda fjell, elver, vatn og rolege dalar. Landskapet er kjenneteikna av å vere vilt og variert – og på same tid nært og tilgjengeleg.

Kjelde: Sjunkehatten. Barnas nasjonalpark. Direktoratet for naturforvaltning.

Foto: Riksrevisjonen

23) Gjeld nasjonalparkstyra Varangerhalvøya, Øvre Pasvik, Reisa, Ånderdalen, Rohkunborri, Lomsdal/Visten, Blåfjella-Skjækerfjella, Forollhogna, Breheimen, Jotunheimen og Utladalen, Langsua, Jostedalssbreen, Folgefonna, Hallingskarvet, Reinheimen, Rondane-Dovre og Seiland.

3 Revisjonskriterium

3.1 Krav til forvaltningsmodell og forvaltningspraksis

Den nye forvaltningsmodellen skal sørge for at forvaltninga er kunnskapsbasert og lokalt forankra, og bidra til ei så einskapleg forvaltning som mogleg, jf. Prop.1 S (2009–2010). Forvaltninga skal vere i samsvar med føresegnene i naturmangfaldlova mellom anna dei alminnelege føresegnene om bærekraftig bruk i kapittel II (§§ 8-14). Naturmangfaldlova § 8 stiller krav til kunnskapsgrunnlaget for offentlege vedtak som har følgjer for naturmangfaldet. Krava skal vere rimelege med tanke på saka i seg sjølv og risikoen for skade på naturmangfaldet. Det skal vidare leggjast vekt på kunnskap som er basert på erfaringar gjennom generasjonar med bruk av og samspel med naturen – mellom anna slik samisk bruk – og som kan bidra til berekraftig bruk og vern av naturmangfaldet.

Energi- og miljøkomiteen viste i Innst. 9 S (2009–2010), jf. Prop. 1 S (2009–2010), til at det er eit stort behov for å styrkje forvaltninga og betre skjøtselen av nasjonalparkane. Komiteen støtta den nye forvaltningsmodellen og peikte i Innst. 9 S (2012–2013), jf. Prop. 1 S (2012–2013), på at vernearbeidet i Noreg er i ferd med å gå over i ein forvaltnings- og skjøtselsfase der det må leggjast større vekt på korleis vi sikrar naturverdiane i nasjonalparkane. Komiteen meinte det er viktig at modellen bidrar til god samhandling og større medverknad og engasjement lokalt og regionalt.

Forvaltninga av nasjonalparkane skal skje gjennom eit interkommunalt nasjonalparkstyre, jf. Innst. 9 S (2009–2010). Komiteen strekar under at avgjerdsmyndigheita ligg hos det interkommunale styret. Styret blir etablert etter naturmangfaldlova § 62 andre ledd tredje punktum og skal sørge for ei heilskapleg samla forvaltning av nasjonalparken på tvers av administrative grenser innanfor ramma av naturmangfaldlova og verneforskrifta. Ein føresetnad for å delegere ansvaret er at eit fleirtal av dei aktuelle kommunane ønskjer det. Viss ikkje skal Fylkesmannen vere forvaltningsmyndigheit, jf. Innst. 9 S (2009–2010).

Sekretariatet for styret skal leggjast til ein nasjonalparkforvaltar. Forvaltaren blir tilsett av Fylkesmannen, men er underlagd styret i forhold som er knytte til nasjonalparkforvaltninga. Forvaltaren skal ha god naturfagleg kompetanse og bidra til ein einskapleg forvaltningspraksis, uavhengig av administrative grenser, og må ha god kontakt med alle dei aktuelle kommunane, jf. Prop.1 S (2009–2010).

Forvaltning av nasjonalparkar krev samhandling av mange aktørar. Det må derfor leggjast til rette for eit godt samarbeid mellom forvaltningsmyndigheita, offentlege organ, grunneigarar, næringsliv, frivillige organisasjonar – mellom anna natur- og miljøorganisasjonar – og samiske interesser der det er relevant. Styret skal samarbeide med dei involverte partane gjennom eit fagleg rådgivande utval som er nemnt opp av nasjonalparkstyret, jf. Prop.1 S (2009–2010). Naturmangfaldlova §§ 34 og 35 har føresegnar om verneforskrift og forvaltningsplan for den enkelte nasjonalparken. Grad og lokalisering av bruk innanfor nasjonalparkane skal ta utgangspunkt i ein eigen forvaltningsplan for området. Forvaltningsplanen skal gi retningslinjer for vern og bruk. Planar om ulike tiltak, tilrettelegging og dispensasjonspraksis skal klarleggjast i forvaltningsplanen. Arbeidet med forvaltningsplanar skal gjerast i

samarbeid med lokale myndigheiter og grunneigarar / personar med bruksrett, jf. Innst. S. nr. 260 (2002–2003).²⁴

Det følgjer av forvaltningslova og ulovfesta forvaltningsrettslege prinsipp at forvaltninga skal vere sakleg og objektiv i saksbehandlinga si, og at det skal vere likebehandling. Det går fram av forvaltningslova §§ 23 og 28 at enkeltvedtak skal vere skriftlege, og at dei kan påklagast.

3.2 Krav til statleg rettleiing, dokumentasjon og kontroll

Klima- og miljødepartementet har det overordna ansvaret for at dei underliggjande verksemdene gjennomfører aktivitetar i tråd med Stortingets vedtak og føresetnader og med måla og prioriteringane til departementet, jf. kapittel 1.2 i *bestemmelser om økonomistyring i staten*. Mål- og resultatstyring er eit overordna styringsprinsipp for statlege verksemdar, jf. § 4 i *reglement for økonomistyring i staten*. Departementet skal i det årlege tildelingsbrevet til verksemdene følgje opp Stortingets vedtak og føresetnader.

Departementet skal føre tilsyn med miljøtilstanden og med at føresegnene gitt i og i medhald av lova blir følgde, jf. naturmangfaldlova § 63. Fylkesmannen har klagerett over vedtak gjorde av forvaltningsmyndigheita, jf. naturmangfaldlova § 62. Det følgjer av naturmangfaldlova § 41 at når eit arbeid med vern startar, skal det leggjast til rette for at saksbehandlinga skjer i eit best mogleg samarbeid med dei som har interesser i saka. Saksbehandlinga skal klarleggje formålet med vernet, verneverdiane, lokal bruk av og kunnskap om verneverdiane, avgrensing av området og følgjer av vernet.

Forvaltning av nasjonalparkar handlar om å oppfylle nasjonale og internasjonale forpliktingar. Statlege myndigheiter skal gripe inn dersom forvaltninga ikkje er i samsvar med naturmangfaldlova og formålet med vernet. Gode rapporterings- og kontrollrutinar må etablerast saman med mellom anna effektive sanksjonsordningar. Statlege myndigheiter skal gjennom klagebehandling sjå til at forvaltninga er i samsvar med naturmangfaldlova og formålet med vernet, jf. Innst. 9 S (2009–2010). Staten kan etter naturmangfaldlova § 62 instruere nasjonalparkstyret og eventuelt trekkje tilbake delegert myndigheit dersom forvaltninga ikkje er i samsvar med nasjonale mål og internasjonale forpliktingar, jf. Prop. 1 S (2009–2010).

For at naturmangfaldlova skal bli etterlevd, skal det først og fremst satsast på rettleiing, informasjon og kommunikasjon, jf. § 63, slik at ein oppnår forståing for dei verdiane lova skal ta vare på, og korleis det kan gjerast.

Ifølgje Ot.prp. nr. 52 (2008–2009) *Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfaldlova)* kan det oppstå behov for større ressursar til informasjon og rettleiing som følgje av lova, spesielt i ein periode etter at lova har tredd i kraft.

Departementet skal gjennom råd, rettleiing og opplysning arbeide for å nå formåla med lova.

24) Innst. S. nr. 260 (2002–2003) *Innstilling fra finanskomiteen om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2003 og enkelte endringer i statsbudsjettet for 2003 i forbindelse med trygdeoppgjøret mv.* Jf. St.prp. nr. 65 (2002–2003) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2003*. Teksten som høyrer til overskrifta "Fjellområdene – bruk, vern og verdiskaping", er kalla "Fjellteksten", jf. mellom anna Ot.prp. nr. 52 (2008–2009) *Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfaldlova)*.

4 Fakta

4.1 Nasjonalparkforvaltninga

4.1.1 Bakgrunnen for den nye forvaltningsmodellen

Stortinget vedtok i 1993 ein ny landsplan for nasjonalparkar og andre større verneområde i Noreg. Kommunal- og miljøkomiteen bad i innstillinga departementet om å komme tilbake til Stortinget med forslag til folkevald medverknad i forvaltninga. Komiteen framheva at medråderett og medverknad frå grunneigarane, brukarane og befolkninga si side representerer positive verdier. Bakgrunnen for engasjementet var tidlegare konflikhtar mellom grunneigarar og kommunale myndigheiter på den eine sida og statleg naturforvaltning på den andre.²⁵ Stortinget har også fleire gonger etter behandlinga av landsplanen uttrykt ønske om større lokal folkevald medverknad i forvaltninga av nasjonalparkane,²⁶ og det blei sett i gang fire forsøk med lokal forvaltning i perioden frå 2001 til 2006.²⁷ Forsøka blei evaluerte og resultatet lagt fram for Stortinget hausten 2009 i samband med forslaget om ny forvaltningsmodell. Stortinget slutta seg til denne forvaltningsmodellen, som gav større lokal folkevald påverknad på forvaltninga av verneområda.

Klima- og miljødepartementet opplyser i intervju at utgreiinga av modellen for lokal forvaltning bygde på dei gjennomførte forsøksprosjekta og evalueringa av dei. Departementet meiner at i utviklinga av den nye forvaltningsmodellen, blei partane involverte på ein god måte gjennom høyringsmøta og dei skriftlege fråsegnene dei gav, og at ei alminneleg høyring derfor ikkje var nødvendig. Sametinget sende skriftlege innspel til Klima- og miljødepartementet. Det blei konsultert til einigheit med Sametinget både når det gjaldt sjølve forvaltningsmodellen og standardvedtektene for styra.²⁸ Både dei munnlege og dei skriftlege tilbakemeldingane var ein del av vedtaksgrunnlaget for forslaget til forvaltningsmodell som Klima- og miljødepartementet la fram til drøfting i regjeringa, og som seinare blei presentert for Stortinget gjennom Prop. 1 S (2009–2010).

Kravet til ei tilstrekkeleg utgreiing av forslag til Stortinget går fram av overordna regelverk og forvaltningsprinsipp.²⁹ Desse prinsippa er systematiserte gjennom ein eigen utgreiingsinstruks som blei fastsett ved kongeleg resolusjon i 1994 og revidert i 2000 og 2005. Formålet med utgreiingsinstruksen er å sikre god førebuing av og styring med offentlege reformer, regelendringar og andre tiltak. Instruksen skal sikre at den instansen som har ansvaret for saka, greier ut alle relevante og vesentlege konsekvensar, og at dei aktuelle instansane og offentlegheita blir trekte inn i vedtaksprosessen før vedtaket blir gjort.

25) Innst. S. nr. 124 (1992–93) *Innstilling fra kommunal- og miljøvernkomiteen om ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge*, jf. St. meld. nr. 62 (1991–1992).

26) Mellom anna Innst. O. nr. 64 (1995–96) *Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om lov om statlig naturoppsyn*, jf. Ot.prp. nr. 30 (1995–96) *Om lov om statlig naturoppsyn*, Innst. S. nr. 92 (1996–97) *Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Eva R. Finstad, Gunnar Fatland, Tore A. Liltved og Ansgar Gabrielsen om at verneplan for Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiene legges fram for Stortinget til behandling*, jf. Dokument nr. 8:92 (1995–96).

27) Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane frå 2001, Forollhogna og Dovrefjell-Sunndalsfjella frå 2003 og Blåfjella-Skjækerfjella frå 2006. Jf. Prop. 1 S (2009–2010) frå Miljøverndepartementet.

28) Referat frå møte mellom Sametinget og Miljøverndepartementet 30.04.2009 om konsultasjon om arbeidet med nye forvaltningsmodellar for verneområde.

29) Bevilgningsreglementet § 9, Innst. S. nr. 210 (2002–2003) *Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om rapport til Stortinget fra utvalget til å utrede Stortingets kontrollfunksjon. Stortingets kontroll med regjering og forvaltning og Dokument nr. 14 (2002–2003) Rapport til Stortinget fra utvalget til å utrede Stortingets kontrollfunksjon*.

Departementet opplyser i intervju at behandlinga av og vedtaka som var knytte til utviklinga av den nye forvaltningsmodellen, i hovudsak skjedde gjennom regjeringsnotat. Det same gjaldt vurderingane av dei økonomiske og administrative konsekvensane av den nye modellen. Slik Klima- og miljødepartementet vurderer det, blei intensjonane i utgreiingsinstruksen oppfylte.

4.1.2 Fordelinga av oppgåver og ansvar i nasjonalparkforvaltninga

Klima- og miljødepartementet har det overordna ansvaret for forvaltninga av nasjonalparkane og nemner opp nasjonalparkstyra. Klima- og miljødepartementet har utarbeidd vedtekter for nasjonalparkstyra. Av vedtektene går det fram at styret kan peike ut eit arbeidsutval som kan få fullmakt til å avgjere enkeltsaker mellom styremøta. Klima- og miljødepartementet kan trekkje tilbake forvaltningsmyndigheita til eit nasjonalparkstyre og overlate forvaltninga til Fylkesmannen dersom forvaltninga ikkje er i samsvar med naturmangfaldlova og formålet med vernet. Klima- og miljødepartementet er klageinstans for vedtak som er gjorde av nasjonalparkstyret etter naturmangfaldlova.³⁰

Miljødirektoratet har det overordna, faglege ansvaret for forvaltninga av nasjonalparkane i Noreg. Statens naturoppsyn (SNO) er ein del av direktoratet, og har oppsyns- og skjøtselsoppgåver i nasjonalparkane. SNO samarbeider med nasjonalparkstyra.³¹ Direktoratet har ansvaret for opplæring av styra og samarbeider med Fylkesmannen om denne oppgåva, mellom anna gjennom å arrangere faglege samlingar. Direktoratet førebur klagesaker før dei blir sende over til Klima- og miljødepartementet for vedtak. Direktoratet var fram til den nye forvaltningsordninga blei sett i verk, klageinstans for forvaltningssaker i nasjonalparkane og er framleis klageinstans for saker som er påklaga før nasjonalparkstyret er på plass, og i nasjonalparkar som ikkje har eit konstituert nasjonalparkstyre.

Den nye forvaltningsmodellen skal sikre at det er tilstrekkeleg samisk deltaking i alle typar verneområde med samiske interesser. Kor stor den samiske representasjonen skal vere, blir vurdert ut frå kva området betyr for samisk kultur og næringsutøving, mellom anna kor pressa den samiske kulturen er i det aktuelle området.³² Sametinget og Klima- og miljødepartementet konsulterer om samansetninga og den samiske representasjonen for kvart enkelt nasjonalparkstyre i område med samiske interesser.

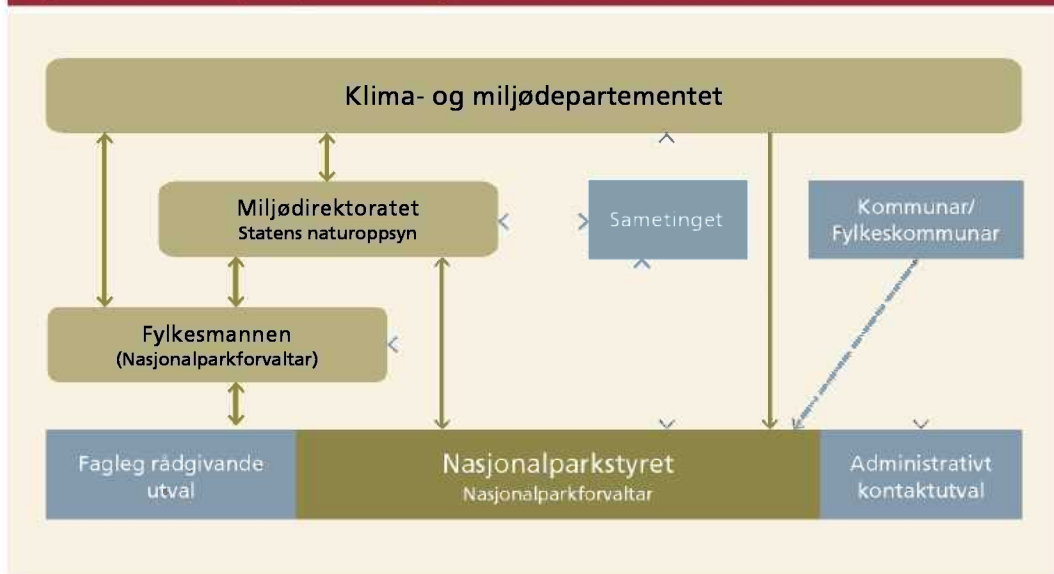
Figur 1 viser aktørane, rollefordelinga og samhandlinga i nasjonalparkforvaltninga. Heile linjer viser den formelle styrings- og rapporteringsstrukturen. Stipla linjer viser kva for andre aktørar som samhandlar med og gir innspel til nasjonalparkforvaltninga.

30) Naturmangfaldlova § 62 og vedtektene til det enkelte nasjonalparkstyret.

31) Se kapittel 4.1.3 Finansiering av nasjonalparkforvaltninga.

32) Prop. 1 S (2009–2010) frå Miljøverndepartementet.

Figur 1 Aktorane i nasjonalparkforvaltninga

Nasjonalparkstyret skal sørge for ei heilskapleg samla forvaltning av nasjonalparken på tvers av administrative grenser innanfor ramma av naturmangfaldlova, verneforskrifta og forvaltningsplanen. Det er utarbeidd vedtekter for det enkelte nasjonalparkstyret. Krava til forvaltning og rapportering går fram av desse vedtektene, budsjettproposisjonar, tildelingsbrev frå Klima- og miljødepartementet til Miljødirektoratet, embetsoppdraget frå Miljødirektoratet til Fylkesmannen og av forvaltningsplan og verneforskrift for dei enkelte nasjonalparkane. Nasjonalparkforvaltaren er sekretariat for nasjonalparkstyret og førebur saker som har med forvaltninga av nasjonalparken å gjere. Klima- og miljødepartementet har utarbeidd ei stillingsbeskriving for nasjonalparkforvaltarar.

Fylkesmannen skal setje i gang og følge opp nasjonalparkstyra og nasjonalparkforvaltarane. Oppgåvene omfattar arbeidsgivaransvar og fagleg rådgiving overfor nasjonalparkforvaltaren, arkiv-, tilvising- og økonomifunksjon og å sørge for praktisk tilrettelegging og opplæring for nasjonalparkstyra og nasjonalparkforvaltarane. Fylkesmannen har inga instruksjonsmyndigheit overfor nasjonalparkforvaltarane når det gjeld forvaltninga av nasjonalparkane.³³ Fylkesmannen er ansvarleg for forvaltninga fram til nasjonalparkstyret er konstituert, og fungerer som sekretariat til forvaltaren er tilsett.

Lokale interesser skal sikrast gjennom eit fagleg rådgivande utval etablert av nasjonalparkstyret. Det kan opprettast administrative kontaktutval for tilsette med relevant fagansvar i dei aktuelle kommunane.

4.1.3 Finansiering av nasjonalparkforvaltninga

Nasjonalparkforvaltarane og -styra blir finansierte over øyremerkte midlar på Miljødirektoratets budsjett. Midlane blir stilte til disposisjon for Miljødirektoratet gjennom det årlege tildelingsbrevet frå departementet. Midlane blir vidare stilt til disposisjon for fylkesmennene gjennom det årlege embetsoppdraget med supplerande tildelingsbrev frå direktoratet, hvor sjølvve belastningsfullmakta framgår. Leiaren av miljøvern-avdelinga hos Fylkesmannen tilviser utbetalingane, og fylkesmannsembetet er rekneskapsførar.

33) Embetsoppdrag til Fylkesmannen Plan- og miljøområdet 2012 og 2013.

Løyvingane til den lokale forvaltningsordninga kom inn i statsbudsjettet for 2010.³⁴ For 2013 var dei samla løyvingane på 80,3 mill. kroner til forvaltninga av nasjonalparkane og dei andre verneområda som nasjonalparkstyra og dei andre verneområdestyra³⁵ forvalta. Midlane blei tildelte på denne måten:

- 52,3 mill. kroner blei løyvde til lønn og drift av sekretariat / forvaltarar over kapittel 1427 post 01 Direktoratet for naturforvaltning, og til drift av verneområdestyra og dei fagleg rådgivande utvala over kapittel 1427 post 21.³⁶
- 28,0 mill. kroner blei løyvde til skjøtels- og tilretteleggingstiltak for oppfølging av forvaltningsplanane. Desse midlane blei i 2013 løyvde over kapittel 1426 post 30. 8 mill. kroner blei i 2012 og 2013 tildelte etter ein fordelingsnøkkel der kvar nasjonalpark som hadde ein godkjend forvaltningsplan, fekk eit fast beløp på 50 000 kroner, i tillegg til at kvar nasjonalpark fekk eit arealavhengig beløp. Nasjonalparkstyra søkjer i tillegg Statens naturoppsyn (SNO) om midlar til skjøtels- og tilretteleggingstiltak gjennom ein bestillingsdialog, jf. figur 2. I 2013 blei det løyvd 20 mill. kroner til forvaltningstiltak gjennom bestillingsdialogen.³⁷

Tabell 1 viser løyvingane til verneområdeforvaltninga etter formål i perioden 2010 til 2013. Tabell 2 viser utviklinga for løyvingar og talet på nasjonalparkstyre og verneområdestyre totalt sett i perioden 2010 til 2013.

Tabell 1 Oversikt over årlege løyvingar til nasjonalparkforvaltninga (omfattar alle verneområda som nasjonalparkstyra og dei øvrige verneområdestyra forvaltar) sidan forvaltningsmodellen blei innført i 2010 (mill. kroner).						
Formål	Kapittel og post	2010	2011	2012	2013	Budsjettansvarleg
Sekretariatet til verneområdestyra: Lønn til forvaltarane, drift og kontorhald (post 01). Verneområdestyra: Drift, møtegodtgjersle, reise-kostnader o.l. (post 21).	1427.01/21*	14,5	23,4	46,9	52,3	Fylkesmennene/ Verneområdestyra**
Skjøtsel, informasjon og tilrettelegging i store verneområde. Frie midlar til disposisjon og prioritering for styret***	1427.01 (2012) 1426.30 (2013)			8,0	8,0	Miljødirektoratet (Statens naturoppsyn)
Skjøtselstiltak finansierte gjennom bestillingsdialogen mellom verneområdestyra og Statens naturoppsyn	1426.30	20,0	20,0	20,0	20,0	Miljødirektoratet (Statens naturoppsyn)****
SUM løyving til verneområdeforvaltning	1426 / 1427	34,5	43,4	74,9	80,3	

* I post 21 er det også tatt med midlar som er løyvde til forvaltningsplanlegging og i nokre tilfelle skjøtelsplanar. Dette er midlar som verneområdestyra søker særskilt om, og som blir tildelte etter prioritering av behov.

** Midlane er i utgangspunktet blitt løyvde over Miljødirektoratets budsjett og deretter overførte til fylkesmennene og verneområdestyra.

*** Frie tiltaksmidlar til disposisjon og prioritering for styra utanfor bestillingsdialogen blei første gong løyvde over 1427.01 i 2012. For 2013 blei desse midlane overførte til budsjettkapittelet for Statens naturoppsyn og løyvde over 1426.30.

**** Av desse midlane utgjer styra sine bestillingar av tenestekjøp gjennom Statens naturoppsyn (SNO) ca. 1,5 mill. kroner per år. Dette er midlar som blir utbetalt frå SNO, men som inngår i den samla tildelinga til det enkelte styret over kapittel 1426 post 30.

Kjelde: Miljødirektoratet

34) Prop. 1 S (2009–2010) Miljøverndepartementet.

35) I tillegg til nasjonalparkstyra er det oppretta 14 andre verneområdestyre som forvaltar andre typar verneområde enn nasjonalparker. Jf. fotnote 10.

36) Midlar til lønn til nasjonalparkforvaltarane, til saman 46,4 mill. kroner, blir i 2014 løyvde over kapittel 1510 Fylkesmannsembeta. Midlar til drift av nasjonalparkstyra og dei fagleg rådgivande utvala blir løyvde over kapittel 1420 post 21 Miljødirektoratet. Jf. Prop. 1 S (2013–2014) Miljøverndepartementet og brev frå Klima- og miljødepartementet til Riksrevisjonen av 10. januar 2014 *Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av nasjonalparker*.

37) I 2012 blei tiltaksmidlane direkte til styra løyvde over kapittel 1427 post 01 Direktoratet for naturforvaltning. I 2013 blei desse midlane løyvde over kapittel 1426 post 30 Statens naturoppsyn. Klima- og miljødepartementet opplyser at endringa gav ei meir riktig budsjettering av tiltaksmidlane til styra. I 2014 er midlane til skjøtels- og tilretteleggingstiltak, både tiltaksmidlar direkte til styra og gjennom bestillingsdialogen, løyvde over kapittel 1420 Miljødirektoratet post 31 *Tiltak i verneområde*, jf. Prop. 1 S (2013–2014) Miljøverndepartementet og brev frå Klima- og miljødepartementet til Riksrevisjonen av 10. januar 2014 *Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av nasjonalparker*.

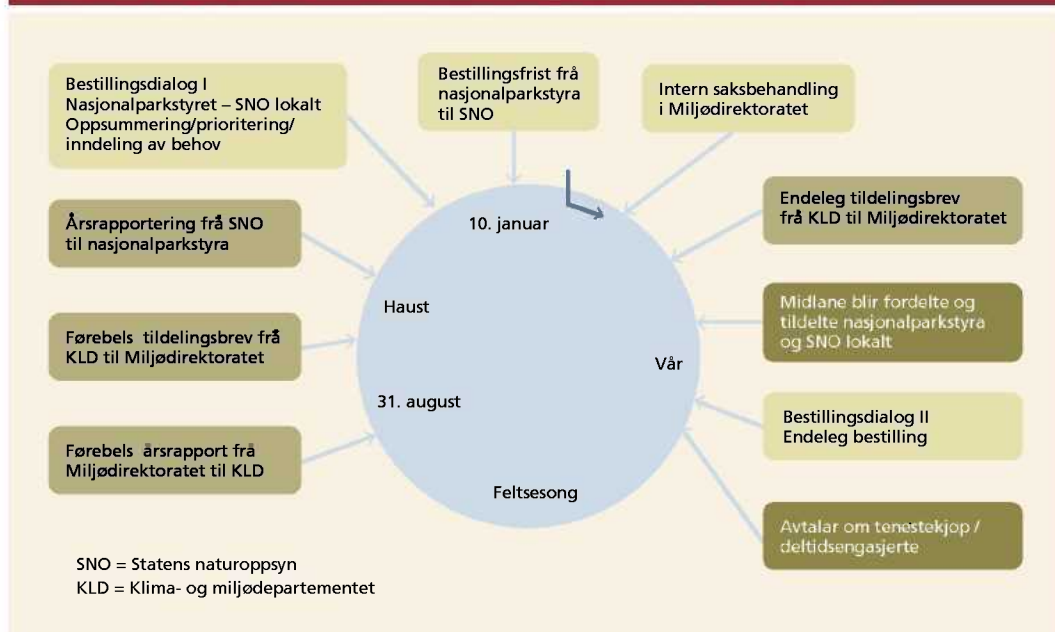
Tabell 2 Oversikt over utviklinga i talet på konstituerte styre og løyvingar til verneområdeforvaltninga i perioden 2010 til 2013 (mill. kroner i nominell kroneverdi).

År	2010	2011	2012	2013
Konstituerte nasjonalparkstyre med forvaltningsansvar for nasjonalparker ved utløpet av året	3	18	19	27
Konstituerte verneområdestyre med forvaltningsansvar for verneområde ved utløpet av året	5	28	31	41
SUM løyving til verneområdeforvaltning	34,5	43,4	74,9	80,3

Kjelde: Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet

Bestillingsdialogen skjer etter ein årleg søknad basert på prosessen i figur 2. Bestillingsdialogen startar om hausten kvart år og omfattar både tiltak som skal utførast av Statens naturoppsyn, og kjøp av tenester frå andre. På grunnlag av innsende og prioriterte søknader blir det enkelte nasjonalparkstyret tildelt eit samla beløp.

Figur 2 Årshjul for bestillingsdialogen mellom nasjonalparkstyra og Statens naturoppsyn

Kjelde: DN-håndbok nr. 17-2001, oppdatert 2010, kap. 6 Tilsyn med verneområde

Midlane skal dekkje statlege investeringsutgifter og andre typar tiltak i verneområda og går til tiltak som er nødvendige for å ta vare på verneverdiane, inkludert utgifter til informasjon, skjøtsels- og tilretteleggingstiltak. Alle tiltaka skal vere i tråd med den godkjende forvaltnings- og skjøtselsplanen for verneområda.³⁸

38) Prop. 1 S (2013–2014).

4.1.4 Nærmare om nasjonalparkstyra i djupundersøkinga

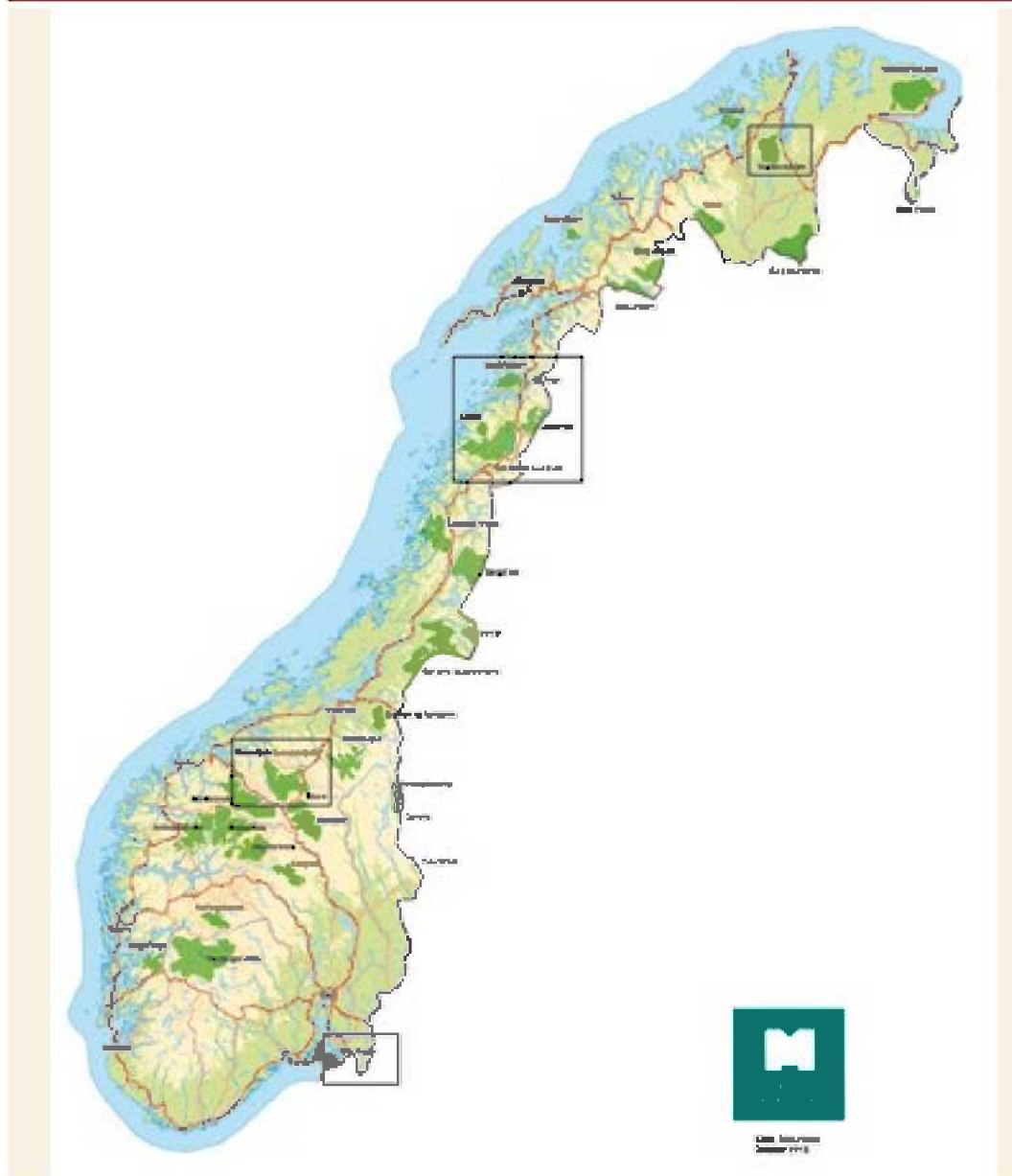
Nasjonalparkstyra som er valde ut for ei djupundersøking, er Stabbursdalen, Midtre Nordland, Dovrefjell og Ytre Hvaler, jf. kart 1.

Tabell 3 Faktaopplysningar om dei utvalde nasjonalparkane i djupundersøkinga. Totalbudsjett fordelt på år. Tal i 1000 kr

Nasjonalparkstyre	Konstituert dato	Totalbudsjett (drifts og tiltaksmidlar) fordelt på år			
		2010	2011	2012	2013
Stabbursdalen	04.04.2011	-----	1848	2137	1450
Midtre Nordland	16.09.2010	1581	2690	4738	4770
Dovrefjell	04.01.2011	-----	2175	3280	3235
Ytre Hvaler	24.11.2010	1030	2270	1960	2204

Kjelde: Miljødirektoratet

Kart 1 Forvaltningsområda til dei utvalde nasjonalparkstyra

Kjelde: Miljødirektoratet

Tabell 4 viser ei oversikt over dei kommunane og fylkeskommunane som har innstilt representantar til dei enkelte nasjonalparkstyra. Midtre Nordland og Stabbursdalen nasjonalparkstyre har i tillegg styremedlemmer som er innstilte frå Sametinget og representerer samiske interesser. Arealet som dei fire nasjonalparkstyra forvaltar, varierer svært. Ytterpunktta er Ytre Hvaler nasjonalparkstyre, som forvaltar 354 km², og Midtre Nordland nasjonalparkstyre, som forvaltar til saman 3372,5 km².³⁹ Ytre Hvaler nasjonalparkstyre er det einaste av dei fire som forvaltar ein nasjonalpark som også omfattar store marine område.

Tabell 4 Faktaopplysningar om dei utvalde nasjonalparkane i djupundersøkinga

Nasjonalparkstyre	Nasjonalparken blei oppretta	Styret blei oppretta	Styret blei konstituert	Representantar frå		
				kommunar	fylkeskommunar	andre
Stabbursdalen (747 km²) Stabbursdalen nasjonalpark	06.02.1970 Utvida 20.12.2002	05.01.2011	04.04.2011	Kvalsund Porsanger	Finnmark	Sametinget
Midtre Nordland (3372,5 km²) Junkerdal 682 km ² Rago 171 km ² Saltofjellet- Svartisen 2102 km ² Sjunkhatten 417,5 km ² <i>Láhko</i> 188 km ²	09.01.2004 22.01.1971 08.09.1989 05.02.2010 14.12.2012	15.06.2010 24.09.2013	16.09.2010 24.09.2013	Beiarn Bodø Fauske Meløy Rana Rødøy Saltdal Sørfold <i>Gildeskål</i>	Nordland	Sametinget
Dovre fjell (1693 km²) Dovre fjell- Sunnalsfjella nasjonalpark	19.01.2002	08.11.2010	04.01.2011	Dovre Folldal Lesja Nesset Oppdal Rauma Sunnal Tynset	Møre og Romsdal Sør- Trøndelag Oppland Hedmark	
Ytre Hvaler (354 km²) Ytre Hvaler nasjonalpark 14 km ² landareal og 340 km ² marint areal	26.06.2009	11.10.2010	24.11.2010	Fredrikstad Hvaler	Østfold	

Stabbursdalen nasjonalparkstyre

Stabbursdalen nasjonalpark blei oppretta 6. februar 1970 og utvida 20. desember 2002. Nasjonalparkstyret blei oppretta 5. januar 2011 og konstituert 4. april 2011. Arealet som høyrer til nasjonalparken, ligg i hovudsak i Porsanger kommune. Porsanger og Kvalsund kommune har éin styremedlem kvar.

Samiske interesser står sterkt i nasjonalparken, og av djupundersøkinga går det fram at relasjonsbygging med reindriftsforvaltninga og reindriftsnæringa er viktig i nasjonalparkforvaltninga. Nasjonalparkforvaltaren opplyser i intervju at innføringa av forvaltningsmodellen har ført til betre samarbeid mellom styret og siidaene (éin

39) I tillegg forvaltar Midtre Nordland nasjonalparkstyre Láhko nasjonalpark på 188 km² frå 24. september 2013. Ny konstituering av Midtre Nordland nasjonalparkstyre med Gildeskål kommune som ny medlem etter overtaking av forvaltningsansvaret for Láhko nasjonalpark blei ifølgje møteprotokollen gjennomført 24.09.2013 ved styresak ST 60/2013 jf. 2013/2541.

eller fleire familiegrupper eller enkeltpersonar som utøver reindrift i fellesskap på bestemte areal)⁴⁰ og til større forståing av ulike synspunkt i forvaltninga av nasjonalparken. Nasjonalparkforvaltaren er ofte i kontakt med siidaene.

Samisk kulturminne i Stabbursdalen nasjonalpark. Naturressursane i Stabbursdalen har vore ein viktig del av næringsgrunnlaget for den sjøsamiske befolkninga. Her er det lange tradisjonar for jakt, fiske og førsanking. Nasjonalparken blir framleis nytta til reindrift.

Kjelde: *Stabbursdalen. Verdens nordligste furuskog*. Direktoratet for naturforvaltning.

Foto: Stabburnes Naturhus og Museum

Det går fram av intervju med nasjonalparkstyret i Stabbursdalen at styresamansetninga har vore omdiskutert i nasjonalparkstyret – i hovudsak fordi Porsanger kommune opplever å ha for liten påverknad på forvaltninga sett i høve til kor stor del av arealet til nasjonalparken som er i kommunen. Høyringsfråsegnene i samband med innføringa av den nye forvaltningsmodellen viser at det i Porsanger kommune har vore stor motstand mot vern i Stabbursdalen, og intervjuet med nasjonalparkstyret viser at det framleis er ueinigheit om enkeltsaker i forvaltninga. Porsanger kommune har i brev til Klima- og miljødepartementet av 6. juli 2012 tatt opp sin representasjon i Stabbursdalen nasjonalparkstyre og vist til at Porsanger kommunestyre har vedtatt at kommunen bør ha fire representantar i nasjonalparkstyret, mellom anna leiar og nestleiar. Klima- og miljødepartementet ved statsråden har i svaret av 15. oktober 2012 ikkje funne grunnlag for å endre samansetninga av nasjonalparkstyret.

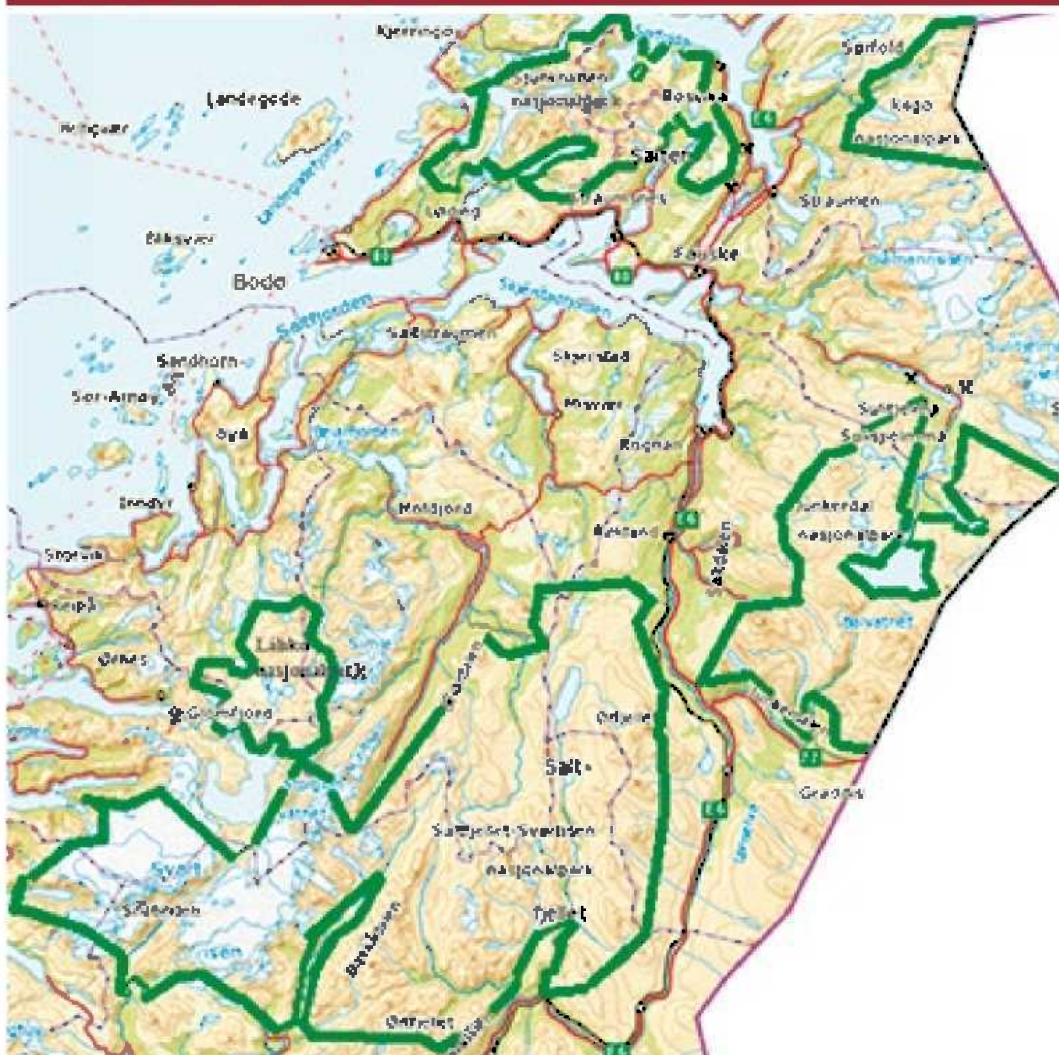
40) Dokument 3:14 (2011–2012) *Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig reindrift i Finnmark*.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre

Midtre Nordland nasjonalparkstyre forvalta i undersøkingsperioden fire nasjonalparker på totalt 3372,5 km². Dei fire nasjonalparkane er Junkerdal, Rago, Saltfjellet-Svartisen og Sjunkhatten. Frå 24. september 2013 forvaltar nasjonalparkstyret også den nyoppretta Láhko nasjonalpark. Midtre Nordland var det første nasjonalparkstyret som blei oppretta, og det var Salten regionråd som tilrådte eit felles styre for dei fire nasjonalparkane. Samiske interesser er representerte i nasjonalparkstyret.

Kommunane er viktige samarbeidspartnarar for Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Det går fram av intervjuet med nasjonalparkstyret at styret kombinerer møte på ulike stader med synfaringar, noko som gir lokal innsikt og er med på å auke interessa for arbeidet. Av intervju med nasjonalparkforvaltarane går det fram at forvaltningsmodellen, med eit nasjonalparkstyre som forvaltar fleire nasjonalparker i regionen, medverkar til ei einskapleg forvaltning på tvers av kommunegrensene.

Kart 3 Nasjonalparkane Junkerdal, Rago, Saltfjellet-Svartisen, Sjunkhatten og Láhko i Midtre Nordland

Kjelde: © Kartverket www.kartverket.no

Dovre fjell nasjonalparkstyre

Dovre fjell-Sunndalsfjella nasjonalpark blei oppretta 19. januar 2002, og Dovre fjell nasjonalparkstyre blei konstituert 16. september 2010. Styret forvaltar fleire verneområde i tillegg til nasjonalparken. Åtte kommunar og fylkeskommunane i Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Oppland og Hedmark har innstilt representantar til styret. Dovrefjellrådet, som bestod av medlemmer frå dei involverte kommunane og fylkeskommunane,⁴¹ var som eitt av dei fire forsøksområda, jf. kap 4.1.1, ansvarleg for forvaltninga av dette området før den nye forvaltningsmodellen blei implementert. Kommunane med areal innanfor Dovre fjell-Sunndalsfjella nasjonalpark har dermed lang erfaring med lokal forvaltning.

Kart 4 Dovre fjell-Sunndalsfjella nasjonalpark

Kjelde: Naturbase. Miljødirektoratet

I intervju opplyser nasjonalparkstyret at alle kommunane er representerte både i nasjonalparkstyret og i det administrative kontaktutvalet. Styret meiner at den nye forvaltningsmodellen har medverka til at det er etablert ei einenskap forvaltning av verneområda som styret forvaltar.

Nasjonalparkforvaltarane er samlokaliserte på Villreinsenteret på Hjerkinnsaman med dei tilsette ved Villreinsenteret, nasjonalparkforvaltarane for Rondane nasjonalparkstyre, tilsette i Pilegrimsleia og naturrettleiarar frå SNO.

41) <http://midtnorskatur.no/nb-NO/Dovre%20fjell/TaVarePa/Dovre%20fjellradet.aspx>

Snøhetta, Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark.

Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark med verneområde omkring er eit av dei største samanhengande verneområda i Fastlands-Noreg. I Dovrefjell-Sunndalsfjella finn ein eit nesten intakt økosystem med mellom anna villrein, jerv, fjellrev, ramn og kongeørn. Ein finn òg levedyktige bestandar av den opphavlege ville fjellreinen som ikkje har hatt innblanding av tamrein. Den einaste norske moskusstammen held til på Dovrefjell.

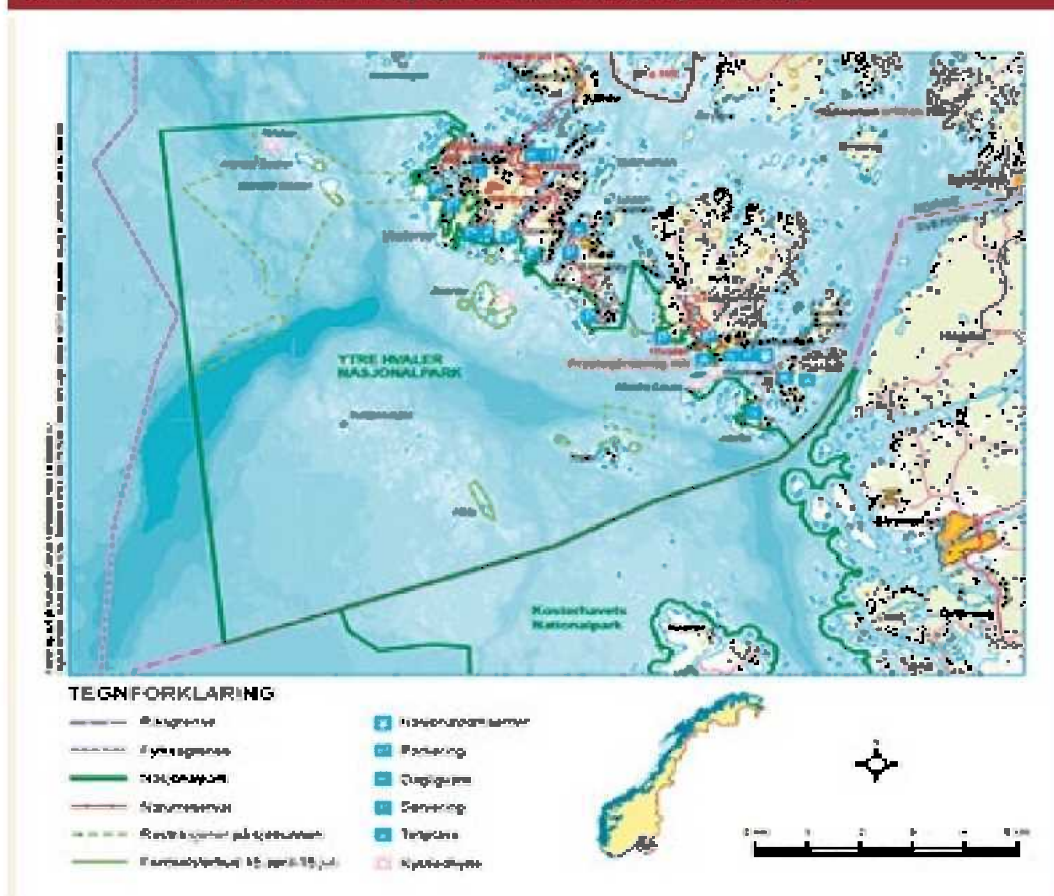
Kjelde: *Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. Enige og tro til Dovre faller.* Direktoratet for naturforvaltning.

Foto: Riksrevisjonen

Ytre Hvaler nasjonalparkstyre

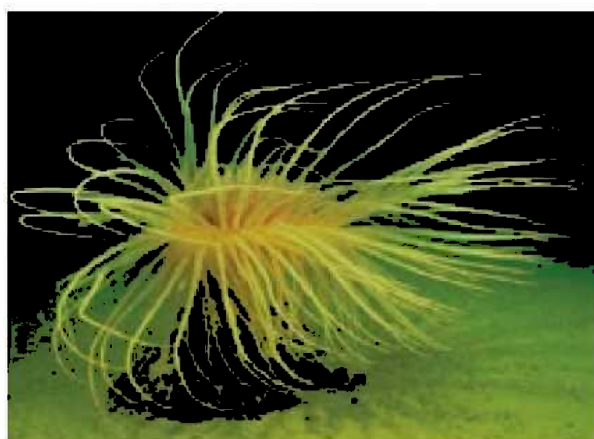
Ytre Hvaler nasjonalpark blei oppretta 26. juni 2009, og nasjonalparkstyret blei konstituert 24. november 2010. Nasjonalparkforvaltaren opplyser at Ytre Hvaler nasjonalpark har mange brukarar, og at desse har store forventningar til nasjonalparken. Store mengder gods blir transporterte sjøvegen gjennom nasjonalparken, og ei stor flåte med fritidsbåtar og andre båtar er innom nasjonalparken på besøk. Hvaler kommune ønskjer å satse meir på reiseliv. Nasjonalparkforvaltaren opplyser at det å formidle verneverdiane er ein viktig del av jobben, men at det er krevjande å få tid til den utoverretta informasjonsverksemda i tillegg til forvaltningsoppgåvene.

Kart 5 Ytre Hvaler nasjonalpark i Noreg og Kosterhavets Nationalpark i Sverige

Kjelde: Miljødirektoratet

Samarbeidsprosjektet "Vår felles arv" gjennom Interreg Sverige–Noreg bind Ytre Hvaler nasjonalpark og Kosterhavets Nationalpark saman over grensa. Begge nasjonalparkane blei opna 9. september 2009. Dei to nasjonalparkane har mellom anna felles informasjons- og kunnskapsformidling og felles strategiar for forvaltning av nasjonalparkane. Nasjonalparkforvaltaren framhevar i intervju at samarbeidet med nasjonalparkforvaltninga i Sverige er godt, men styret meiner at landegrensa mellom dei to nasjonalparkane kan komplisere innhentinga av vitskapleg kunnskap. Styret framhevar at det er behov for å auke overvakings- og forskingsinnsatsen.

Sylindersjorose er eit nesledyr som er i slekt med korallar og manetar. Det meste av Ytre Hvaler nasjonalpark er hav- og sjøbotn. Med blautbotn, rike tareskogar og korallar har nasjonalparken eit komplett økosystem under vatn. På land går landskapet frå blankskurte svaberg til vindpåverka kystskog, og er attraktive område for kystnært friluftsliv. Nasjonalparken grensar til Kosterhavets nationalpark på svensk side.

Kjelde: Ytre Hvaler. Over og under vann. Direktoratet for naturforvaltning. Grenseløs oppdagelsesferd under havoverflaten i nasjonalparkene Kosterhavet og Ytre Hvaler. Kosterhavets nationalpark. Ytre Hvaler nasjonalpark. Foto: Tomas Lundälv/Lisbeth Jonsson.

4.2 Verkar forvaltningsmodellen etter intensjonen?

4.2.1 Etableringa av nasjonalparkstyra

Ifølgje Innst. 9 S (2009–2010) skal forvaltninga av nasjonalparkane skje gjennom eit interkommunalt nasjonalparkstyre. Energi- og miljøkomiteen streka under at avgjerdsmyndigheita ligg hos det interkommunale styret. Nasjonalparkstyret skal veljast av kommunestyra og bør primært bestå av ordførarar eller andre folkevalde i kommunen. I tillegg nemner fylkestinget opp politiske representantar for dei aktuelle fylkeskommunane.⁴²

I vedtektene for det enkelte nasjonalparkstyret heiter det likevel at nasjonalparkstyret skal nemnast opp av Klima- og miljødepartementet etter innstilling frå kommunane, fylkestinget og eventuelt Sametinget. Kommunane skal ha representantar som er innstilte blant medlemmene i kommunestyret, og fylkeskommunen skal ha ein representant som er innstilt blant medlemmene i fylkestinget. Ønsket om at ordføraren skal vere med i styret, er ikkje nedfelt i vedtektene. I nasjonalparkstyre som forvaltar nasjonalparkar i område med samiske interesser, skal Sametinget vere representert med så mange styremedlemmer som det går fram av vedtektene. Ifølgje vedtektene skal Sametinget innstille medlemmer til nasjonalparkstyra.

Klima- og miljødepartementet uttaler at det heile tida har vore intensjonen at staten skal nemne opp nasjonalparkstyret, og departementet meiner derfor at forvaltningsmodellen i si endelege form ikkje avvik frå slik han blei vedtatt organisert og innretta. Der kommunane ikkje har nok kommunestyreprerestantar å innstille frå, aksepterer ein vararepresentantar, men ikkje kommunepolitikarar på eit lågare politisk nivå. Departementet opplyser at kommunane ikkje alltid held seg til bestillinga om at innstilte styrekandidatar bør vere sentrale politikarar, og helst ordførarar.

Klima- og miljødepartementet opplyser vidare at kommunane i varierende grad har vore einige i fordelinga av styreprerestasjon, og viser til at enkelte kommunar meiner at deira del av arealet i nasjonalparken skal vere utslagsgivande for fordelinga av styreprerestantar. Energi- og miljøkomiteen viste i behandlinga av den nye forvaltningsmodellen til at forvaltning av verneområde handlar om å oppfylle nasjonale og internasjonale forpliktingar.⁴³ Departementet presiserer at det er ein føresetnad at kommunane ikkje forvaltar verneområda for seg sjølve, men på vegner av nasjonen, og at det krev eit heilskapssyn.

4.2.2 Samisk representasjon i styra

I arbeidet med den nye forvaltningsordninga blei det lagt vekt på å sikre tilstrekkeleg samisk deltaking i forvaltninga av nasjonalparkane der det er samiske interesser. Det blei derfor lagt til grunn at samiske interesser skal vere representerte i styra i desse områda, og at Sametinget skal nemne opp representantane.⁴⁴ Etter vedtektene for nasjonalparkstyra som Klima- og miljødepartementet har fastsett, innstiller Sametinget dei samiske representantane, medan departementet nemner opp styret. Samane har som urfolk rett til å bli konsulterte i saker som kan få direkte følgjer for dei. Formålet er å prøve å oppnå einigheit i samsvar med avtalen om prosedyrar for konsultasjonar mellom statlege myndigheiter og Sametinget.⁴⁵ Avtalen dannar dei formelle rammene for dialogen mellom regjeringa og Sametinget og inneber at statlege myndigheiter skal gi full informasjon om aktuelle saker som kan påverke samane direkte, og om relevante forhold på alle stadium i behandlinga av saka.

42) Prop. 1 S (2009–2010).

43) Innst. 9 S (2009–2010).

44) Prop. 1 S (2009–2010).

45) Prosedyrane blei godkjende av Sametinget 1. juni 2005. Ved kongeleg resolusjon 1. juli 2005 blei det stadfesta at prosedyrane skal gjelde for heile statsforvaltninga. Urfolks rett til konsultasjon er nedfelt i ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i sjølvstendige statar, artikkel 6.

Klima- og miljødepartementet opplyser at det blei gjennomført konsultasjonar om forvaltningsmodellen og standardvedtektene for nasjonalparkstyra. I tillegg fekk departementet skriftlege innspel frå Sametinget i samband med planlegginga av forvaltningsmodellen. Departementet opplyser i intervju at det blei oppnådd einigheit med Sametinget både om sjølv forvaltningsmodellen og om vedtektene for styra. Når det gjeld den samiske representasjonen i dei enkelte nasjonalparkstyra, stadfestar både Klima- og miljødepartementet og Sametingsadministrasjonen at det er konsultert til einigheit om kor stor den samiske representasjonen skal vere i dei styra som er nemnde opp.

Sametingsadministrasjonen opplyser at Sametinget får spørsmål om det ønskjer konsultasjon i samband med høyringar når det gjeld verneforskrifter og forvaltningsplanar. Konsultasjon blir brukt berre dersom ein av partane meiner at det er nødvendig. I mange tilfelle finn Sametinget det meir formålstenleg å levere ei høyringsfråsegn.

Sametingsadministrasjonen opplyser i intervju at Sametinget hittil i liten grad har nytta seg av retten til konsultasjon om forvaltningsplanar, men dei ser det som sannsynleg at det blir nødvendig med konsultasjonar i tida framover, først og fremst i samband med spørsmål om reindrifta og reindriftsnæringa og retten deira til å bruke motorkøyretøy. For Sametinget er det viktig at dei samiske primærnæringane har gode og føreseielege rammevilkår, også i nasjonalparker. Sametingsadministrasjonen framhevar at desse interesseavklaringane etter kvart skal skje gjennom representasjon i nasjonalparkstyra sine utval for nye forvaltningsplanar og gjennom revisjon av eksisterande forvaltningsplanar.

Sametingsrådet opplyser i brev at oppnemninga av representantar til nasjonalparkstyra er ei rein politisk avgjerd for Sametingsrådet, og at kandidatar til styra blir innstilte ut frå krava om kjønnsfordeling, kompetanse og erfaring i styrearbeid, geografisk tilknytning til området og samfunnsbevisstheit. Dei opplyser vidare at i ei avveging mellom interessegrupper vil dei som representerer brukarane i området, få fortrinnsrett som kandidatar til styra.

Det går fram av intervju med seks fylkesmiljøvernleiarar at Sametinget følgjer ein ulik praksis når det skal nemnast opp representantar til nasjonalparkstyra. I Finnmark blir politikarar frå Sametinget innstilte, medan det til styra i dei andre fylka blir innstilt representantar for reindriftsnæringa. Sametingsadministrasjonen opplyser at dette har samanheng med at område lenger sør har relativt få representantar i Sametinget og dermed få samiske politikarar.

Klima- og miljødepartementet er kjent med at fleire av dei samiske representantane ikkje er valde representantar til Sametinget. Departementet viser til at dette ikkje er eit krav, men meiner det er viktig at dei som er nemnde opp, representerer samiske interesser generelt, og ikkje berre reindriftsnæringa. Departementet presiserer at den samiske representasjonen i styra er meint å vere ein del av opplæringa av styremedlemmene. Dei presiserer vidare at dei ikkje har myndigheit til å styre oppfølginga frå Sametinget si side, men at dei vil ha ein dialog med Sametinget om dette spørsmålet.

Det har vore ulik praksis med omsyn til om dei samiske representantane skal følgje valperioden for Sametinget eller for kommunestyra. Klima- og miljødepartementet meiner at årsaka til det kan vere at mange av styrerepresentantane ikkje er sametingsrepresentantar. Departementet opplyser at dei vil følgje opp saka.

4.2.3 Kva ansvar, myndigheit og oppgåver nasjonalparkstyra har

Nasjonalparkstyret skal leggje til rette for ei heilskapleg og kunnskapsbasert forvaltning av nasjonalparken innanfor rammene av naturmangfaldlova og verneforskrifta.

Styret skal ifølgje vedtektene

- utarbeide eller revidere den eksisterande forvaltningsplanen for nasjonalparken, som konkretiserer korleis ein skal nå formålet med vernet
- utarbeide årlege prioriteringar av skjøtsels- og forvaltningstiltaka
- gjere vedtak etter føresegnene i verneforskriftene og gi dispensasjonar etter naturmangfaldlova § 48
- ha ansvar for merking og informasjonstiltak i nasjonalparken
- ha kontakt med dei som har interesser i forvaltninga av nasjonalparken
- sjå til at alle brot på reglane i verneforskriftene som styret får kjennskap til, anten blir rapporterte eller melde
- orientere Fylkesmannen om alle vedtak
- rapportere årleg til Fylkesmannen om forvaltninga
- informere Fylkesmannen dersom føresetnadene for forvaltningsmyndigheita til styret blir endra

Som lokalt forvaltningsorgan for nasjonalparkane skal nasjonalparkstyret behandle saker etter verneforskrifta for den enkelte nasjonalparken. Ifølgje rundskriv om forvaltning av verneforskrifter skal det før utforminga av verneforskrifta, så langt det er mogleg, gjerast ei interesseavveging mellom omsynet til vern og ønske om bruk og tiltak i nasjonalparken. I verneforskrifta kjem interesseavveginga fram både gjennom unntaksføresegner og gjennom dispensasjonsføresegner. Unntaksføresegnene angir at ein aktivitet er tillaten. Det kan for eksempel vere hogst av ved til eigen bruk eller skjøtsels- og forvaltningsoppgåver gitt av forvaltningsmyndigheita. Dei fleste verneforskriftene har i tillegg både spesifiserte og generelle dispensasjonsføresegner, noko som betyr at nasjonalparkstyret kan vurdere om ein søknad gir grunnlag for dispensasjon.⁴⁶ Dispensasjon frå verneforskriftene knytt til motorferdsel og annan ferdsel utgjør mange saker for forvaltninga. Nasjonalparkstyra har derfor fått fullmakt til å delegere vedtaksmyndigheita til nasjonalparkforvaltaren i saker som gjeld søknad om løyve etter dei spesifiserte dispensasjonsføresegnene om ferdsel i verneforskrifta.⁴⁷

Klima- og miljødepartementet opplyser i intervju at nasjonalparkstyret sjølv bestemmer om klagar på saker som er behandla av nasjonalparkforvaltaren, må behandlast av styret, eller om det er tilstrekkeleg at nasjonalparkforvaltaren behandlar sakene på nytt før dei eventuelt blir sende til Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet.

Spørjeskjemaundersøkinga viser at 65 prosent av styreleiarane er einig i at handlingsrommet til styret er tilstrekkeleg, medan 35 prosent er ueinig i det. Klima- og miljødepartementet meiner at arbeidet med forvaltningsplanane er ein god start for styra når det gjeld å tenkje forvaltninga av nasjonalparken i eit meir langsiktig perspektiv. Det går fram av intervju med Midtre Nordland nasjonalparkstyre og Dovrefjell nasjonalparkstyre at dei ser verdiskaping som ei sentral oppgåve, og at dei opplever det som beklageleg at styret ikkje kan arbeide med verdiskaping.

Nasjonalparkstyret for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark tok i 2010 opp spørsmål med Klima- og miljødepartementet om å utføre oppgåver ut over forvaltningsoppgåvene. Klima- og miljødepartementet vurderte det slik at nasjonalparkstyret på frivillig basis kunne ta på seg ekstraoppgåver, men presiserte samtidig at kostnadene ikkje kunne dekkjast av driftsmidlar til styret eller midlar

46) *Forvaltning av verneforskrifter. Rundskriv november 2001, revidert februar 2010.* Miljødirektoratet 2010.

47) Brev frå Miljøverndepartementet av 17.12.2012 *Endringer i vedtektene for nasjonalpark- og verneområdestyrene.*

til skjøtsels- og forvaltningstiltak så lenge tiltaka ikkje var knytte til forvaltnings- og bevaringsmåla i nasjonalparken.⁴⁸

Klima- og miljødepartementet presiserer at den primære oppgåva til styra er å vere forvaltningsmyndigheit for nasjonalparkane og ikkje næringsaktør. Departementet er klar over at det kan vere ein vanskeleg grenseoppgang mellom oppgåvene styret har som forvaltningsmyndigheit – som mellom anna inneber gjennomføring av tiltak og tilrettelegging i nasjonalparken – og tiltak knytte til verdiskaping. Departementet opplyser at det vil ta initiativ til ein dialog med nasjonalparkstyra om kva rolle dei har i samband med *Verdiskapingsprogrammet for naturarven*.⁴⁹

4.2.4 Kva rolle og oppgåver nasjonalparkforvaltarane har

Nasjonalparkforvaltaren arbeider med vernefaglege spørsmål, utfører saksbehandling og er sekretariat for nasjonalparkstyra. Forvaltaren er tilsett i miljøvernavdelinga hos Fylkesmannen, men har kontor lokalt i eit forvaltningsknutepunkt som primært er lokalisert saman med eit anna fagmiljø, som for eksempel Statens naturoppsyn, eit nasjonalpark-senter eller Statskog SF. Nasjonalparkforvaltaren er underlagd instruksjonsmyndigheit frå styret når det gjeld saker som har med forvaltninga av nasjonalparkar å gjere, og kan fremme innstillingar overfor styret om saker som gjeld forvaltninga.

Ifølgje departementet har primærmålet vore at kvart styre skal ha éin forvaltar. Men nasjonalparkane er svært ulike både når det gjeld areal, bruk og behov for aktiv skjøtsel og forvaltning. Det er eksempel på at nasjonalparkstyre har tre forvaltarar, medan andre styre deler på éin forvaltar. Klima- og miljødepartementet opplyser at behovet for fleire forvaltarar blir vurdert løpande basert på informasjon frå styra, fylkesmennene og Miljødirektoratet, og på tidlegare erfaringar frå da fylkesmennene hadde forvaltningsansvaret.

Klima- og miljødepartementet presiserer at det er nasjonalparkstyret som har instruksjonsmyndigheita overfor nasjonalparkforvaltarane, og som prioriterer oppgåvene dei skal utføre. Departementet ser at dette kan vere noko uklart for aktørane, mellom anna fordi det er nedfelt i stillingsbeskrivinga for nasjonalparkforvaltarar at dersom ein forvaltar har ledig kapasitet, kan vedkommande utføre andre arbeidsoppgåver for Fylkesmannen. Departementet meiner at prioriteringa av saker bør avklarast i dialog mellom styret og forvaltaren.

Klima- og miljødepartementet peiker på at nasjonalparkstyret kan krevje at nasjonalparkforvaltaren, som sekretariat for styret, forfattar vedtak for styret så lenge vedtaket er i samsvar med lovverket. Departementet strekar likevel under at lovverket gir rom for skjønn, mellom anna når det gjeld vurderingar med bakgrunn i naturmangfaldlova § 48, som er ei relativt ny føresegn.

Det går fram av styrevedtektene at Fylkesmannen og direktoratet skal orienterast om alle vedtak som nasjonalparkstyret eller arbeidsutvalet gjer. Forvaltaren skal ifølgje stillingsinstruksen også ha ein tett dialog med Fylkesmannen når det gjeld den årlege rapporteringa av forvaltningspraksisen og brot på reglar og forskrifter. Klima- og miljødepartementet meiner derfor at det ikkje er naturleg at nasjonalparkforvaltaren i tillegg blir pålagt å rapportere til Fylkesmannen i tilfelle der styret gjer vedtak som avvik frå innstillinga frå forvaltaren. Nasjonalparkforvaltarane i to av dei fire nasjonalparkstyra i djupundersøkinga seier i intervju at der styret gjer vedtak som

48) Brev av 23. juni 2011 frå Miljøverndepartementet v/statsråden til Dovrefjellrådet v/leiar Ola Røtvei *Oppgåvene til nasjonalparkstyret for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og videreføring av Dovrefjellrådet*.

49) "Verdiskapingsprogrammet for naturarven har som hovudmål å medverke til at verneområda og andre verdifulle naturområde blir ein viktig ressurs i samfunnsutviklinga. Programmet skal medverke til at verdien av naturområda blir auka med infrastruktur og tilrettelegging som mange kan ha nytte av. Programmet skal òg medverke til betre samarbeid og kunnskap om verneområda." Løyvinga var på 15,33 mill. NOK i 2013. Jf. Prop. 1 S (2012–2013) frå Miljøverndepartementet.

fråvik frå det forvaltarane innstiller, må styret sjølv grunngi vedtaket skriftleg. Klima- og miljødepartementet gav i intervju uttrykk for at dei er kjende med problemstillinga om at enkelte nasjonalparkforvaltarar ikkje formulerer grunngivingar for styrevedtak som går mot innstillinga frå forvaltaren. Styret må da sjølv formulere ei grunngiving. Departementet presiserte at forvaltningslova gjeld, og at det er viktig at vedtaka blir grunngitt. Miljødirektoratet opplyser at dersom noko er uklart i ei sak, eller dersom grunngivinga for vedtaket er for dårleg, sender dei brev til nasjonalparkstyret og ber om at saka blir grundigare forklart. I tilfelle der det kan vere aktuelt å be om ny behandling, vender direktoratet seg til Klima- og miljødepartementet. Det er departementet som formelt kan be om ny behandling av saka.

4.2.5 Fylkesmannen har påklagarfunksjonen og arbeidsgivaransvaret for nasjonalparkforvaltarane

Spørjeskjemaundersøkinga viser at 15 av 17 styreleiarar meiner det er formålstenleg at Fylkesmannen er arbeidsgivar for forvaltarane. Men djupundersøkinga viser at det er delte meiningar om det er formålstenleg at Fylkesmannen på same tid er arbeidsgivar for nasjonalparkforvaltarane og påklagar for staten. Både nasjonalparkstyra og Utmarkskommunenenes Sammenslutning gir i intervju uttrykk for at det er problematisk at nasjonalparkforvaltarane er tilsette i miljøvernavdelinga hos Fylkesmannen samtidig som Fylkesmannen har klagerett på vegner av staten i saker som forvaltaren har førebudd overfor nasjonalparkstyret og innstilt til vedtak i. Dei framhevar at dette kan opne for ei samanblanding av roller og føre til lojalitetskonfliktar. På den andre sida er det også i intervju peikt på at erfaringane med Fylkesmannen som arbeidsgivar for nasjonalparkforvaltarane er gode. Spesielt viser intervju med nasjonalparkforvaltarane at dei opplever å ha god støtte av fagmiljøa hos Fylkesmannen og i Miljødirektoratet.

Leiarane av miljøvernavdelingane ved seks fylkesmannsembete gav i gruppeintervju uttrykk for at dei er usikre på arbeidsgivarrolla overfor forvaltarane, og meiner at dei har arbeidsgivaransvaret utan å ha styringsrett. Dei oppfattar vidare at det er uklart når dei kan gripe inn dersom arbeidet blir utført mindre godt, og i tilfelle der dei meiner nasjonalparkforvaltarar utformar saksinnstillingar som ikkje er i samsvar med verneføresegnene. Fylkesmiljøvernleiarane gav også uttrykk for at det er ei utfordring å følgje opp at saksbehandlinga er tilfredsstillande når forvaltarane er underlagde styra og ikkje Fylkesmannen i faglege saker. Det er også uklart om Fylkesmannen kan ta over forvaltarrolla i periodar med vakansar, sjukdom og feriar.

Klima- og miljødepartementet meiner at både Fylkesmannen som personalansvarleg og nasjonalparkstyret som forvaltningsmyndigheit har ei rolle i å følgje opp forvaltarane, og føreset at desse to instansane har ein dialog om denne oppfølginga. Departementet opplyser at det er Fylkesmannen som arbeidsgivar som skal gjennomføre medarbeidar-samtalane med nasjonalparkforvaltarane, men at det i tillegg kan gjennomførast samtalar med forvaltaren der både styreleiaren og Fylkesmannen er til stades. Likevel erkjenner departementet at forvaltningsmodellen ikkje er optimal dersom det skulle oppstå personalproblem. Departementet oppfattar det slik at Fylkesmannen også er ansvarleg for å utføre oppgåvene til nasjonalparkforvaltarane ved lengre fråvær som ved feriar, permisjonar, langtidsfråvær og oppseiingar, men opplyser at dette ikkje er formalisert.

Nasjonalparkforvaltarane i tre av nasjonalparkstyra opplyser i intervju at dei har hatt problem med å få dei administrative støttesystema til å fungere tilfredsstillande. Særleg gjeld det saksbehandlings- og arkivsystemet. Éin av dei opplyser i intervju at det tok eitt år før han kunne jobbe effektivt, på grunn av utfordringar med tryggleiken og praktiske problem ved å ha medarbeidarar plasserte utanfor hovudkontoret til fylkesmannsmbetet. Nasjonalparkforvaltarane presiserer at løysningane fungerer betre i dag, men at det framleis påverkar effektiviteten i arbeidskvardagen deira.

Fire av dei intervjuja fylkesmiljøvernleiarane trekkjer også fram utfordringar med dei administrative støttesystema. Tre av dei peiker på at Klima- og miljødepartementet burde samarbeidd betre med Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) om den praktiske gjennomføringa, da mange av systema som skulle takast i bruk, er FADs system hos Fylkesmannen.

Klima- og miljødepartementet opplyser at dei er kjende med at det har vore utfordringar med dei administrative støttesystema, og at det har ført til mykje frustrasjon. Fylkesmannen er ansvarleg instans, men departementet opplyser at dei følgjer opp saka i den ordinære styringsdialogen.

4.2.6 Fagleg rådgivande utval

Forvaltninga av nasjonalparkar krev samhandling av mange ulike aktørar.⁵⁰ Nasjonalparkstyret skal derfor samarbeide gjennom eit fagleg rådgivande utval med andre involverte partar, som mellom andre grunneigarar, frivillige organisasjonar og offentlege etatar som har interesser i nasjonalparken.⁵¹ I intervjuet med det fagleg rådgivande utvalet i Midtre Nordland blei det gitt uttrykk for verdien av å ha ein møteplass der ein kan utveksle erfaringar og kompetanse, sjølv om aktørane ikkje nødvendigvis er einige om bruk og vern i nasjonalparken. 14 av 17 styreleiarar svarte i spørjeskjemaundersøkinga at nasjonalparkstyret har nytte av det fagleg rådgivande utvalet i forvaltninga. Tre av styreleiarane svarte "veit ikkje" eller at spørsmålet ikkje var relevant for deira nasjonalparkstyre.

Miljødirektoratet opplyser at det har tatt tid å få på plass fagleg rådgivande utval i nasjonalparkstyra. I intervjuja kom det fram at to av dei fire nasjonalparkstyra ikkje hadde etablert fagleg rådgivande utval per mai 2013, men dei opplyste at dei var under etablering. Intervjuja med nasjonalparkstyra i djupundersøkinga viser at for dei to nasjonalparkstyra der eit fagleg rådgivande utval var etablert på intervjutidspunktet, var det krevjande å få desse utvala til å fungere etter intensjonen. To utval hadde per mai 2013 hatt høvesvis to og eitt møte, alle med låg deltaking. Det blir mellom anna peikt på at dei ulike brukarinteressene fører til at utvala blir store og vanskelege å samle.

4.2.7 Administrativt kontaktutval

Ifølgje nasjonalparkforvaltarane er kommunane viktige samarbeidspartnarar, sjølv om engasjementet varierer i dei aktuelle kommunane. Det er høve til å opprette administrative kontaktutval for å betre samordninga av nasjonalparkforvaltninga og den kommunale forvaltninga elles. Klima- og miljødepartementet opplyser at administrative kontaktutval vil kunne bidra til gjensidig kunnskaps- og erfaringsutveksling mellom kommuneadministrasjonen og nasjonalparkforvaltaren. Det er opp til styra om dei vil opprette eit slikt utval eller ikkje. Ikkje alle nasjonalparkstyra har oppretta eit administrativt kontaktutval.

4.2.8 Er saksbehandlinga forbetra?

Klima- og miljødepartementet la i Prop. 1 S (2009–2010) til grunn at forvaltninga av nasjonalparkane i størst mogleg grad skal tilpassast rammemodellar som bidrar til ei einskapleg og mest mogleg kostnadseffektiv forvaltning av nasjonalparkane. Fylkesmiljøvernleiarane framhevar at forvaltningsmodellen er lite kostnadseffektiv, og viser til at saksbehandlinga i eit nasjonalparkstyre nødvendigvis må ta lengre tid enn den tidlegare behandlinga hos Fylkesmannen. Spørjeskjemaundersøkinga til sju fylkesmiljøvernleiarar viser at fire av dei er einig i at forvaltningsmodellen ikkje gir ei effektiv saksbehandling.

50) Naturmangfaldlova § 41 og § 35.

51) Prop. 1 S (2009–2010) og *Vedtekter for nasjonalparkstyre*.

Klima- og miljødepartementet meiner at forvaltninga av nasjonalparkane er blitt mindre effektiv som eit resultat av at oppgåver og ansvar no er fordelt mellom tre instansar (nasjonalparkstyre, direktorat og departement) i staden for to (fylkesmann og direktorat), og at dette er ei svakheit ved modellen. Departementet framhevar likevel at effektiviteten også har samanheng med andre faktorar. Mellom anna har eit nytt heimelsgrunnlag og dei nødvendige vurderingane som no skal gjennomførast etter kapittel II i naturmangfaldlova, bidratt til lengre saksbehandling. I tillegg er styra nye, og det er tilsett mange nye forvaltarar. Departementet reknar med at effektiviteten blir betre etter kvart som dei fleste forvaltarane er tilsette og ting har gått seg til.

Dei fire nasjonalparkstyra framhevar i intervju at behandlinga av enkeltsaker er tidkrevjande og kan gå på kostnad av langsiktig og strategisk arbeid både i styret og hos nasjonalparkforvaltarane. Enkeltsakene er i hovudsak knytte til spesifiserte dispensasjonsføresegner om ferdsel. Frå desember 2012 endra Klima- og miljødepartementet vedtektene slik at myndigheita i alle saker som gjeld søknad om løyve etter spesifiserte dispensasjonsføresegner om ferdsel i verneforskriftene, kan delegerast frå styret til nasjonalparkforvaltarane.⁵² Departementet har vist til at dette mellom anna inkluderer motorferdsel både på snødekt mark og på barmark, organisert ferdsel og ferdsel med hest, sykkel eller hundespenn. Endringa skal sikre ei rasjonell og effektiv forvaltning. Nasjonalparkforvaltarar har i intervju sagt seg einig i at dette fører til ei meir effektiv saksbehandling og større nærleik til brukarane, men dei meiner det vil auke effektiviteten ytterlegare dersom fleire typar saker blir delegerte. Det blei i den samanhengen vist til at i nasjonalparker med verneforskrifter av eldre dato må også såkalla kurante saker om ferdsel, som for eksempel transport til hytter, behandlast etter dispensasjonsføresegnene i naturmangfaldlova § 48. Det gjeld mellom anna Rago nasjonalpark og Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Midtre Nordland. Det blei peikt på at vedtak i desse sakene krev styrebehandling, samtidig som søkjaren ofte er avhengig av ei rask avgjerd.

Departementet opplyser at forvaltningsmodellen skal evaluerast, men at det ikkje er lagt nokon konkrete planar for når det vil skje.

Inn mot Rago nasjonalpark. I Rago nasjonalpark finn ein både norske og samiske kulturminne. Gammar, gammetufter, reiskapar og vardar er eksempel på spor etter tidlegare bruk. Reindriftsnæringa har brukt området til beite for tamrein i lang tid, og lokalbefolkninga har brukt området som jaktterreng for rype. Rago nasjonalpark framstår som villmark og er lite tilrettelagd for ferdsel. Rago nasjonalpark grensar til Padjelanta nasjonalpark i Sverige, som igjen grensar til Sarek og Stora Sjöfallet nasjonalpark. Nasjonalparken er dermed ein del av eit av dei største samanhengande verneområda i Europa.

Kjelde: Rago nasjonalpark. Porten til den store villmarka. Direktoratet for naturforvaltning

Foto: Hanne Etnestad

52) Brev frå Miljøverndepartementet av 17.12.2012 *Endringer i vedtektene for nasjonalpark-/I verneområdestyrene.*

4.2.9 Ivaretaking av verneomsyn

Spørjeskjemaundersøkinga til dei sju fylkesmiljøvernleiarane viser at seks av dei er heilt eller delvis einig i at naturmangfaldlova, verneforskriftene og forvaltningsplanane blir følgde godt opp av nasjonalparkstyra. Éin fylkesmiljøvernleiar svarer "veit ikkje" eller at saka ikkje er relevant. Spørjeskjemaundersøkinga viser at 16 av 17 leiarar av nasjonalparkstyre meiner verneformålet blir tatt vare på gjennom forvaltningsmodellen.

Nasjonalparkforvaltarane i to nasjonalparkstyre som forvaltar nasjonalparker lokaliserte over fleire kommunar, meiner at den regionale modellen er ein styrke ved at det blir ei einskapleg behandling på tvers av kommunegrensene. Samtidig opplever dei det som ei utfordring at verneforskriftene for nasjonalparkane kan vere ulike.

Fylkesmiljøvernleiarane framheva i intervju at legitimitet for vernet er ein viktig del av grunngevinga for reforma, men at det er for tidleg å seie om legitimiteten til forvaltninga av nasjonalparkane over tid vil auke som følge av modellen. Erfaringane så langt varierer mellom fylka og nasjonalparkane. Fylkesmiljøvernleiarane viste til at samansetninga av styret kan få konsekvensar for legitimiteten, mellom anna ved at samansetninga med éin representant for kvar kommune kan bli for rigid. Porsanger kommune har tatt opp styresamansetninga i Stabbursdalen nasjonalpark med Klima- og miljødepartementet med tilvising til at Porsanger kommunestyre har vedtatt at kommunen bør ha fire representantar i nasjonalparkstyret, inkludert leiar og nestleiar. Klima- og miljødepartementet ved statsråden fann ikkje grunnlag for å endre styresamansetninga sjølv om ein vesentleg del av arealet til nasjonalparken og tilstøytande landskapsvernområde ligg i Porsanger kommune. Statsråden viste til at nasjonalparkstyret og dei som representerer kommunane i styret, forvaltar verneområda på vegner av nasjonen og ikkje på vegner av seg sjølve og sin eigen kommune.⁵³

Fylkesmiljøvernleiarane opplyser i intervju at nokre av nasjonalparkstyra ønskjer å utfordre innhaldet i vernet. Klima- og miljødepartementet meiner det er for tidleg å seie i kva grad verneverdiane blir betre forvalta med den lokale forvaltningsmodellen.

4.2.10 Er samhandlinga og den lokale medverknaden forbetra?

Ved innføringa av den nye forvaltningsmodellen for nasjonalparker var det ein viktig føresetnad at han skulle føre til større lokal medverknad og redusere konfliktnivået. Dei fire nasjonalparkstyra og dei seks fylkesmiljøvernleiarane som blei intervjuja, meiner forvaltningsmodellen har gjort den lokale medverknaden større. Spørjeskjemaundersøkinga viser at 14 av 17 styreleiarar er av same oppfatning. I intervju med nasjonalparkstyra er nasjonalparkforvaltarar som har lokalkunnskap og er synlege i lokalmiljøa, nemnde som viktige faktorar i den samanhengen. Nærleiken til og dialogen med dei involverte partane og samlokalisering med andre aktørar i naturforvaltninga, blir oppfatta som positivt.

Spørjeskjemaundersøkinga viser at 13 av 17 styreleiarar og 5 av 7 fylkesmiljøvernleiarar er heilt eller delvis einig i at forvaltningsmodellen har medverka til god samhandling i nasjonalparkforvaltninga. 15 av 17 styreleiarar og 6 av 7 fylkesmiljøvernleiarar er heilt eller delvis einig i at forvaltningsmodellen har medverka til større lokalt engasjement. Spørjeskjemaundersøkinga viser vidare at 14 av 17 styreleiarar og 5 av 7 fylkesmiljøvernleiarar er heilt eller delvis einig i at den nye forvaltningsmodellen har vore med på å dempe motsetningar og førebygge konflikhtar. 15 av 17 styreleiarar og 5 av 7 fylkesmiljøvernleiarar er heilt eller delvis einig i at innføringa av forvaltningsmodellen har gitt ein meirverdi i form av lokal forvaltning.

53) Brev frå Miljøverndepartementet ved statsråden av 15.10.2012 til Porsanger kommune ved ordføraren *Angående styresammensetninga for Stabbursdalen nasjonalparkstyre.*

Klima- og miljødepartementet meiner det er for tidleg å vurdere denne meirverdien, men meiner at forvaltningsmodellen gir betre lokal forankring.

4.2.11 Ei meir kunnskapsbasert forvaltning?

Nasjonalparkstyra er viktige for å sikre ei lokal einskapleg og kunnskapsbasert forvaltning i verneområda.⁵⁴ Oppbygging av lokale og regionale forvaltningsknutepunkt skal leggje grunnlaget for faglege fellesskapar, i hovudsak knytte til eit nasjonalpark-senter eller andre informasjonssenter.⁵⁵

Både nasjonalparkstyra og forvaltarane meiner at den nye forvaltningsmodellen har vore med på å auke den erfaringsbaserte kunnskapen i forvaltninga. Enkelte framhevar lokalkunnskapen om tradisjonell bruk av områda og samiske tradisjonar. Fylkesmiljøvernleiarane presiserer likevel i gruppeintervjuet at den vitenskaplege og forskingsbaserte kunnskapen hovudsakleg blir henta gjennom det faglege nettverket til Fylkesmannen og Miljødirektoratet, og ikkje gjennom nasjonalparkstyra. Det kjem også fram gjennom spørjeskjemaundersøkinga at fleirtalet av fylkesmiljøvernleiarane ikkje meiner at forvaltningsmodellen har ført til eit større vitenskapleg kunnskapsgrunnlag. Av spørjeskjemaundersøkinga til leiarane av nasjonalparkstyra går det likevel fram at 11 av 17 styreleiarar meiner forvaltningsmodellen har auka det vitenskaplege kunnskapsgrunnlaget. I tillegg blir det framheva at det erfaringsbaserte kunnskapsgrunnlaget er blitt større som følgje av den nye forvaltningsmodellen.

Fylkesmiljøvernleiarane gir uttrykk for at dei ønskjer å knyte forvaltarane nærmare til fagmiljøet hos Fylkesmannen, men at dei ser det som utfordrande i fylke med store geografiske avstandar. Dei opplyser at lokaliseringa av forvaltningsknutepunkt, som er meint å skulle utgjere ein viktig fagfellesskap for forvaltarane, fungerer etter intensjonen mange stader. Det blir likevel peikt på at det kan vere utfordrande at dei som har kontorstad på knutepunktet, har mange arbeidsgivarar, men inga stadleg leing. Leiarane av miljøvernavingdelingane ved fylkesmannsembeta framhevar i tillegg at dei i enkelte fylke opplever at opprettinga av knutepunkt blir gjenstand for distriktpolitiske forhandlingar, idet det er etablert knutepunkt på små stader som inneber lange avstandar for forvaltaren. Det er Klima- og miljødepartementet som avgjer lokaliseringa av knutepunkta. Departementet opplyser at det ikkje alltid er samsvar mellom det som fagleg sett er den beste lokaliseringa, og ønsket om å ta distriktpolitiske omsyn. Før departementet avgjer lokaliseringa, blir både dei faglege kriteria og forslaget frå styret vurderte. Ifølgje departementet er det i dei fleste tilfella samsvar mellom forslaget frå styret og dei faglege kriteria.

4.3 Er det etablert formålstenlege system for rettleing, dokumentasjon og kontroll?

4.3.1 Statleg forvaltningsansvar

Klima- og miljødepartementet har det overordna nasjonale ansvaret for forvaltninga av nasjonalparkane, medan Miljødirektoratet har det overordna faglege ansvaret og er ansvarleg for å lære opp styra i samarbeid med Fylkesmannen. Klima- og miljødepartementet formidlar styringssignala sine til Miljødirektoratet i årlege tildelingsbrev, i instruksen for verksemds- og økonomistyringa i Miljødirektoratet og i formelle møte.

54) Tildelingsbrev til Miljødirektoratet for 2010.

55) Prop. 1 S (2011–2012). I tillegg til nasjonalparkforvaltarar kan forvaltningsknutepunkta gi ein lokal kunnskapsbase og fagfellesskap for mellom anna fagpersonar som har kunnskap om naturrettleing, guiding og naturbasert reiseliv. Prop. 1 S (2012–2013).

Miljødirektoratet opplyser i intervju at nasjonalparkstyra er statlege organ med lokal representasjon, men at direktoratet ikkje har instruksjonsmyndigheit overfor dei. Klima- og miljødepartementet opplyser at forvaltninga av nasjonalparkar og forvaltningsmodellen er tema på etatsstyringsmøte med direktoratet.

I samband med oppnemninga av nasjonalparkstyra gjennomfører direktoratet ei grundig opplæring av styra, mellom anna om dei juridiske sidene av oppgåva, saksbehandlingsrutinar og liknande. Miljødirektoratet opplyser at opplæringa blir godt mottatt, og meiner at det er viktig å tilby rettleiing til forvaltninga, sjølv om dette også er fylkesmennene si oppgåve. Direktoratet hjelper til i arbeidet med forvaltningsplanar og godkjenner også desse planane.

Alle nasjonalparkstyra og nasjonalparkforvaltarane har fått peikt ut kontaktpersonar i Miljødirektoratet, mellom anna innanfor det juridiske området. Direktoratet har mykje uformell kontakt med forvaltarane, mellom anna om tolking av føresegner. Direktoratet gjennomfører ein årleg konferanse for styra og tre–fire årlege samlingar for forvaltarane. Direktoratet er dessutan med på møte i nasjonalparkstyra dersom styra ønskjer det.

Spørjeskjemaundersøkinga til 17 styreleiarar viser at eit fleirtal i hovudsak er tilfreds med opplæringa og rettleiinga frå Miljødirektoratet. Dei 7 nasjonalparkforvaltarane som blei intervjuet, gir også uttrykk for at dei finn god støtte i kompetansemiljøa i Miljødirektoratet og i miljøvernavdelingane ved fylkesmannsembeta.

Embetsoppdraga til fylkesmennene på miljøområdet inneheld ei oversikt over oppgåver og rapporteringskrav. Fylkesmannen skal bidra i arbeidet med opplæring av nye nasjonalparkstyre og ha ein tett dialog med styret gjennom nasjonalparkforvaltarane. Miljødirektoratet opplyser at Fylkesmannen er med og gir opplæring både i det naturfaglege arbeidet og i saksbehandling og juridisk korrekt vedtaksutforming. Fylkesmiljøvernleiarane uttrykkjer både i gruppeintervjuet og i spørjeskjemaundersøkinga at ansvars- og myndighetsfordelinga er klart definert på overordna nivå. På den andre sida viser spørjeskjemaundersøkinga at seks av sju fylkesmiljøvernleiarar opplever å ha fått tilstrekkeleg med retningslinjer for oppfølginga av nasjonalparkforvaltarane og styra. Den siste fylkesmiljøvernleiararen uttrykkjer at det er uklart korleis forvaltarane skal følgjast opp i førebuing av saker.

Det går fram av spørjeskjemaundersøkinga at det varierer i kor stor grad fylkesmiljøvernleiarane involverer seg i styrearbeidet. To fylkesmiljøvernleiarar opplyser at dei følgjer opp gjennom påklagarfunksjonen. Éin av dei deltar uoppfordra på styremøte, medan den andre opplyser å delta på styremøte på førespurnad. Fire fylkesmiljøvernleiarar svarer at dei deltar på styremøte berre om dei blir spurde, medan den siste ikkje involverer seg i styrearbeidet.

Vidare går det fram av gruppeintervjuet at det er ulik praksis blant fylkesmiljøvernleiarane når det gjeld å gi råd i enkeltsaker eller vere med på å utforme saksframlegg. Éin av dei uttrykkjer at det å halde avstand til det daglege arbeidet i nasjonalparkstyra er viktig for å ta vare på tillitsforholdet til styret, og ser også dette i samanheng med at Fylkesmannen tilviser og rekneskapsfører midlane som styret har disposisjonsretten over. To andre seier at dei er med på å utforme saksframlegg. Éin av desse to uttrykkjer at dette er ei vanskeleg avveging som kan bidra til rollekonflikt når Fylkesmannen opptreir både som rettleiar for forvaltarane og som påklagar for staten. Ein fjerde fylkesmiljøvernleiar opplyser i intervjuet å ikkje ha deltatt på styremøte. Fylkesmannen meiner rollene kan bli uklare dersom ein først skal møte som observatør i styremøte og etterpå ha ei rolle som påklagar. Fleire av fylkesmiljøvernleiarane framhevar i

gruppeintervjuet at det er behov for presiseringar av korleis Fylkesmannen skal følgje opp styra og dei vedtaka som blir gjorde.

Klima- og miljødepartementet opplyser at dei er klar over at fylkesmennene har ulike praksis når det gjeld i kva grad dei involverer seg i arbeidet til nasjonalparkstyra, men meiner dei har kommunisert tydeleg at Fylkesmannen skal gi nasjonalparkforvaltarane fagleg støtte ved behov og ikkje blande seg inn i arbeidet til styret. Departementet erkjenner at dette i praksis kan vere ein vanskeleg balansegang.

4.3.2 Sametingets rettleiingsfunksjon

Sametingsadministrasjonen opplyser at dei ikkje har hatt noko sjølvstendig opplæringstilbod til dei samiske styrerepresentantane, og at dei samiske representantane heller ikkje har fått noko mandat frå Sametinget om korleis dei skal opptre i ulike typar saker. I intervju peikte ein styremedlem innstilt frå Sametinget på dette som ei utfordring, da det blei opplevd som usikkert å ikkje vite kva forventningar Sametinget og dei andre i nasjonalparkstyret har til rolla deira. Sametingsadministrasjonen stadfestar at samiske medlemmer i nasjonalparkstyre har bedt om klarare retningslinjer og føringar for rolla si og for korleis dei skal gjennomføre oppgåvene som følgjer med vervet i nasjonalparkstyret.

Sametingsadministrasjonen opplyser at dei ikkje har hatt kapasitet til å følgje opp dei samiske styremedlemmene i nasjonalparkstyra godt nok, og at Sametinget heller ikkje har lagt til rette for kontakt og erfaringsutveksling mellom dei samiske representantane i dei ulike nasjonalparkstyra. Sametingsadministrasjonen strekar under at det er store forventningar til rolla Sametinget har i nasjonalparkforvaltninga. Sametinget dekkjer mange fylke og store geografiske område, og til no er ressursane blitt prioriterte til arbeidet med verneforskrifter, styrevedtekter, forvaltningsplanar og anna regelverk, og til å gjennomføre konsultasjonar i samband med det.

4.3.3 Økonomiforvaltning for nasjonalparkstyra

Fylkesmannen har budsjett disponeringsansvaret for midlane til nasjonalparkstyra, som utgjorde 80,3 mill. kroner i 2013. Løyvinga går til styret, men det er Fylkesmannen som er ansvarleg for at løyvinga blir brukt til formålet. Eit intervju med seks fylkesmiljøvernleiarar viser at dette blir opplevd som problematisk, mellom anna er styret som juridisk person ikkje avklart i innkjøp. Klima- og miljødepartementet viser til at nasjonalparkstyra ikkje er ein juridisk person, og at det er Fylkesmannen som må følgje opp at innkjøp skjer i samsvar med lover og reglar.

Djupundersøkinga viser at to av nasjonalparkstyra og nasjonalparkforvaltarane i éin nasjonalpark opplever saksgangen i bestillingsdialogen (sjå figur 2) som tid- og ressurskrevjande. Sein tildeling av midlar frå Statens naturoppsyn fører til at det blir kort tid til gjennomføring, da midlane ikkje kan overførast til seinare år. Styra meiner dette er uheldig med tanke på langsiktig planlegging. Eitt nasjonalparkstyre nemner samordning av tilskot frå fleire kjelder som ei anna utfordring. Styreleiarane som svarte på spørjeskjemaundersøkinga, meiner at bestillingsdialogen i hovudsak fungerer godt.

Miljødirektoratet opplyser at det har vore meir bruk av rammeoverføringar dei seinare åra, slik at nasjonalparkstyra har fått større fridom til sjølve å prioritere rekkjefølgja på tiltaka som skal gjennomførast.

4.3.4 Rapportering

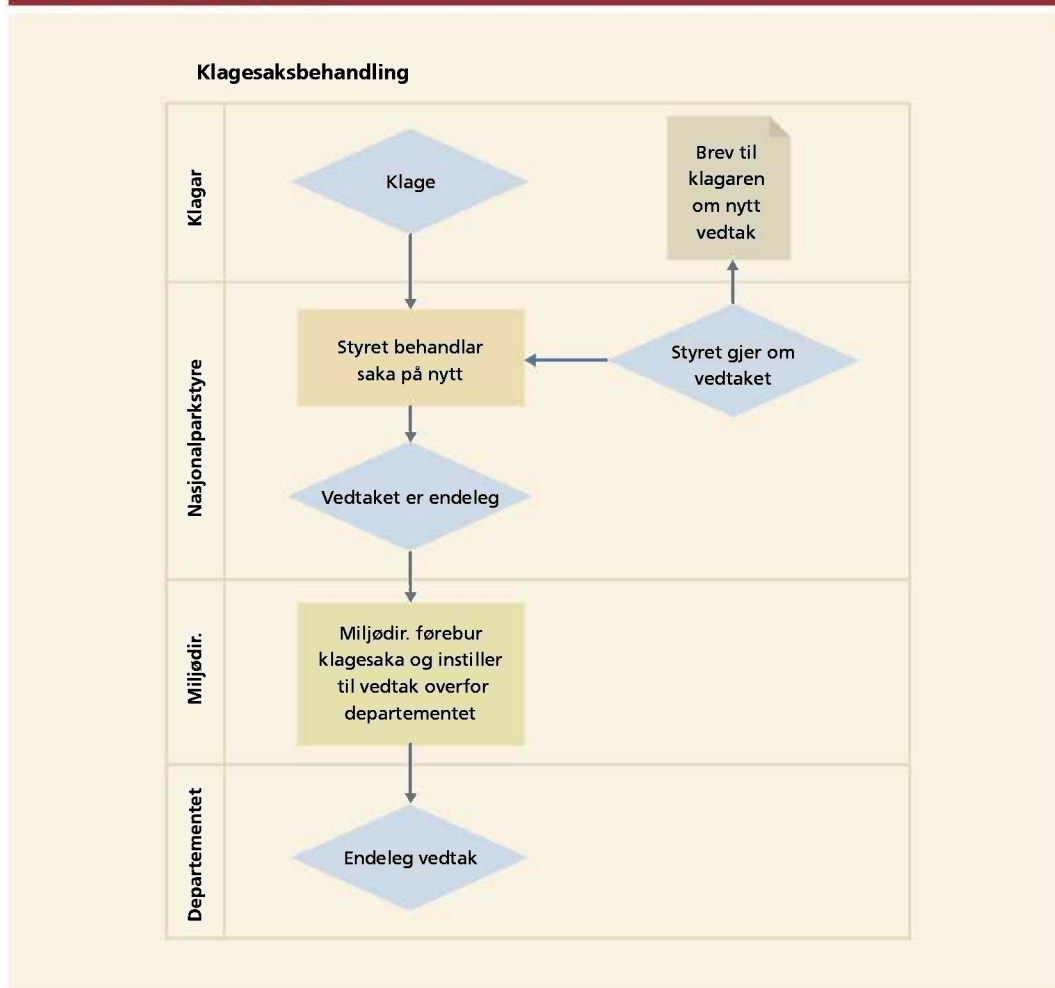
Nasjonalparkstyret har ansvar for å rapportere årleg om forvaltninga til fylkesmennene etter malar som er fastsette av Miljødirektoratet. Direktoratet opplyser at dei følgjer opp forhold som kjem til uttrykk i rapporteringa, mellom anna når det gjeld

aktivitet og dispensasjonspraksis. Dataa som direktoratet innhentar, blir mellom anna nytta i dialogen med Klima- og miljødepartementet og presenterte for forvaltarar, nasjonalparkstyre og fylkesmenn. I tillegg innhentar direktoratet ein administrativ rapport om talet på møte i styret, arbeidsutvalet og det fagleg rådgivande utvalet, i tillegg til status for arbeidet med forvaltningsplanen. Fylkesmannen som rekneskapsførar står for økonomirapporteringa for styra og nasjonalparkforvaltninga.

4.3.5 Kontroll og klagesaksbehandling

Klima- og miljødepartementet er klageinstans. Klagebehandlinga skal sikre at forvaltninga er i samsvar med naturmangfaldlova og formålet med vernet. Vedtaka i eit nasjonalparkstyre kan påklagast av partane, og Fylkesmannen har klagerett på vegner av staten. Klima- og miljødepartementet opplyser at Fylkesmannen skal klage på vedtak som han/ho meiner ikkje er i samsvar med naturmangfaldlova og verneforskriftene. Miljødirektoratet kan dessutan gi råd om at ei sak bør behandlast på nytt etter forvaltningslova § 35. Behandlinga av klagar på vedtak i nasjonalparkstyra er illustrert i figur 3.

Figur 3 Behandlinga av klagar

Fylkesmiljøvernleiarane meiner at det gjennomgåande er få problem med påklagarfunksjonen. Klima- og miljødepartementet opplyser at dei har bedt fylkesmennene vere merksame på vedtak som kan ha negative konsekvensar for nasjonale interesser, og oppfordra dei til å klage dersom dei meiner at det er tilfellet.

Miljødirektoratet opplyser at det er ulik praksis blant fylkesmennene når det gjeld å nytte seg av høvet til å klage på vegner av staten. Fylkesmiljøvernleiarane opplyser at dei ikkje har fått retningslinjer for korleis påklagarfunksjonen skal utøvast. Klima- og miljødepartementet erfarer at nokre av fylkesmennene er tilbakehaldne med å klage, og at dei ikkje ønskjer å involvere seg i myndigheita til nasjonalparkstyra. Spørjeskjemaundersøkinga til fylkesmiljøvernleiarane og intervjuet med seks av dei viser at det er ulik praksis med omsyn til om alle vedtaka eller berre dei som avvik frå innstillinga frå forvaltaren, blir gjennomgått. Departementet erkjenner at det er varierende praksis mellom fylkesmennene på dette området, men at departementet ikkje ønskjer å detaljstyre her. Departementet meiner det er viktig at Fylkesmannen held seg til oppdraget sitt og ikkje grip inn i arbeidet til styret.

Nasjonalparkforvaltaren skal ifølgje stillingsinstruksen saksførebu innkomne klagar i samsvar med føresegnene i forvaltningslova før styret behandlar klagen. Dersom vedtaket blir halde ved lag, blir klagen send Miljødirektoratet til førebunde klagebehandling, for så å bli send til Klima- og miljødepartementet som klageinstans.

Tabell 5 Oversikt over klagar på vedtak i nasjonalparkstyra som Miljødirektoratet har mottatt per 20. juni 2013. Gjeld berre saker som har med nasjonalparker å gjere			
År – klagesak mottatt i Miljødirektoratet	Talet på klagesaker		Sum
	Ferdigbehandla per 10. oktober 2013	Ikkje ferdigbehandla per 10. oktober 2013	
2011	3	0	3
2012	2	6	8
2013	1	2	3
Sum	6	8	14

Kjelde: Miljødirektoratet

Tabell 5 viser at det totalt var send 14 klagesaker til Klima- og miljødepartementet i perioden frå innføringa av forvaltningsmodellen i 2010 og fram til 20. juni 2013. Av dei 14 sakene var det per 10. oktober 2013 gjort endeleg vedtak i 6 saker.

Tabell 6 Saksbehandlingstid i Miljødirektoratet (førebunde) og Klima- og miljødepartementet (klageinstans) for klagar på vedtak i nasjonalparkstyra. Avgjorde saker per 10. oktober 2013. Saksbehandlingstid i månader			
År – klagesak mottatt i Miljødirektoratet (talet på saker)	Gjennomsnittleg saksbehandlingstid i Miljødirektoratet	Gjennomsnittleg saksbehandlingstid i Klima- og miljødepartementet	Gjennomsnittleg total saksbehandlingstid
2011 (3)	5,3	9,9	15,2
2012 (2)	4,1	10,0	14,1
2013 (1)	0,2	0,5	0,7
Heile perioden (6)	4,0	8,3	12,3

Kjelde: Miljødirektoratet

Miljødirektoratet førebur klagesaker før dei blir sende over til departementet til avgjerd. Tabell 6 viser gjennomsnittleg saksbehandlingstid for klagar på vedtak i nasjonalparkstyra. Den gjennomsnittlege totale saksbehandlingstida for dei sakene som er avgjorde i departementet, er på litt over eitt år. Gjennomsnittleg tid til saksførebuing i Miljødirektoratet er på fire månader. Saksbehandlingstida i departementet er i gjennomsnitt på litt over åtte månader. Den eine saka frå 2013 er i dokumentasjonen

som er mottatt frå Miljødirektoratet, merkt med "hastesak med høg prioritering". Saka gjeld ein klage frå Raudekrossen på avslag på ein søknad til Midtre Nordland nasjonalparkstyre om kjentmannskøyring i områda i og rundt Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Av dei åtte sakene som var ferdig førebudde og sende over frå Miljødirektoratet, men ikkje ferdig behandla og avgjorde i Klima- og miljødepartementet per 10. oktober 2013 (jf. tabell 5), var den eldste saka mottatt i Miljødirektoratet 18. juni 2012 og send vidare til Klima- og miljødepartementet 4. september 2012. Saka gjaldt søknad om bruk av snøscooter i Varangerhalvøya nasjonalpark.

Miljødirektoratet opplyser at det gjennomgåande er få klagar på vedtaka i nasjonalparkstyra, og at det ikkje er registrert noka endring i talet på klagesaker etter at den nye forvaltningsordninga blei innført. Talmaterialet frå Miljødirektoratet viser at 3 av dei 14 vedtaka i tabell 5 er påklaga av Fylkesmannen, 10 av vedtaka er påklaga av tiltakshavaren, og éi sak er påklaga av andre brukarinteresser.

Klima- og miljødepartementet erkjenner at deira eiga klagesaksbehandling tar for lang tid. Departementet har saksrestansar og peiker i intervju på at årsaka er samansett. Departementet har valt å føre ei forsiktig linje og er opptatt av å skape presedens på ein god måte. Departementet framhevar at naturmangfaldlova er ny, og at særleg tolkinga av § 8-12 (berekraftig bruk) og § 48 (dispensasjonar) kan vere krevjande. Departementet meiner derfor det er viktig å etablere riktig forståing og bruk av lova. Miljødirektoratet har også brukt mykje tid på å førebu klagesakene. Departementet presiserte i intervju at det har vore eit bevisst val at direktoratet og departementet skal behandle sakene grundig kvar for seg.

5 Vurderingar

Stortinget vedtok hausten 2009 ein ny forvaltningsmodell som skal gi lokale folkevalde større medråderett i forvaltninga av nasjonalparkane. Forvaltninga skal skje gjennom eit nasjonalparkstyre og skal byggje opp under verneformålet. Klima- og miljødepartementet kan gripe inn overfor nasjonalparkstyra dersom forvaltninga ikkje er i samsvar med naturmangfaldlova og verneformålet. Generelt skal myndigheitene fremme formåla med naturmangfaldlova gjennom råd, rettleiing og opplysning.

Undersøkinga viser at den nye modellen med lokal forvaltning i hovudsak er satt i verk som føresett. Modellen har i praksis verka sidan hausten 2010. Det er likevel behov for avklaringar på enkelte sentrale punkt.

5.1 Forvaltningsmodellen tar vare på sentrale mål, men har enkelte svakheiter

Undersøkinga viser at forvaltningsmodellen gir grunnlag for større lokal medverknad og betre samhandling lokalt i nasjonalparkforvaltninga, og at den har vore med på å dempe motsetningar og førebyggje konflikhtar. Nasjonalparkforvaltarane er synlege i lokalmiljøa og legg grunnlag for ein god dialog med dei involverte partane. Forvaltningsmodellen bidrar også til at erfaringsbasert lokal kunnskap i større grad blir lagd til grunn for forvaltninga, mellom anna kunnskap om lokale samiske tradisjonar og interesser i nasjonalparkane. Det er berre tre år sidan dei første nasjonalparkstyra blei etablerte, og det er enno tidleg å vurdere i kva grad forvaltningsmodellen vil ta vare på formåla over tid. Undersøkinga viser likevel at dei fleste leiarane ved miljøvern-avdelingane i fylkesmannsembeta som deltok i spørjeskjemaundersøkinga, er heilt eller delvis einig i at verneformåla blir følgde godt opp. Det er også relativt få klagar frå fylkesmennene på vegner av staten på vedtaka i nasjonalparkstyra. Det kan tyde på at forvaltningsmodellen sikrar verneformåla.

5.1.1 Vedtektene til nasjonalparkstyra er ikkje heilt i samsvar med vedtaket i Stortinget

Ved innføringa av forvaltningsmodellen vedtok Stortinget at forvaltninga av nasjonalparkane skulle skje gjennom interkommunale nasjonalparkstyre. Eit nasjonalparkstyre skulle veljast av kommunestyra og primært bestå av ordførarar og andre folkevalde frå dei aktuelle kommunane. I tillegg skulle fylkestinget nemne opp representant for fylkeskommunen. I område med samiske interesser skulle Sametinget nemne opp dei samiske representantane til styra.

Ved fastsetjinga av vedtektene for nasjonalparkstyra har Klima- og miljødepartementet bestemt at nasjonalparkstyra skal nemnast opp av departementet etter innstilling frå høvesvis kommunane, fylkestinget og Sametinget. Dette ser ikkje ut til å vere i samsvar med stortingsvedtaket om kven som skal nemne opp nasjonalparkstyra, og det er ikkje lagt fram opplysningar som viser at Stortinget er kjent med at praksisen for oppnemning av styra har blitt endra. Konsekvensen kan vere at staten har påtatt seg eit ansvar som Stortinget ikkje hadde føresett. Klima- og miljødepartementet opplyser i brev til Riksrevisjonen av 10. januar 2014 at dei vil orientere Stortinget om dette på ein eigna måte.

5.1.2 Mange aktørar og fleire nivå gir lengre saksbehandlingstid

Forvaltningsmodellen inneber at mange aktørar og tre nivå (nasjonalparkstyre, direktorat og departement) er involverte i forvaltninga av nasjonalparkane. Finansieringa skjer ved direkte overføring av tiltaksmidlar til det enkelte nasjonalparkstyret, bestillingsdialog med Statens naturoppsyn, tildeling over budsjettet til Fylkesmannen for drifta av nasjonalparkstyra og ved at nasjonalparkforvaltarane fram til og med 2013 har vore lønna over budsjettet til Miljødirektoratet. Konsekvensane ser ut til å vere at forvaltninga av nasjonalparkane er blitt lite tids- og kostnadseffektiv.

5.1.3 Nasjonalparkforvaltaren har ei krevjande dobbeltrolle

Nasjonalparkforvaltaren skal gjennom saksbehandlinga bidra til å sikre at forvaltninga gjennom styret er innanfor ramma av naturmangfaldlova og verneforskrifta for nasjonalparken. Samtidig skal forvaltaren, i samsvar med stillingsbeskrivinga, på vegner av styret sørge for å rapportere årleg til Fylkesmannen om forvaltningspraksisen. I saker der styret gjer vedtak som fråvik frå innstillinga frå forvaltaren, meiner ein del nasjonalparkforvaltarar at styret sjølv må grunngi vedtaket, og at dette kravet burde vore nedfelt i styrevedtektene. Klima- og miljødepartementet opplyser at dei er kjende med problemstillinga, og strekar under at lovverket gir rom for skjønn frå styret si side, og at forvaltningslova sitt krav til grunngiving for vedtak gjeld. Departementet peiker på at nasjonalparkstyret har instruksjonsmyndigheit overfor nasjonalparkforvaltaren og kan krevje at han eller ho, som sekretariat for styret, forfattar vedtak for styret så lenge vedtaket er i samsvar med lovverket. For å forbetre saksbehandlingspraksisen kan det vere behov for å klargjere instruksjonsmyndigheita og styringsretten nasjonalparkstyret har overfor nasjonalparkforvaltarane.

5.1.4 Dilemma i utøvinga av rolla til Fylkesmannen

Fylkesmannen har klagerett på vedtak som er gjorde av nasjonalparkstyra, jf. naturmangfaldlova § 62. Undersøkinga viser at fylkesmennene har ulik tilnærming til oppfølginga av nasjonalparkstyra og nasjonalparkforvaltninga når det gjeld

- korleis Fylkesmannen skal utøve rolla som arbeidsgivar for nasjonalparkforvaltarane, når dei har rolla som statleg påklagar i tillegg
- graden av involvering i arbeidet til nasjonalparkforvaltarane og -styra

Det er behov for at Klima- og miljødepartementet gjer det tydeleg kva rolle Fylkesmannen skal ha i forvaltninga, slik at det blir mindre variasjon mellom fylkesmennene i kva grad dei involverer seg i forvaltninga til nasjonalparkstyra. Undersøkinga viser i tillegg at det er ein del ulike oppfatningar av kva ansvar og oppgåver Fylkesmannen har i samband med nasjonalparkforvaltninga.

5.1.5 Ordninga med fagleg rådgivande utval kan utnyttast betre

For å sikre lokal forankring, medverknad og samhandling skal dei involverte partane og lokal kompetanse trekkjast med i forvaltninga ved at nasjonalparkstyret gjennomfører faste dialogmøte med fagleg rådgivande utval. Undersøkinga viser at det er vanskeleg å få etablert fagleg rådgivande utval og at deltakinga på fleire møte har vore låg. Departementet innser at uklare styringssignal har bidratt til dette. Dei fagleg rådgivande utvala er ein viktig del av forvaltningsmodellen, og Klima- og miljødepartementet bør gjere det tydeleg kva rolle utvala skal ha i forvaltninga.

5.2 Behov for forbedra dokumentasjon og oppfølging

Formåla med naturmangfaldlova skal i første rekkje fremmast gjennom råd, rettleiing og opplysning, og undersøkinga viser at Miljødirektoratet har god oppfølging og rettleiing overfor nasjonalparkstyra og nasjonalparkforvaltarane.

Det er relativt få klagar på vedtaka som blir sende over til Klima- og miljødepartementet via Miljødirektoratet. Miljødirektoratet har ikkje registrert noka endring i talet på klagesaker etter at den nye forvaltningsordninga blei innført. Fylkesmennene har likevel ulik tilnærming til utøvinga av rolla som påklagar for staten i saker som er vedtatt av nasjonalparkstyra. Det gjeld både omfanget av vedtak som Fylkesmannen har gått igjennom med tanke på eventuell bruk av klageretten, og i kor stor grad klageretten faktisk blir nytta.

Det er ikkje sett noko mål for saksbehandlingstida, men undersøkinga viser at klagesaksbehandlinga i gjennomsnitt tar litt over eitt år. Departementet erkjenner at behandlingstida er for lang i mange av klagesakene. Dei viser til at dei har valt å føre ei forsiktig linje, at dei er opptatt av å skape god presedens, at naturmangfaldlova er ny, og at enkelte delar av lova er juridisk krevjande. Departementet presiserer at det har vore eit bevisst val at både direktoratet og departementet behandlar sakene grundig kvar for seg. Revisjonen viser til at Miljødirektoratet over mange år har vore klageinstans og behandla klagesaker etter naturmangfaldlova og den tidlegare naturvernlova, og ein må gå ut frå at direktoratet har god erfarings- og forvaltningskompetanse når det gjeld å førebu klagesaker på ein slik måte at sakene kan avgjerast av departementet utan at det tar urimeleg lang tid. Klima- og miljødepartementet opplyser i brev til Riksrevisjonen av 10. januar 2014 at dei arbeider for å få ned saksbehandlingstida i klagesakene.

Sametinget meiner at oppfølginga av dei samiske representantane i nasjonalparkstyra ikkje har vore god nok, mellom anna når det gjeld å klargjere kva som er venta av representantane, og når det gjeld å leggje til rette for informasjons- og erfaringsutveksling. Klima- og miljødepartementet bør ta initiativ til ein forsterka dialog med Sametinget om korleis opplæringa og oppfølginga av dei samiske representantane i nasjonalparkstyra kan styrkjast.

6 Svaret frå Klima- og miljødepartementet

I brev av 6. desember 2013 sende Riksrevisjonen eit utkast til rapporten til Klima- og miljødepartementet, og departementet har i brev av 10. januar 2014 gitt sine kommentarar til rapporten.

Klima- og miljødepartementet meiner at utkastet til hovudanalyserapport om forvaltninga av nasjonalparkane gir eit godt bilete av den nye modellen for lokal forvaltning av nasjonalparkane og andre store verneområde og av kva modellen har hatt å seie for forvaltninga av denne typen verneområde. Departementet vurderer funna i undersøkinga som nyttige i det vidare arbeidet med å styrkje forvaltninga av norske verneområde.

Departementet merkar seg at modellen for lokal forvaltning av nasjonalparkar og andre store verneområde har gitt større grunnlag for medverknad og betre samhandling lokalt, at motsetningane er dempa, og at ein har unngått konflikhtar, noko som var viktige mål for innføringa av modellen. Departementet merkar seg vidare at modellen har medverka til at erfaringsbasert, lokal kunnskap – mellom anna samiske tradisjonar og interesser – i større grad blir lagd til grunn i forvaltninga. Samtidig blir vitenskapleg og forskingsbasert kunnskap lagd til grunn gjennom tilknytninga forvaltarane har til faglege nettverk hos Fylkesmannen og Miljødirektoratet. Verneformålet ser ut til å bli tatt vare på slik som føresett, men om det også vil skje over tid, er enno for tidleg å vurdere.

6.1 Forholdet til interkommunale styre

Departementet viser til at det i rapporten blir peikt på at innføringa av modellen ikkje fullt ut er i samsvar med Stortingets vedtak, i og med at Stortinget vedtok at forvaltninga av nasjonalparkane skulle skje gjennom interkommunale nasjonalparkstyre. I proposisjonen heiter det at "[s]tyret veljast av kommunestyra og bør primært bestå av ordførarar, eller andre folkevalde i kommunen." I proposisjonen kjem det vidare fram at styra i tillegg skulle bestå av representantar frå fylkeskommunane nemnde opp av fylkestinget, og at Sametinget skulle nemne opp representantar til styre i område med samiske interesser. Ved innføringa av modellen har Klima- og miljødepartementet nemnt opp styra på bakgrunn av innstilling frå kommunane, fylkeskommunane og Sametinget. Departementet viser til at det i rapporten blir peikt på at konsekvensen av dette kan vere at staten har tatt på seg eit ansvar som Stortinget ikkje hadde føresett.

Klima- og miljødepartementet viser til at intensjonen da forvaltningsmodellen blei utarbeidd, var at departementet skulle nemne opp styra. Grunnen til det var at styra ikkje berre skulle bestå av kommunale representantar, men også av representantar nemnde opp av Sametinget og av fylkeskommunane. Departementet viser vidare til at det i Prop. 1 S (2009–2010) også blei føresett at ein ved etablering av styra skulle vurdere i kvart enkelt tilfelle om det var behov for spesielle lokale tilpassingar i samansetninga av styret (for eksempel ein eventuell grunneigarrepresentasjon dersom heilt spesielle forhold tilsa det). Også fordi det i enkelte tilfelle var ueinigheit mellom kommunane eller mellom kommunane og Sametinget om kor mange representantar den enkelte kommunen eller Sametinget skulle ha i styra, ville det vere formålstenleg at departementet nemnde opp styra. Departementet ser at bruken av omgrepet "interkommunale styre" i Prop. 1 S (2009–2010) var upresist i og med at styra også består av representantar som er nemnde opp av Sametinget og fylkeskommunane.

Departementet meiner likevel at dette ikkje har fått praktiske konsekvensar for innføringa av den lokale forvaltningsmodellen eller ført til følgjefeil i forvaltninga av verneområda. Departementet opplyser at dei vil orientere Stortinget om dette på ein eigna måte.

6.2 Om forholdet til kostnadseffektivitet og talet på forvaltningsnivå

Departementet viser til at det i rapporten blir peikt på at ein konsekvens av modellen er at forvaltninga av nasjonalparkane er blitt lite tids- og kostnadseffektiv – fordi fleire forvaltningsnivå er involverte, og fordi finansieringa av forvaltninga er fragmentert.

Klima- og miljødepartementet viser til at det tidlegare var to forvaltningsnivå, med Fylkesmannen som forvaltningsmyndigheit og Miljødirektoratet som klagemyndigheit. Den nye modellen inneber at styra er forvaltningsmyndigheit og departementet klagemyndigheit, medan Miljødirektoratet førebur klagesakene for departementet. Talet på forvaltningsnivå har dermed auka til tre. Fordi den nye forvaltningsmodellen blei innført omtrent samtidig som naturmangfaldlova tredde i kraft, meiner departementet at det har vore formålstenleg at departementet sjølv har vore klagemyndigheit – for å kunne følgje den nye forvaltningsmodellen tett og for å leggje praksis for ny lovbruk. Departementet vil likevel vurdere når det eventuelt er formålstenleg å delegere klagemyndigheita til Miljødirektoratet, slik at det igjen kan innførast to forvaltningsnivå i forvaltninga av verneområda.

Når det gjeld den fragmenterte finansieringa, viser departementet til at midlar til forvaltning av verneområde blir løyvde over budsjettet til Miljødirektoratet. Men frå og med 2014 er lønnsmidlane til forvaltarane overførte til fylkesmennene, slik at dei no inngår i dei ordinære løyvingane til fylkesmannsembeta over kap. 1510 på budsjettet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Midlar til konkrete forvaltningstiltak i verneområda blir løyvde over budsjettet til Miljødirektoratet kap. 1420 post 31 og kanaliserte gjennom Statens naturoppsyn (SNO). SNO gjennomfører ein bestillingsdialog med styra. Departementet meiner at bestillingsdialogen med SNO er nødvendig for at SNO skal kunne gjere ei riktig nasjonal prioritering og fordeling av ressursane som er tilgjengelege til forvaltning av verneområde. Departementet legg til at det er ei endring at ein del av midlane til konkrete forvaltningstiltak blir fordelte direkte til styra, og at styra kan disponere desse midlane uavhengig av bestillingsdialogen med SNO.

6.3 Om saksbehandlingstida i klagesakene

Departementet viser vidare til at det i rapporten blir peikt på at det er lang behandlingstid i klagesakene. Departementet opplyser at dette kjem av at det har vore viktig å skape ein god praksis i samband med bruk av naturmangfaldlova, og at dei generelt har hatt mange saker til behandling, slik at ein del saker dessverre har blitt liggjande i kø. Departementet arbeider for å få ned saksbehandlingstida i klagesakene.

6.4 Om rollefordeling og oppfølging

Klima- og miljødepartementet viser til at det i rapporten blir peikt på at forvaltaren kan ha ei krevjande dobbeltrolle, og at rolla til Fylkesmannen kan synast uklar. Det blir også peikt på at det er behov for betre oppfølging av dei samiske representantane i styra.

Departementet er innforstått med at modellen er krevjande når det gjeld kva roller forvaltaren og Fylkesmannen skal ha. Departementet opplyser at dette blei grundig drøfta da modellen blei utvikla, og det blei føresett at det skulle gjennomførast opplæring av forvaltarane og dialog med fylkesmennene i regi av både departementet og Miljødirektoratet. Departementet opplyser at dette har skjedd gjennom eigne opplæringsprogram for forvaltarane og gjennom den ordinære styringsdialogen med fylkesmennene, mellom anna på fylkesmannsmøta og samlingane for fylkesmiljøvern-sjefane. Den årlege nasjonalparkkonferansen som Miljødirektoratet arrangerer, og der både styre, forvaltarar og fylkesmenn deltek, blir også framheva som ein viktig arena for opplæring og erfaringsutveksling. Departementet meiner det er viktig at rolle-avklaringa er eintydig, og at det er så lik praksis som mogleg i dei ulike fylkesmanns-embeta, mellom anna når det gjeld korleis påklagarfunksjonen skal utøvast. Departementet meiner vidare at det er viktig å klargjere instruksjonsmyndigheita og styringsretten nasjonalparkstyra har overfor nasjonalparkforvaltarane. Departementet vil i samarbeid med Miljødirektoratet arbeide vidare med ei tydeleg rolleavklaring for alle dei involverte partane. Departementet vil også ha ein nærmare dialog med Sametinget om korleis dei samiske representantane i styra kan følgjast opp på best mogleg måte.

6.5 Fagleg rådgivande utval

Klima- og miljødepartementet viser til at det i rapporten blir peikt på at dei fagleg rådgivande utvala kan utnyttast betre. I tillegg viser dei til at etableringa av dei fagleg rådgivande utvala har vore ein viktig føresetnad for at denne modellen for lokal forvaltning skal fungere etter intensjonane. Det er lagt til grunn at styra som har fått myndigheit, skal bestå av folkevalde representantar, medan andre involverte interesser skal delta i eit fagleg rådgivande utval. Departementet framhevar at ei god forvaltning av verneområda krev samhandling mellom mange aktørar. Mellom anna står grunn-eigarar, i tillegg til ulike organisasjonar, sentralt. Desse må derfor samarbeide tett med styret gjennom det rådgivande utvalet. Departementet vil saman med Miljødirektoratet sørge for at det blir oppretta fagleg rådgivande utval, slik det er føresett, og gjennom informasjon og rettleiing sjå til at desse utvala utnyttar den viktige rolla dei skal ha i forvaltninga av verneområda.⁵⁶

56) Resten av merknadene frå departementet er innarbeidde i rapporten.

7 Referansar

Intervju

- Utmarkskommunenenes Sammenslutning, 2. november 2012
- Miljødirektoratet, Trondheim, 6. februar 2013
- Fagleg rådgivande utval i Midtre Nordland nasjonalparkstyre, Fauske, 6. mai 2013
- Midtre Nordland nasjonalparkstyre, Vensmoen i Saltdal, 6. og 7. mai 2013
- Leiarane av miljøvernavdelinga ved seks fylkesmannsembete, 13. mai 2013
- Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalparkstyre, Oppdal, 21. mai 2013
- Stabbursdalen nasjonalparkstyre, Stabbursnes i Porsanger, 30. mai 2013.
- Sametingets administrasjon, Kautokeino, 31. mai 2013
- Ytre Hvaler nasjonalparkstyre, Skjærhalden, 7. juni 2013
- Klima- og miljødepartementet, 13. august 2013

Avtaler

- *Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget*, 11. mai 2005.
- Miljøverndepartementet (2009). *Nye forvaltningsmodeller for verneområder*. Referat frå telefonmøte med Sametinget om konsultasjon om arbeidet med nye forvaltningsmodellar for verneområde, 30. april 2009.

Brev, e-post og tildelingsbrev

- Miljøverndepartementet (2010–2013) *Tildelingsbrev til Direktoratet for naturforvaltning* (Miljødirektoratet).
- Direktoratet for naturforvaltning (2012–2013) *Endelig årsrapport for Direktoratet for naturforvaltning* (gjeld åra 2011 og 2012)
- Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (2010–2013). *Embetsoppdrag til Fylkesmannen*.
- Miljøverndepartementet (2010). *Etablering av nasjonalparkstyre for verneområdene knyttet til verneplan for Dovrefjell - Sunndalsfjella i fylkene Oppland, Hedmark, Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag*. Brev til dei aktuelle kommunane, fylkeskommunane og fylkesmennene, 10. august 2010 og 19. august 2010.
- Miljøverndepartementet (2011) *Oppgavene til nasjonalparkstyret for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og videreføring av Dovrefjellrådet*. Brev til Dovrefjellrådet v/leiar Ola Røtvei, 23. juni 2011.
- Miljøverndepartementet (2012) *Angående styresammensetninga for Stabbursdalen nasjonalparkstyre*. Brev til Porsanger kommune ved ordføraren, 15. oktober 2012.
- Miljøverndepartementet (2012) *Endringer i vedtektene for nasjonalpark-/verneområdestyrene*. Brev til "Ifølge liste", 17. desember 2012.
- Miljøverndepartementet (2013) *Forvaltningsrevisjonen av forvaltningen av nasjonalparker og andre store verneområder*. Brev med vedlegg til Riksrevisjonen. 1. juli 2013.
- Sametinget (2013) *Vedrørende forvaltningsrevisjonen av forvaltningen av nasjonalparker*. Brev til Riksrevisjonen frå Sametinget v/Sametingsrådet, 5. juli 2013.
- Klima- og miljødepartementet (2014) *Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av nasjonalparker*. Brev til Riksrevisjonen, 10. januar 2014.

Internett-sider

- <<http://www.regjeringen.no/nn/dep/md/pressesenter/Pressemeldinger/2013/farder-nasjonalpark-er-oppretta.html?id=734141>> [Hentedato 11. oktober 2013]
- <<http://www.nasjonalparkstyre.no/Midtre-Nordland>> [Hentedato 21. november 2013]
- <<http://geocortex.dirnat.no/silverlightviewer/?Viewer=Naturbase>> [Hentedato 21. november 2013]
- <<http://www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Verneomrader/Norges-nasjonalparker/>> [Hentedato 5. januar 2014]
- www.fylkesmannen.no
- www.kartverket.no

Lover

- *Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)* av 10. februar 1967 nr. 10
- *Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)* av 19. juni 2009 nr. 100

Anna regelverk og retningslinjer

- *Bevilgningsreglementet* (vedtatt av Stortinget 26. mai 2005).
- *Reglement for økonomistyring i staten. Bestemmelser om økonomistyring i staten. Fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013* (økonomireglementet).
- *Instruks for virksomhets- og økonomistyring i Direktoratet for naturforvaltning.* (Instruksen er fastsatt av Miljøverndepartementet 4. februar 2013).
- Direktoratet for naturforvaltning. *DN – Håndbok nr. 17 – 2001: Områdevern og forvaltning* (Oppdatert 2010).
- Direktoratet for naturforvaltning. *Forvaltning av verneforskrifter. Rundskriv november 2001, revidert februar 2010.*
- Miljøverndepartementet. *Vedtekter for nasjonalparkstyre.*
- Miljøverndepartementet. *Stillingsbeskriving for nasjonalpark-/verneområdeforvalter.*

Riksrevisjonsrapportar

- Dokument 3:14 (2011–2012) *Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig reindrift i Finnmark.*

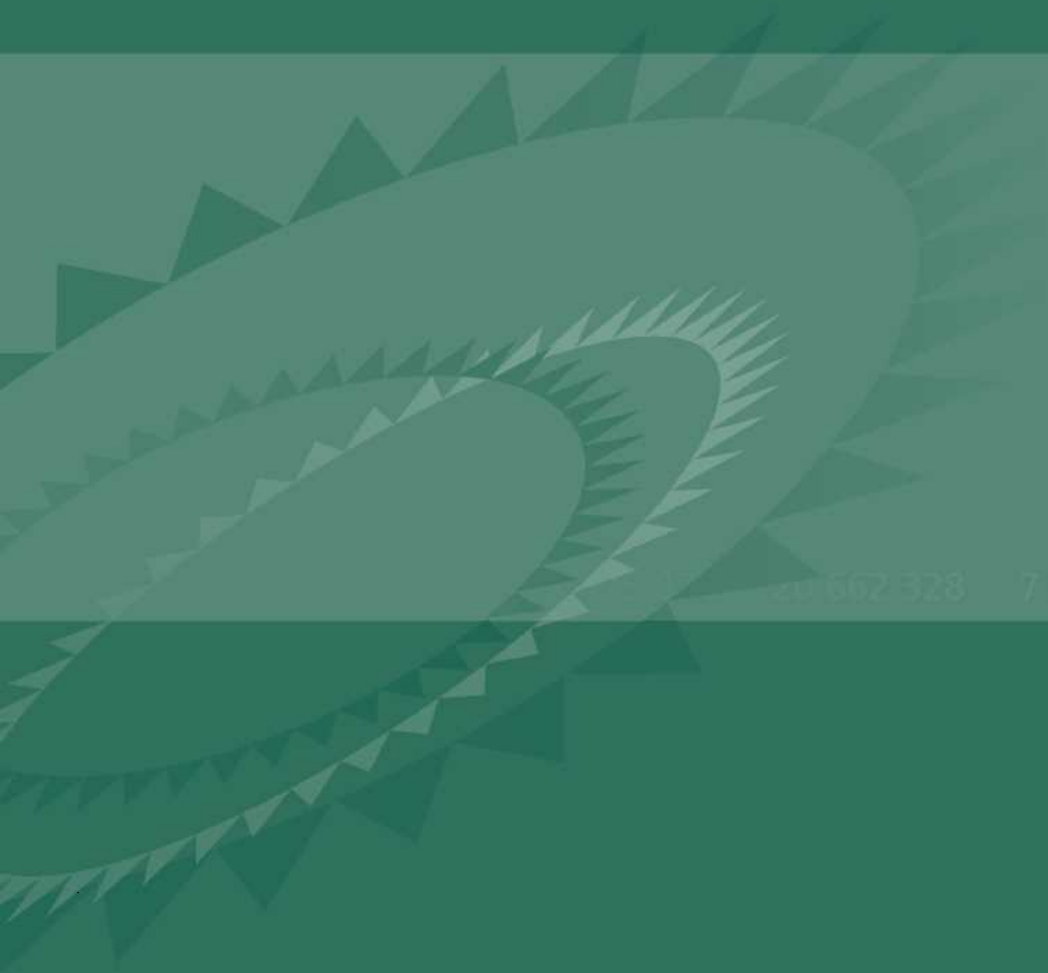
Stortingsdokument

- St. meld. nr. 62 (1991–1992) *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge.*
- Innst. S. nr. 124 (1992–93) *Innstilling fra kommunal- og miljøvernkomiteen om ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge.*
- Ot.prp. nr. 30 (1995–96) *Om lov om statlig naturoppsyn.*
- Innst. O. nr. 64 (1995–96) *Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om lov om statlig naturoppsyn.*
- Dokument nr. 8:92 (1995–96) *Forslag fra stortingsrepresentantene Eva R. Finstad, Gunnar Fatland, Tore A. Liltved og Ansgar Gabrielsen om at verneplan for Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene legges fram for Stortinget til behandling.*
- Innst. S. nr. 92 (1996–97) *Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Eva R. Finstad, Gunnar Fatland, Tore A. Liltved og Ansgar Gabrielsen om at verneplan for Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiene legges fram for Stortinget til behandling.*
- Dokument nr. 14 (2002–2003) *Rapport til Stortinget fra utvalget til å utrede Stortingets kontrollfunksjon.*

- Innst. S. nr. 210 (2002–2003) *Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om rapport til Stortinget fra utvalget til å utrede Stortingets kontrollfunksjon. Stortingets kontroll med regjering og forvaltning*
- St.prp. nr. 65 (2002–2003) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2003.*
- Innst. S. nr. 260 (2002–2003) *Innstilling fra finanskomiteen om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2003 og enkelte endringer i statsbudsjettet for 2003 i forbindelse med trygdeoppgjøret mv.*
- Ot.prp. nr. 52 (2008–2009) *Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldlova).*
- Prop. 1 S (2009–2010) *Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak) for budsjettåret 2010.*
- Innst. 9 S (2009–2010) *Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2010 vedkommende Olje- og energidepartementet og Miljøvern-departementet.*
- Prop. 1 S (2011–2012) *Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak) for budsjettåret 2012.*
- Prop. 1 S (2012–2013) *Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak) for budsjettåret 2013.*
- Innst. 9 S (2012–2013) *Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2013 vedkommende Olje- og energidepartementet og Miljøvern-departementet (rammeområdene 12 og 13).*
- Prop. 1 S (2013–2014) *Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak) for budsjettåret 2014.*

Andre kjelder

- Direktoratet for naturforvaltning. *Dovreffjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. Enige og tro til Dovre faller.*
- Direktoratet for naturforvaltning. *Rago nasjonalpark. Porten til den store villmarka.*
- Direktoratet for naturforvaltning. *Sjunkhatten. Barnas nasjonalpark.*
- Direktoratet for naturforvaltning. *Stabbursdalen Nasjonalpark. Verdens nordligste furuskog.*
- Direktoratet for naturforvaltning. *Ytre Hvaler. Over og under vann.*
- Kosterhavets nationalpark. *Ytre Hvaler nasjonalpark. Grenseløs oppdagelsesferd under havoverflaten i nasjonalparkene Kosterhavet og Ytre Hvaler.*
- Midtre Nordland nasjonalparkstyre (2013). Møteprotokoll styremøte 24. september 2013.

20 662 328 7 894 823 -7 490 960 549

241 344

Tryck: 07 Media 2014

Riksrevisjonen
Pilestredet 42
Postboks 8130 Dep
0032 Oslo

Sentralbord 22 24 10 00
Telefaks 22 24 10 01
postmottak@riksrevisjonen.no

www.riksrevisjonen.no

Arkivsaksnr: 2014/925-0

Saksbehandler: Bjørn Vikøyr

Dato: 11.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr.	19/14	22.04.2014

Kristiansand - Krossholmen - gnr 3 bnr 187 - søknad om riving av eksisterende og oppføring av ny hytte - søker: Tove Torjussen

Vedlegg

- 1 Søknad om rivning og oppføring av ny hytte
- 2 Gammel hytte - Bilder og lengder
- 3 503
- 4 501
- 5 502

Forvalters innstilling

Verneområdestyret avslår med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 søknaden om å rive og bygge ny hytte på gnr 3/187, Krossholmen, Kristiansand kommune. Begrunnelsen for avslaget er at opprinnelig hytte vurderes til å ha historisk og arkitektonisk verdi. Ei ny og vesentlig høyere hytte på 1,5 etasjer vil framstå som en vesentlig endring i landskapet i forhold til tilstanden i 2005. Rivingen og bygging av ny vesentlig høyere hytte vil i tillegg kunne danne presedens i forhold til lignende saker, og kan således være uheldig for verneområdet.

Saksopplysninger

Tove Torjussen søker om å rive eksisterende en etasjes hytte med hems og grunnareal på 53 m². Eiendommen har i tillegg frittliggende utedo på ca 5 m² og sjøbod 7 m². Hun ønsker å sette opp ei ny hytte i 1,5 etasjer med bruksareal i første etasje på (BRA) 58,9 m². Eksisterende 41 m² terrasser på sør- og vestsiden ønskes opprettholdt.

Søker opplyser at hytta er uisolert og oppført etter standard 1960/-80. Omfattende renovering er nødvendig, og må utføres snarest. De største utbedringer som er påkrevd er ifølge søker:

- Taket er konstruert for svakt. Det har medført at taket har seget og presset yttervegg på sør siden utover. For å forhindre ytterligere sig er det satt opp en midlertidig støtte fram hems og til møne.
- Tilbygg er bygd direkte mot opprinnelig hyttes nordvegg. Det er svak konstruksjon, noe som medfører lekkasje i tak mellom opprinnelig hytte og tilbygg.
- Gulv i tilbygg er lagt på stendere uten undergulv eller stubbgulv. Det er mye vannsig under hytta. Dette har medført at gulv har seget og det er gliper mellom yttervegg og gulv på soverom. Vi antar at siget er et resultat av at gulvstendere er råtne. Soverommet er også blitt tiltakende fuktig de senere år. Det er ikke mulig å få tilgang til gulv fra utsiden.
- På hyttas øst side har det for noen år tilbake vært skadedyr (maur). Denne veggen må derfor utbedres.

Verneområdeforvalteren tilføyer at dette er en av fire hytter på Krossholmen sørøst for Skålevik. Krossholmen er den eneste bebygde holmen av ca 10 frittliggende holmer i rekke (arkipel) fra Asperøya til Fladskjer sørøst for Flekkerøy. Hytta ligger godt eksponert fra øst sør og vest ca 40 m fra sjøen. Det er mye bart fjell og sparsomt med vegetasjon på øya.

Hjemmel

Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter jf forskriften for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde § 3 punkt 1.1.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til ombygging og mindre tilbygg til eksisterende bygninger (jf § 3 pkt 1.3 b).

Forvaltningsplanen nevner følgende momenter som kan tillegges vekt:

- Tilbyggets omfang i forhold til eksisterende bygning.
- Hvorvidt bygningen endrer ytre karakter som for eksempel farge, takvinkel, takdekke, innsetting/ blending av vindu, sprosser m.m. Om oppføring av tilbygget skjer i sammenheng med en bruksendring av det opprinnelige bygget.
- Tidligere tilbygg og utvidelser vurderes i sammenheng med omsøkte tilbygg.
- Det totale byggets størrelse og dominans. Man ønsker å unngå store bygninger som dominerende i det øvrige landskapet.
- Eventuelle effekter på landskapets art eller karakter.

Spørsmålet om riving av hytte er ikke berørt i verneplanen for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde.

Dette spørsmålet må derfor vurderes etter naturmangfoldloven § 48 (utdrag):

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Søknad om dispensasjon skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjonen skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Formålet med Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde er å:

ta vare på et sammenhengende og egenartet skjærgårdslandskap lite preget av tekniske inngrep, og som er representativt for sørlandskysten. Dette skjærgårdslandskapet karakteriseres av en sjøoverflate som brytes opp av mange lave, avslepne øyer, holmer og skjær, med tilhørende naturtyper, flora, fauna, kulturminner og kulturlandskap, herunder kystlynghei og de karakteristiske uthavnene.

Allmennheten skal ha mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Vurdering

Dagens hytte framstår som ei klassisk hytte fra 1960-tallet, med senere tilbygg på baksiden sett fra sjøen. Den opprinnelige bygningen vurderes ut fra søknaden og tilgjengelig fotografier å ha en historisk og arkitektonisk verdi.

Det er ikke registrert viktige kulturminner, naturtyper eller sjeldne arter i området jf naturmangfoldloven §§ 8-9. Området som skal bebygges er tidligere tomt, fjell i dagen og plen som er anlagt for mange år siden. Det er ikke påvist/mistanke om sjeldne arter som kan tenkes å bli berørt av tiltaket.

Riving av ei hytte og en utvidelse på ca 6 m², pluss vesentlig økt høyde berører tre prinsipper som kan tenkes å danne modell (presedens) for lignende saker og dermed gi en uønsket negativ samlet effekt for landskapet i landskapsvernområdet.

Det ene prinsippet om riving reiser spørsmålet om når ei hytte skal tillates revet. På grunn av faren for presedens, kan jeg generelt ikke anbefale overfor styret å tillate nye erstatningshytter eller noe som ligner på dette, i landskapsvernområdet jf naturmangfoldloven § 10. Terskelen for riving bør derfor være høy i landskapsvernområdet. Riving bør kun skje helt unntaksvis på bakgrunn av en tilstandserklæring fra kompetent fagperson innen bygningsbevaring. Dette blant annet fordi argumentasjonen om bedre funksjon vil kunne framføres av mange hytteiere. Jeg kan heller ikke se at det er noen gevinst for landskapet i dette tilfellet som tilsier at det bør vurderes å gjøre et unntak i dette tilfellet. For meg framstår hovedhytta ut fra søknaden, ikke i en så dårlig forfatning at den bør rives. Tilbygget fra 1980 vurderes til å ha en mer rivingsverdig tilstand.

Det andre prinsippet om utvidelse av grunnflate med 6 m² berører prinsippet om det er ønskelig å åpne for slik utvidelse av eiendommens totale fotavtrykk generelt og spesielt i dette ene tilfellet. Jeg vurderer at det bør være mulig i dette tilfelle å utvide hytta med et areal på nordsiden tilsvarende frittliggende toalett under forutsetning av at eksisterende toalett rives. Her henviser jeg til et prinsipp om å opprettholde totalt bebyggt areal på eiendommen til 65 m².

Det tredje prinsippet er vesentlig økning i takhøyde. Dette er et særlig kritisk punkt i forhold til landskapseffekten på en slik lav avslepet holme i en skjærgård der alle omkringliggende hytter er ubebygde. Jeg mener takhøyden i dette tilfelle ikke må økes

av hensyn til landskapseffekten. Ei høyere hytte bryter med hovedprinsippene om å ta vare på landskapet slik det var ved vernevedtaket i 2005 og ikke tillate inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Omsøkt hytte framstår som en ny og annerledes hytte som er vesentlig mer synlig i landskapet. Jeg vurderer viste ny takhøyde som en stor utvidelse som isolert sett er i strid med verneformålet. Verneområdestyret har dermed ikke hjemmel verken i forskriften for landskapsvernområdet eller § 48 i naturmangfoldloven til å gi dispensasjon i dette tilfellet.

Det forutsettes generelt at tiltak på eiendommen skjer som vedlikehold og i tråd med byggeskikk på stedet jf naturmangfoldloven §§ 11-12.

Jeg mener vernet ikke bør være til hinder for å erstatte eksisterende tilbygg som vurderes til å være i svært dårlig forfatning, skifte tak og tilbakeføre utseget sørvegg. Dette krever imidlertid ny søknad.

Fylkesmannen i Vest – Agder
v/Bjørn Vikøyr
Postboks 513, Lundsiden
4605 Kristiansand

Kristiansand, 14.2.2014

Søknad om rivning og oppføring av ny hytte- Krossholmen, gnr 3/bnr187
Kristiansand kommune

Det søkes med dette om tillatelse til å rive eksisterende hytte, og oppføring av ny hytte på samme tomt på eiendom Krossholmen gnr 3/bnr 187 i Kristiansand kommune.

Bakgrunn

Eiendommen er bebygd med hytte, sjøbod og utedo.

Hytten ble bygget i 1960, og utvidet i 1980 med et tilbygg. Hyttas grunnareal er på ca. 53m² med hems i tillegg.

Utedo har et grunnareal på ca. 5m² og sjøbod har et grunnareal på ca. 7m². Samlet bebygd areal på eiendommen er ca. 65m².

Foran hyttas sørside er det oppført veranda, terrasse og trapp i mur. Samlet areal oppført i mur er ca 16m². Dette er oppført i ca 1960 når hytta ble bygd.

På grunn av sprekker i murverk ble terrasse og veranda kledd med trevikre, samtidig ble terrasse utvidet. Samlet areal med kledd terrasse og veranda er ca. 25m²

Eiendommen ble i 1960 festet for 35 år, og ble ved utløp av feste perioden i 1995 kjøpt av familien. I forbindelse med generasjonsskifte ble det i 2013 bestemt av familien at ett av barna (datter) skal overta eiendommen.

Nåsituasjon

Hytta er oppført etter datidens standard og er ikke isolert. Omfattende renovering er nødvendig, og må utføres snarest. De største utbedringer som er påkrevd er;

- Taket er konstruert for svakt. Det har medført at taket har seget og presset yttervegg på sør siden utover. For å forhindre ytterligere sig er det satt opp en midlertidig støtte fram hems og til møne.
- Tilbygg er bygd direkte mot opprinnelig hyttes nordvegg. Det er svak konstruksjon, noe som medfører lekkasje i tak mellom opprinnelig hytte og tilbygg.
- Gulv i tilbygg er lagt på stendere uten undergolv eller stubbgulv. Det er mye vannsig under hytta. Dette har medført at gulv har seget og det er gliper mellom yttervegg og gulv på soverom. Vi antar at siget er et resultat av at gulvstendere er råtne. Soverommet er også blitt tiltakende fuktig de senere år. Det er ikke mulig å få tilgang til gulv fra utsiden.

- På hyttas øst side har det for noen år tilbake vært skadedyr (maur). Denne veggen må derfor utbedres.

Funksjonalitet/sikkerhet

Vi ønsker også at hytta skal bli mer funksjonell. På grunn av mangel på isolering og enkel standard er sesongen normalt sett fra mai til begynnelsen av september.

Mangel på isolering gjør at hytta blir rå og fuktig i perioden utenom

Eiendommen har utedo. Denne trenger også omfattende renovering. Det trenger vann i kammeret, og derfor er det også lekkasje ut. For å løse dette må utedoen rives og settes opp på ny. Vi ønsker å oppnå en mer ordnet og funksjonell løsning med en bido/snurrdass løsning i ny hytte.

Det er ikke strøm på holmen, og kun mulighet for sommervann til hyttevegg. Derfor benyttes gass til koking og til kjøleskap. Kjøleskap har åpen flamme og det er plassert gassbeholder på siden av kjøleskap og ved komfyr. Vi ønsker en mer sikker løsning hvor gassbeholdere er utenfor hytta og med nytt røropplegg for gass inn til brukerstedene.

Det er laget tegninger av ny hytte hvor bebygd areal (hytte og terrasse) er omtrent som i dag. Hytten kan i hovedsak ses fra sjøsiden fra syd. Vi mener å ha fått laget en tegning som gir et mer estetisk inntrykk enn dagens.

Konklusjon

Med bakgrunn i ovennevnte har vi vurdert det som mer lønnsom å rive eksisterende hytte og oppføre en ny. Dette vil gi oss mer igjen i forhold til bruk og funksjonalitet, og derfor mer fremtidsrettet løsning.

Vedlagt er bilder av nåværende hytte og tegninger på ny hytte som ønskes oppført på samme tomt.

Skulle det være behov for ytterligere opplysninger, befaring etc i forbindelse med vurdering av ber vi dere ta kontakt.

Vi håper på et positivt svar, og ser fram til å høre fra dere igjen.

Vennlig hilsen

Tove Torjussen

Sett fra nordsiden

Sett fra sørsiden

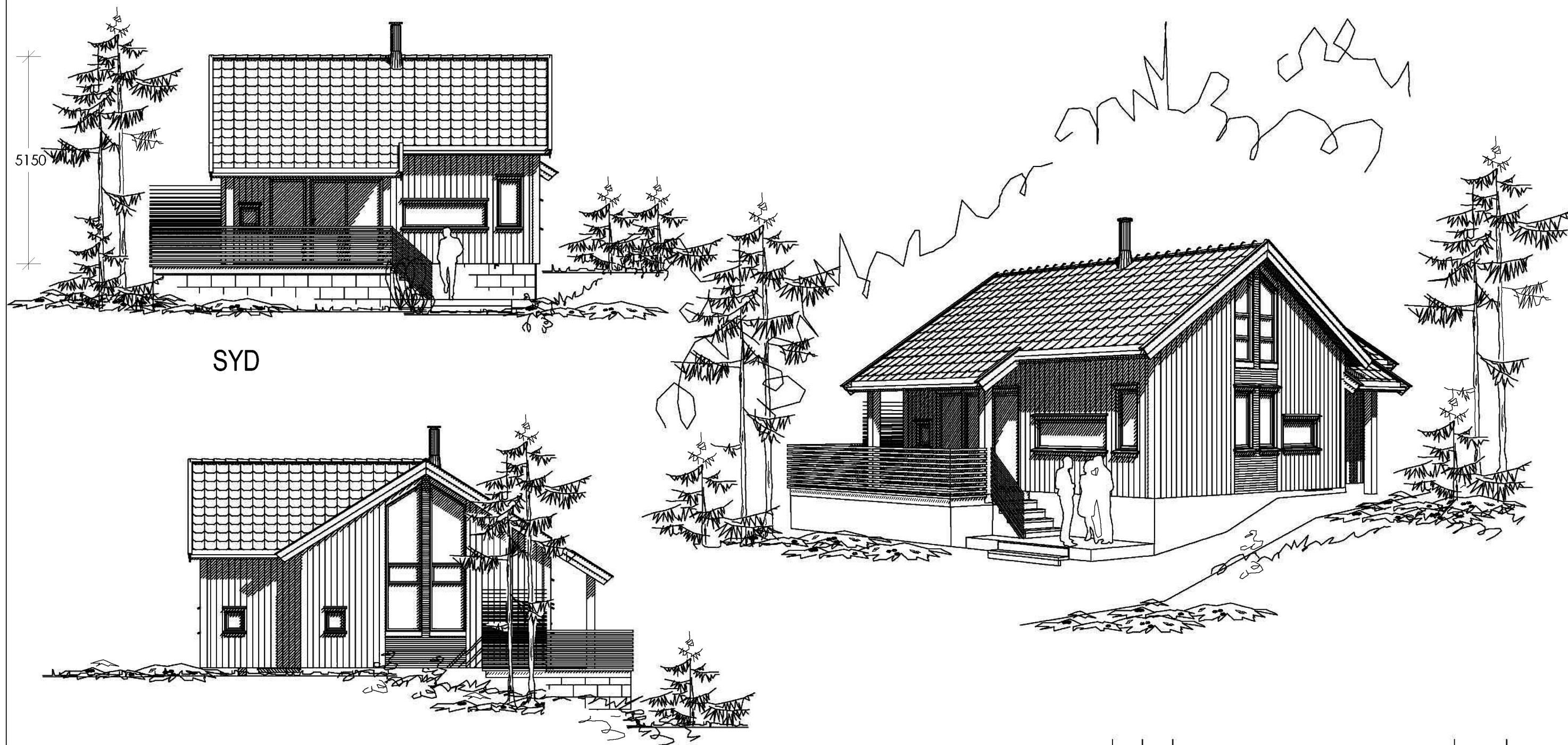

Sett fra vestsiden

Sett fra østsiden

SYD

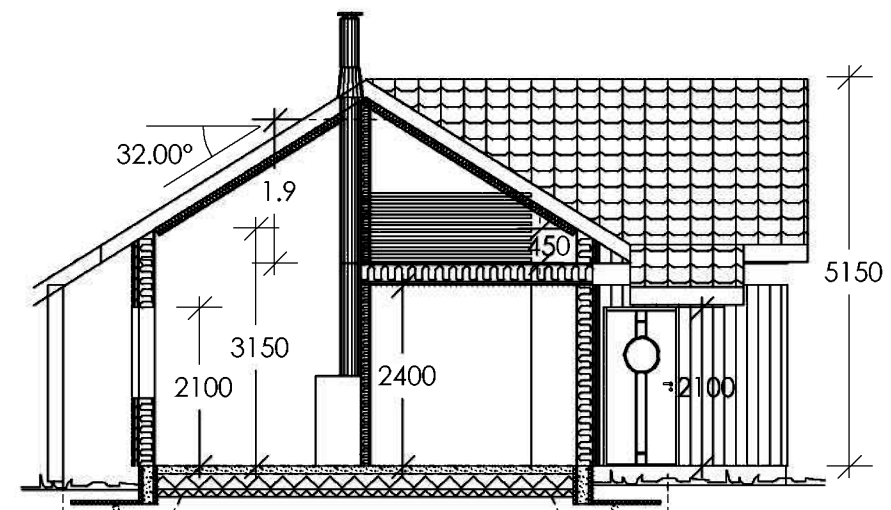
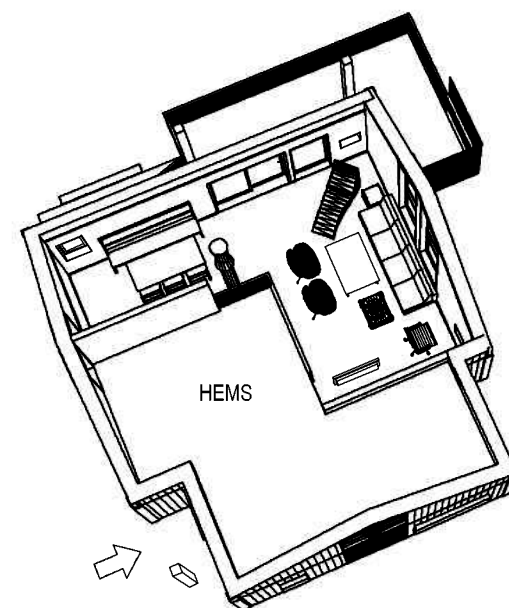
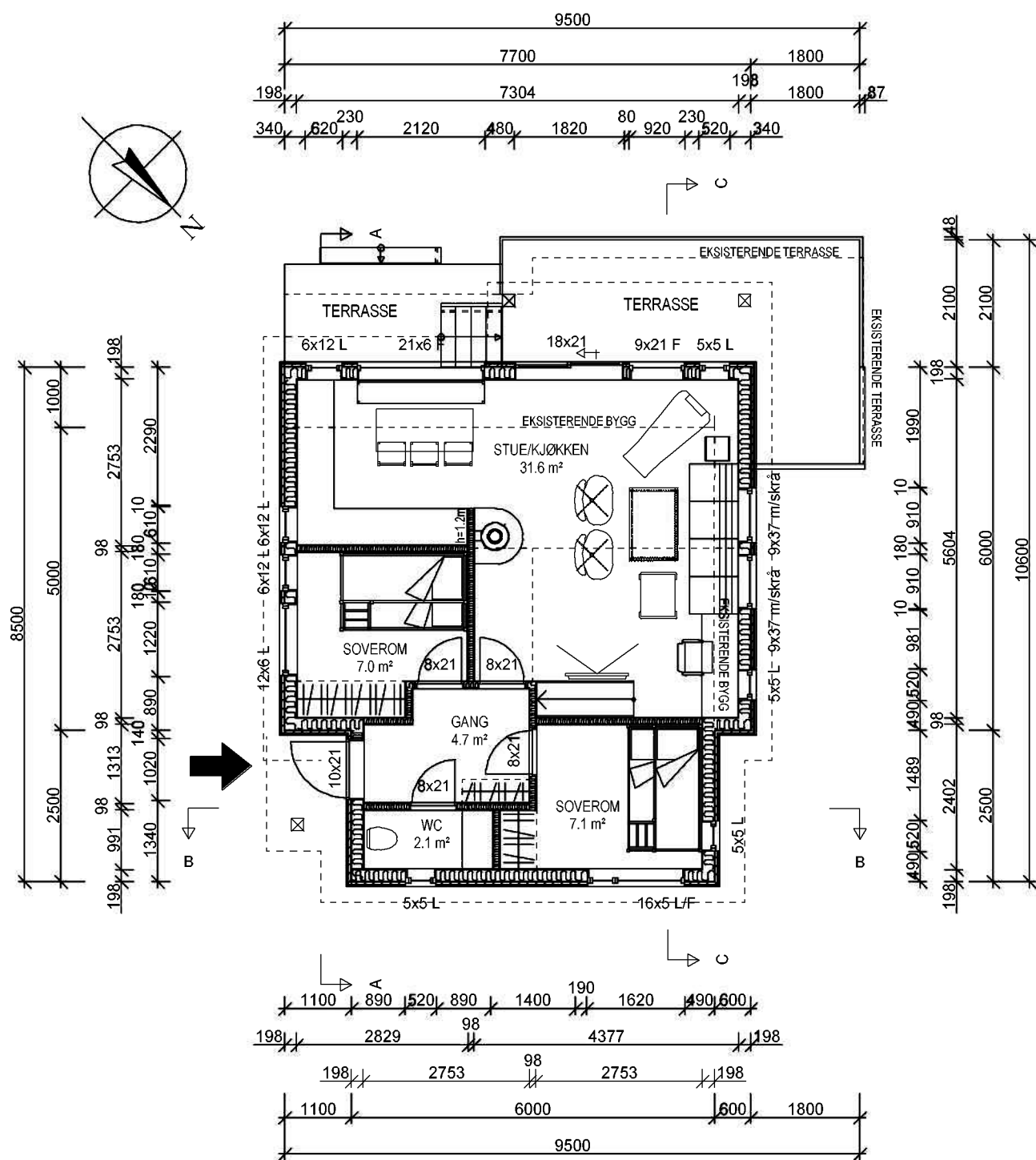
VEST

DATA DESIGN SYSTEM

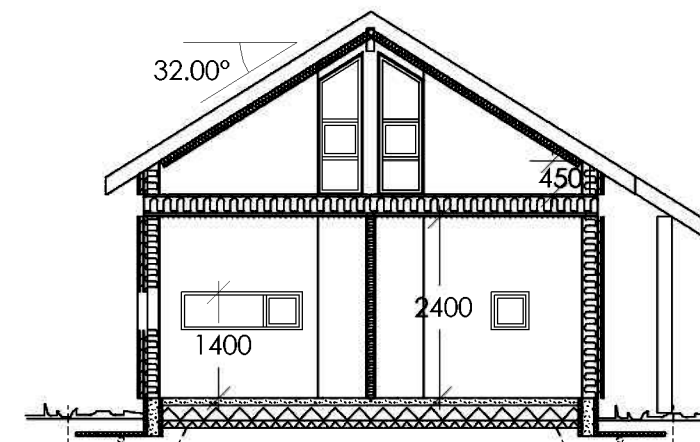
REV.	ANT.	REVIDERINGEN GJELDER	SIGN.	DATO
------	------	----------------------	-------	------

HYTTE	FRANK HANSEN	G.NR. 3	B.NR. 187
FASADER	KROSSHOLMEN, FLEKKEREØY	KOMMUNE: KRISTIANSAND	
	TEGN. dunja	PROSJ.NR. 2106	
	GODKJ.		
	MÅL 1 : 100	TEGN. NR. 503	
	DATO 31.01.2014		

TEGNINGEN MÅ HVERKEN HELT ELLER DELVIS KOPIERES ELLER BENYTTES I UTFØRELSE AV ARBEID SOM FLATNES BYGG CONSULT AS IKKE MEDVIRKER I

SNITT A-A

SNITT B-B

Arealberegninger i hht. NS 3940	Bruksareal BRA i m²		
	Pr etasje	Åpent over- bygg areal over garasje	Sum BRA
1. etg. plan	54.5	4.4	58.9
SUM :	54.5	4.4	58.9

DATA DESIGN SYSTEM

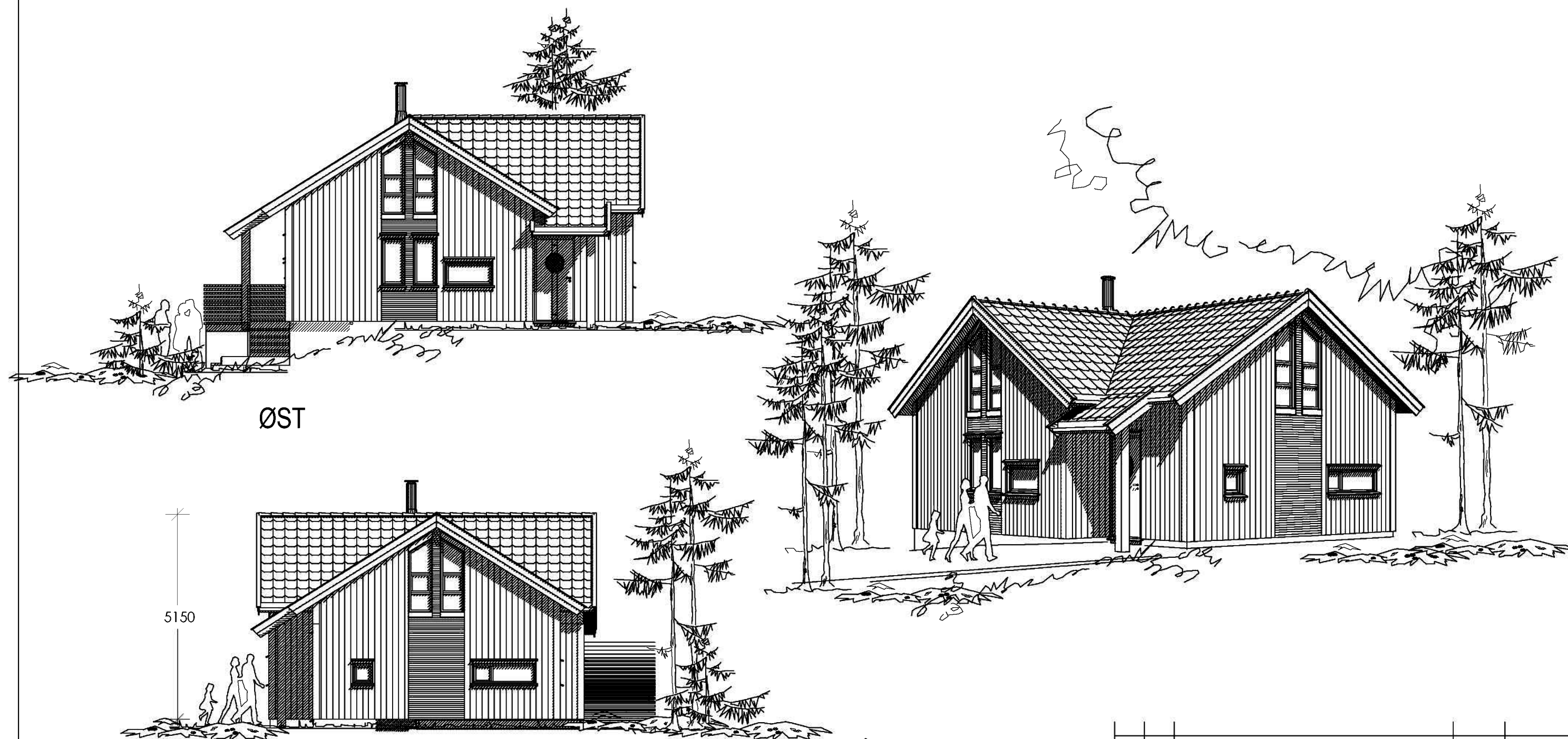
REV.	ANT.	REVIDERINGEN GJELDER	SIGN.	DATO
------	------	----------------------	-------	------

HYTTE FRANK HANSEN G.NR. 3 B.NR. 187
Plan 1. etg. og snitt KROSSHOLMEN, FLEKKEREØY KOMMUNE: KRISTIANSAND

FLATNES
bygg consult as

TEGN. dunja
GODKJ.
MÅL 1 : 100
DATO 29.01.2014
PROSJ.NR. 2106
TEGN. NR. 501

TEGNINGEN MÅ HVERKEN HELT ELLER DELVIS KOPIERES ELLER BENYTTES TIL UTFØRELSE AV ARBEID SOM FLATNES BYGG CONSULT AS IKKE MEDVIRKER I

ØST

5150

NORS

DATA DESIGN SYSTEM

REV. ANT.

REVIDERINGEN GJELDER

SIGN.

DATO

HYTTE

FRANK HANSEN

G.NR. 3

B.NR. 187

Fasader

KROSSHOLMEN, FLEKKEREØY

KOMMUNE: KRISTIANSAND

FLATNES
bygg consult as

TEGN. dunja

GODKJ.

MÅL 1 : 100

DATO 31.01.2014

PROSJ.NR.

2106

TEGN. NR.

502

TEGNINGEN MÅ HVERKEN HELT ELLER DELVIS KOPIERES ELLER BENYTTES TIL UTFØRELSE AV ARBEID SOM FLATNES BYGG CONSULT AS IKKE MEDVIRKER I

Arkivsaksnr: 2013/1550-0

Saksbehandler: Bjørn Vikøyr

Dato: 28.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr.	20/14	22.04.2014

Flekkefjord - Fidsel - behandling av klage på avslag om å prioritere kr 100 000 til atkomst fra Fidsel til Kleppe

Vedlegg

1 2014.03.17_KlageFidselavslag_s

Forvalters innstilling

Verneområdestyret ser det ikke som tjenelig å bruke 100 000 kr av begrensede tiltaksmidler for å prosjektere bedre atkomst i form av tiltak langs stien fra Fidsel til Kleppe. Verneområdestyret er positiv til på grunnlag av søknad å tillate punktutbedringer langs dagens sti for å bedre framkommeligheten. Verneområdestyret opphever med hjemmel i forvaltningsloven § 33 2. ledd sitt vedtak i sak 11/14 med begrunnelse at grunnlaget for behandlingen var feil. Det vises til klage i saken av 17. mars 2013, med opplysninger at det ikke var ment å prosjektere vei. Dette er et nytt enkeltvedtak som kan påklages.

Saksopplysninger

Verneområdestyret vedtok følgende enstemmige vedtak i sak 11/14 26. februar 2014:

Verneområdestyret viser til befaring 10. september 2013 og mener terrenget i området er for krevende til å fremføre en vei, og at det vil medføre for store terrenginngrep. Det er derfor ikke i tråd med verneformålet. Verneområdestyret avslår derfor søknaden fra grunneier Ole Geir Reistad om 100 000 kroner til prosjektering av bedre atkomst mellom Fidsel og Kleppe.

Ole Geir Reistad klagde rettidig på vedtaket 17. mars. Han mener vedtaket baserer seg på en rekke feil og ønsker ny saksbehandling. Han presiserer at han ønsker oppgradering av eksisterende atkomst fra Fidesel, *ikke* framføring av vei. Han viser til at det er brukt midler til planlegging av atkomst fra Dåtlandstrand. Han viser også til at befaringen 10. september 203

gikk mot Dåtland, ikke mot Kleppe. Han viser til at styret plikter å vurdere behovet for gjennomføring av skjøtsel og tilrettelegging.

Ved klage skal verneområdestyret foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Styret kan oppheve eller endre vedtaket dersom det finner klagen begrunnet. Dersom styret ikke finner grunn til å oppheve eller endre vedtaket skal sakens dokumenter sendes klageinstansen som er Klima- og miljødepartementet jf forvaltningsloven § 33.

Miljødirektoratet opplyser etter forespørsel fra Ole Geir Reistad i et brev av 14. februar i år (brevet er fremlagt som referatsak i verneområdestyrets møte 22 april 2014):

«Å opparbeide jordbruksvei faller ikke under skjøtselsbegrepet i naturmangfoldloven § 47. Det er således et tiltak som krever dispensasjon fra forskriften. Dersom dispensasjon skulle bli innvilget, er det imidlertid ikke adgang til å bruke verneområdeforvaltningens tiltaksmidler til å støtte et slikt anlegg. Stier for ferdsel til fots i friluftslivsyemed kan imidlertid få støtte fra verneområdeforvaltningen, særlig når slike stier har en kanaliseringseffekt for å ivareta verneverdiene.

Vurdering

Verneområdestyret har vært på befaring fra Fidsel til oppstrøms Dåstøl. Første del av denne traseen er felles med atkomst mellom Fidsel og Kleppe. Bilder som Reistad vedlegger i sin klage og søknad er så langt jeg kjenner til fra traséen Fidsel-Kleppe. Styret er med dette kjent i dette relativt småkuperte litt typiske sørlandslandskapet. Jeg mener styret har tilfredstillende kjennskap til terrenget til å vurdere effekten av inngrep til et visst nivå.

Reistad presiserer at han ikke ønsker vei. Jeg beklager hvis jeg har villedet styret på dette punkt.

Reistad viser til prosjektering på veien fra Dåtlandstrand til Kleppe. Denne prosjekteringen skjedde med basis i et samarbeid med alle berørte grunneiere inkludert Reistad selv der hensikten er å restaurere til en bærekraftig tilstand av en tydelig oppmurt gammel vei med status som kulturminne. Jeg vurderer at atkomsten mellom Fidsel og Kleppe er av en helt annen standard enn dette. Den framstår som en sti.

Jeg mener styret på et tilfredstillende grunnlag har avvist å prioritere midler for prosjektering av veiatkomst til Kleppe.

Dersom Reistad ønsker forbedringer av stien så vurderer jeg det som en annen sak.

Jeg anbefaler på dette grunnlag styret i å oppheve saken.

... med Boergeit
i kulturlandskap

Ole Geir Reistad
Rådgivende ingeniør
Bygg & maskinteknikk

Hidra, den 17.03.2014

Verneområdestyret for Flekkefjord landskapsvernområde

fmvaPostmottak@fylkesmannen.no

Fylkesmannen i Vest-Agder

Postboks 513, Lundsiden

4605 Kristiansand

KLAGE PÅ VEDTAK – Verneområdestyrets utvalgssak 11/14 – av 26.02.2014

Ang. avslag på forslag om å prioritere oppstartstiltak iht. forvaltningsplan.

Jeg viser til mottatt melding om enkeltvedtak pr e-post hit 10.03.2014, med tre ukers klagefrist. Vedtaket synes basert på en rekke feil og påklages for å oppnå ny saksbehandling. Sitert vedtak:

Verneområdestyret viser til befaring 10. september 2013 og mener terrenget i området er for krevende til å fremføre en vei, og at det vil medføre for store terrenginngrep. Det er derfor ikke i tråd med verneformålet. Verneområdestyret avslår derfor søknaden fra grunneier Ole Geir Reistad om 100 000 kroner til prosjektering av bedre atkomst mellom Fidsel og Kleppe.

Vedtaket er basert på fremføring av en vei - og er ut fra det feil.

Saken angår *ikke* fremføring av vei, men et forslag om at forvaltningen prioriterer bruk av midler fra statsbudsjettet post 1420.31 på oppgradering av eksisterende atkomst fra Fidsel, slik det også er brukt midler på planlegging av atkomst fra Dåtlandstrand. Da slik atkomsten er forankret som oppstartstiltak i forvaltningsplan og må opprustes så området den betjener kan brukes, restaureres og skjøttes uten å påføre ytterligere skader på vegetasjonen i strid med vernebestemmelser, jf. forslaget bilder og bestemmelsens pkt. 4.1 "All ferdseil skal skje hensynsfullt og varsomt slik at det ikke skjer skade på vegetasjonen, dyreliv og kulturminner.". Derav er avslag gitt på feil grunnlag og jeg må be om ny saksbehandling.

- Vedlegg 1: Forslag av 22.01.2014 med bilder.

Til oppklaring i forhold til vedtak: Befaring 10. september 2013 gikk ikke langs atkomst til Kleppe. Jeg er ikke grunneier ved atkomsten og har ikke søkt 100 000 kroner for prosjekteringsarbeid.

Jeg synes det må kunne forventes at en begrunnelse er knyttet til de faktiske og relevante forhold henvendelsen gjelder, som da vurdering av konsekvenser for verneverdier i arealene atkomsten betjener, sett ut fra alternativet hvis forslaget ikke prioriteres. Vernemyndigheten kan ikke ha sett noe i veien for å prioritere atkomsten når den ble planlagt, vurdert og godkjent i planen. Nå vitner de faktiske forhold i vernearealet (som atkomsten skal betjene) om en rekke negative konsekvenser med tap av verneverdier, gjengroing, ødelagte kulturminner, nedfall av bygninger mv. – som er blitt en direkte følge av at forvaltningen ikke prioriterer planlagte oppstartstiltak for området. Hvilket da er de faktiske forhold som nødvendigvis må hensyntas ved styrets vurdering.

Styret plikter å vurdere behovet for gjennomføring av skjøtsel og tilrettelegging, jf. styrets vedtekt pkt. 8.2 (skjøtsel og tilrettelegging). Jeg ber om at en slik vurdering belyses ved klagebehandling.

Atkomst fra Fidsel er anført i forvaltningsplan som ”oppstartstiltak” og ”Oppgradere stier fra Fidsel” kostnadsberegnet til 150.000. Det er også et tilretteleggingstiltak iht. planens forvaltningsmål ”Legge til rette for utvikling av Indre Kleppe til et godt bevart tun med reiselivspotensiale.” som nå hindres gjennomført i all tid vernemyndigheten ikke prioriterer oppgradering av atkomst slik forvaltningsmålene er basert på. Videre i planen er det et forvaltningsmål å opprettholde et godt og helhetlig stinett, og et anført driftstiltak med vedlikehold frem til 2015. Manglende vurdering av dette gir ikke inntrykk av at forvaltningen har overholdt sin utrednings- og informasjonsplikt.

- Vedlegg 2: Forvaltningsplan side 9, 41, 55, 56 og 57.

Det kan ikke være riktig at forvaltningens søknad om midler til ”Bedre atkomst og drift fra Dåtlandstrand til Kleppe...” er basert på samarbeid med grunneierne og dialog med forslagstillere. Vi har etterspurt avklaring av hva som tillates av sikkerhetsmessig opprustings- og bevaringstiltak langs veikonstruksjonen med forslag til skjøtselsplan i februar 2011, men etter flere møter og befaringer er det ikke oppnådd samarbeidsinteresse fra forvaltningens side til oppklaring. Meg bekjent var det ikke noen som hadde etterspurt midler for denne atkomst. Her er det egen tilskuddsordning og mindre behov for andre midler fordi plasseringen er i nasjonalt verdifulle kulturlandskap –så verneformålet vil tjenes bedre om en andel midler brukes på atkomst fra Fidsel.

Miljøverndirektoratets retningslinjer for å prioritere midler bes vurdert av klageinstansen i forhold til om det er riktig å bruke midler der ingen ber om det og behovet er lite, i stedet for på tiltak i samarbeid med grunneiere og aktører som etterspør midler for gjennomføring av positive tiltak der behovet er størst. Som tilrettelegging med god atkomst for besøkende til verneområdet, kanalisere ferdsel for å unngå slitasje på vegetasjonen og for økt fremkommelighet så flere kan stimuleres til å bruke og ta vare på verneområdets verdier.

I sakens vurdering uttrykkes at Flekkefjord og Oplands Turistforening (FOT) har gjort tiltak som angår saken, vi har ikke sett noe til det. FOT står oppført som ansvarig for å oppgradere atkomsten og for å utføre vedlikehold frem til 2015. Resultatet fremgår av forslagetets bilder. De fikk innvilget kr 226.000 i tilskudd, men i følge sakens dokumenter har de senere frafalt både oppgraderingsarbeidet og tilskuddet. Ser ikke tegn til at de har tatt opp igjen arbeidet senere.

- Vedlegg 3: Brev av 17.06.2009 fra FOT
- Vedlegg 1: Forslag av 22.01.2014 med bilder.

Forvaltningens omsøkte midler kan ut fra saksfremlegg benyttes uten forpliktelser på atkomst til sjøen i Dåtlandstrand ved FOT, men bruk på atkomst fra Fidsel betinger forpliktende samarbeid. Forvaltningen vil ikke prioritere oppgradering av atkomst fra Fidsel når det etterspørres av oss, men ville prioritere det for FOT. Forskjellsbehandlingen bes begrunnet.

Samlet bærer saken preg av flere feil ved saksbehandling, hvor jeg vil mene det ikke kan utelukkes at feilene kan ha påvirket vedtakets innhold, og vedtaket da må oppheves som ugyldig, jf. fvl. § 41.

Ole Geir Reistad

... med Boergeita
i kulturlandskap

Ole Geir Reistad
Rådgivende ingeniør
Bygg & maskinteknikk

Vedlegg 1

Hidra, den 22.01.2014

Reidar Gausdal,
Styreleder i Flekkefjord Landskapsvernområde

Som avtalt pr telefon oversendes forslag for neste møte i verneområdestyret.

Til verneområdestyrets møte 26. februar 2014.

Ang. vårt ønske om etablering av tiltak og drift i verneområdet - Indre Kleppe, Hidrehei.

Viser til styrets vedtak ST 27/13 av 26.11.2013 ang. prioritering for Hidraheia 2014:

"Hidraheia: Bedre atkomst og drift fra Dåtlandstranda til Kleppe og tiltak på/ved stien til fra Itland til Kjørsfjellet. Naturtypekartlegging."

FORSLAG (for avgjørelse av styret):

Mitt forslag er at omsøkte midler (kr 170.000) prioriteres på prosjektering av atkomst fra Fidsel, med unntak av kr. 70.000 som må prioriteres på rekkverk langs Strondeveien.

BEGRUNNELSE

Hovedatkomsten går i dag fra Fidsel og har svært dårlig tilstand, den bør prioriteres. Manglende prioritering har hindret oss fra å videreføre planer for tiltak og drift så lenge (5 år) at det ble valgt å gi opp for i stedet fokusere på areale utenfor verneområdet. Jeg ser ikke bort i fra at situasjon er lik for de fleste gårdseiere i området. Vår driftsbygning falt ned mens vi etterlyste prioritet, så det har ikke lengre samme hast for oss - bortsett fra at nytt engasjement ønskes vurdert så snart atkomstene er avklart.

Strondeveien er en atkomst for sekundær bruk (båt/fiske) hvor det i første rekke er behov for et *vedtak* som avklarer om det langs veien tillates rekkverk, ryddehogst og opprusting av atkomsten i sin opprinnelige bredde (2m). Dette betinger ikke bruk av tilskudd. Derimot vil en avklaring av best mulig atkomst fra Fidsel kreve økonomiske midler for prosjektering. Så vi mener det i denne omgang vil tjene verneformålet best om sikkerheten ivaretas langs Strondeveien ved bruk av ca kr. 70.000 på å ferdigstille rekkverk, og resterende beløp prioriteres på prosjektering av atkomst fra Fidsel. På den måten vil ikke avgjørelse av atkomst fra offentlig vei utsettes ytterligere i tid. Gjøres vedtak som tillater ryddehogst langs Strondeveien kan slikt arbeid for inneværende år utføres av den enkelte bruker som ser behov for det, etter tilskudd fra Miljødirektoratet, alternativt dugnad.

Jeg håper vernemyndigheten vil følge opp med å avklare en felles god atkomst som er dimensjonert for den bruk det er lagt opp til i området, og tar initiativ til å prosjektere frem best mulig løsning.

Med vennlig hilsen

Ole Geir Reistad

Vedlegg: - Bilder fra atkomst fra offentlig vei.

... med Boergeita
i kulturlandskap

Ole Geir Reistad
Rådgivende ingeniør
Bygg & maskinteknikk

Foto 1; Der atkomsten går inn i verneområdet.

Hvordan skal vi kunne lokke tilreisende til gårds under slike atkomstforhold?

Foto 2; Atkomst i verneområdet.

Hvem vil like å etablere seg hvis myndigheter ikke vil prioritere bedre atkomst enn dette?

1. Innledning

Flekkefjord landskapsvernområde ble opprettet 11. mars 2005. Formålet med Flekkefjord landskapsvernområde er å ta vare på et representativt og særpreget landskap med åpne sjøflater, urørt skjærgård og mektig kysthei, samt å sikre områder som er viktig for biologisk mangfold, truede og sårbare plante- og dyrearter, og et variert kulturlandskap med fornminner og nyere tids kulturminner.

For å bevare verneverdiene i området og få til gode tiltak som fremmer verneformålet, er det nødvendig med samarbeid mellom grunneierne, Flekkefjord kommune og Fylkesmannen.

I følge verneforskriftens § 5 skal det utarbeides en forvaltningsplan for Flekkefjord landskapsvernområde med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning. Forvaltningsplanen er en "kokebok" for hvordan verneforskriften skal praktiseres. En forvaltningsplan skal være et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde naturverdiene i landskapsvernområdet og fremme formålet med vernet. Den skal også bidra til å sikre forutsigbarhet og likebehandling.

En forvaltningsplan skal utarbeides innenfor rammen av de restriksjoner som er satt i verneforskriften. Det kan ikke utformes retningslinjer i en forvaltningsplan som er i strid med vernebestemmelsene. Utover dette er det en rekke tiltak og aktiviteter det "kan" etter søknad gis tillatelse til (også kalt dispensasjon) i verneområdet. Forvaltningsplanen skal avklare nærmere hva som kan eller bør tillates med utgangspunkt i verneverdier og -formål.

Forvaltningsplanen kan ikke gi fritak fra søknadsplikten slik den framgår av verneforskriften. Men den kan si at enkelte tiltak vil bli tillatt etter søknad, og for eksempel om flerårige tillatelser er aktuelt.

Hensikten med å utarbeide en forvaltningsplan for landskapsvernområdet er å få en samlet oversikt over og behandling av aktuelle problemstillinger. Hovedformålet med forvaltningsplanen er å trekke opp retningslinjer og konkretisere felles mål for forvaltningen, slik at formålet med etableringen av verneområdet blir ivaretatt. Forvaltningsplanen vil også fungere som en

Denne planen gir en kort beskrivelse av naturkvalitetene i Flekkefjord landskapsvernområde. De viktigste brukerinteressene presenteres. Disse er: Jordbruk, skogbruk, bygging på gamle tufter, fritidsbebyggelse, friluftsliv og undervisning, reiseliv, fiskeoppdrett, kulturminner og kystfiske.

Det settes fokus på beiting, lyngsviing, tilbakeføring fra ung skog til åpent landskap og naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv. Forvaltningens hovedoppgaver blir gjennomgått. Åtte tiltak for å ivareta formålet med vernet og gi grunnlag for utvikling i området innen rammen av vern, presenteres.

Rammer for saksbehandling blir gjennomgått med fokus på: Naturmangfoldloven, dispensasjoner, tilskudd, næringsutvikling og rådgivende utvalg.

Planen er et resultat av omfattende drøftinger i en arbeidsgruppe bestående av:

5. Tiltak

Dette kapittelet beskriver planlagte tiltak i Flekkefjord landskapsvernområde fram til 2015.

5.1 Tiltak i regi av forvaltningsmyndigheten for landskapsvernområde

For å fremme verneformålet og utvikling av området innen rammen av vern presenteres åtte tiltak. Tiltakene varierer fra et mangesidig prosjekt på Hidraheia som inkluderer et flere kvadratkilometer stort beiteprosjekt, flere slåtteprosjekter, omfattende rydding og sviing, tilrettelegging og vedlikehold av stier, besøksmål og base for naturopplevelse og miljølære, til et begrenset beite- og sviprojekt på Østebøheia.

Tiltakene er presentert i en standard tabell med tilhørende kart. I tabellene bruker vi en del begreper som er presentert nedenfor:

Definisjoner

Forvaltningsmål er et samlebegrep for alle målsettinger knyttet til et verneområde. Dette kan for eksempel være verdier/kvaliteter knyttet til areal, biologisk mangfold og naturtyper eller interesser knyttet til friluftsliv, brukerinteresser og næringsinteresser. Bevaringsmål er en presisering av forvaltningsmål knyttet til naturkvaliteter.

Bevaringsmål definerer den tilstanden en ønsker en naturkvalitet i verneområdet skal ha. Bevaringsmål skal være målbare. Det vil si at de skal presiseres gjennom mål for areal, nødvendige strukturer/prosesser og/eller forekomst av bestemte arter, naturtyper eller geologiske forekomster.

Naturkvalitet er naturtyper, arter, geologi og landskap som skal bevares i et verneområde. Ett verneområde kan ha en eller flere naturkvaliteter som det er viktig å ta vare på. Naturkvalitetene framgår gjerne direkte av det overordnede verneformålet. I tillegg kan det være nødvendig å definere naturkvaliteter ut over verneformålet. Dette vil være aktuelt i verneområder der verneformålene er for generelle og for vage, med tanke på naturkvalitetene. Ny kunnskap om for eksempel biologisk mangfold kan også ha kommet til etter at vernet ble etablert og verneformålet formulert.

Naturtype er en ensartet type natur som omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorene som virker der, eller spesielle typer naturforekomster som dammer, åkerholmer eller lignende, samt spesielle typer geologiske forekomster. Direktoratet for naturforvaltning håndbok 13 har definert et utvalg av 56 truede naturtyper som f.eks kystlynghei og slåtteeng (DN 2007).

Skjøtsel er aktive tiltak på økologisk grunnlag, som forvaltningsmyndigheten igangsetter for å ta vare på naturkvaliteter i samsvar med verneformålet. Skjøtselstiltak gjennomføres i tillegg til eventuell annen aktiv bruk av området.

Oppstartstiltak må iverksettes i første fase av prosjektet og kan innebære en betydelig engangsinnsats for å få et område i gang hvis det har vært et langt driftsopphold. Dette er tiltak som kan oppnå inntil 100 % tilskudd i samarbeid mellom Spesielle miljøtilskudd i landbruket og tilskudd knyttet til verneområdet.

Overvåking: Systematisk innsamling av data over tid knyttet til naturtyper, arter, geologi og

G. Hidraheia

Hidraheia er et ca 10 000 dekar stort sammenhengende heiområde nord for Hidrasundet. Her ligger mer enn 10 bruk og flere plasser. Brukene har i gjennomsnitt ca 10 dekar dyrka mark og kulturbeite. Utmarka ble brukt til beite store deler av året. Torvskjæring og lyngslått pågikk fram til ca 1940. Det var vanlig med 1-4 kyr og 3-6 sauer per bruk. Kun på Store Håland vet vi at de hadde hest og geit på slutten av 1800-tallet. Hidraheia ble leid ut til sommerbeite for ku og sau fra Hidra og Andabeløy. Dette har delvis fortsatt fram til i dag.

Fraflyttinga begynte på de minste bruka rundt 1900. Li var bebodd fram til ca 1990. Li har den rikeste kulturmarks- og tørrbakkefloraen i området. Dåtlandstranda har et relativt rikt jordsmonn og flere krevende plantearter (Lie 1997).

Det har vært beitet svakt med sau de seinere åra. Noen av ryggene blant annet et parti på Dåtlandsheia er fremdeles ganske åpent. Her er en viktig forekomst av klokkesøte. Mange av dalene er tresatt med lauvtrær, furu og gran. Det ble svidd et større område nord og øst for Kleppa i 2008. Det er flere tiår siden noen svidde forrige gang inne på heia.

Det har vært lite slått de seinere åra. En liten forekomst av solblom finnes ved Kvednhylen på Stykkje sør for Itland (Lie 1997).

Hidra og Hidraheia er et nasjonalt viktig kystkulturlandskap. Hidraheia er et av de største områdene langs Skagerakkysten som er fritt for store inngrep i form av veier kraftlinjer eller lignende. Området er populært for fotturer.

Hidraheia er et stort og spesielt område. Det trenger en egen prosess for å avpasse de ulike interessene i området. Det bør utarbeides en skjøtselsplan for Hidraheia.

Bevaringsmål:

1. Restaurere, réetablere og opprettholde kystlynghei.
2. Opprettholde klokkesøtebestanden på Dåtlandsheia.
3. Restaurere og opprettholde slåtteeeng på Li, Stykkje, Kvednhylen, Kleppe og Dåtland.
4. Réetablere solblom på Li.
5. Restaurere og opprettholde naturbeite på Kleppe, Dåtland og Stykkje.
6. Bevare edellauvskogen mellom Li og Kjørsfjellet.

Forvaltningsmål:

1. Legge til rette for et hensiktsmessig beitetrykk gjennom året.
2. Opprettholde et godt og helhetlig stinett til Kjørsfjellet og Li.
3. Etablere et helhetlig info-opplegg med tilrettelagt besøksmål.
4. Legge til rette for utvikling av Indre Kleppe til et godt bevart tun med reiselivspotensiale.

Tiltak:

Beiting, rydding, slått, uttak av planta gran, forbedring av stier, informasjonsplansjer.

Lokalisering	Gnr/ bnr	Grunneier	Kontakt-personer
Nord for Hidrasundet	Itland 35/2,3 Håland 36/1,2,3,4,5 Lille Håland 37/1,2 Botna 39/1 Li 40/1,2,3,4,5	Mange	

	Ytre Kleppa 41/1,2 Indre Kleppa 42/1,2,3,4 Dåtland 43/1,2,3,4,5,6,7,8 Mønstremyr 44/1,2,3,4		
--	--	--	--

Områdebeskrivelse og dagens bruk	Stort sammenhengende heiområde bosatt fram til siste del av 1900-tallet. Gammel slåtteeng flere steder. Økt ferdsel som følge av etablering av P-plasser på Fidsel og Itland etter 1995. Kjørsfjellet er et attraktivt utsiktspunkt over Hidrasundet og Hidra 280 moh
Hovednaturtype	Kystlynghei. God forekomst av kløkkesøte på Dåtlandsheia.
Andre naturtyper	Rik edellauvskog, alm-lindeskog, mellom Li og Kjørsfjellet med en del styvingstrær.
Naturtilstand	Truet av gjengroing. Flere partier med plantet gran som sprer seg.
Tidligere bruk	Beiting med sau og storfe, slått og lyngsviing (ca 10 bruk)
Avtalebehov	Avtale mellom grunneiere og beitebruker. Skjøtselsplan. Enkel planskisse for bevaring og bruk av Dåtlandstranda i regi av grunneier, FOT.
Merknader	Flekkefjord kommune eier Mønstremyr gnr 44/1,2. Vardefjellet er et svært viktig rasteområde for rovfugl f eks myrhaug og tårnfalk, under trekk. Hvitryggspett hekker i lia mellom Li og Kjørsfjellet. Sentrale deler av området mellom Fidsel, Kleppe og Håland er leveområde for orrfugl. Deler av området er rasteområde for vade- måke- og alkefugl under trekk. Gravrøys på Kongsfjellet (automatisk fredet fornminne). Rester etter kvernhus i bekken fra Store Håland til Hålandsvannet, i Kvednhusdalen nordøst for Kjørsfjellet og i Botnestronda. Båstøveien gjennom vestre Hålandsdalen har lett synlige oppmuringer. Veien ble ryddet fram i 2007. Lokal varde: Mønstremyrvarden. Gammel poststi fra Itland til Dåtland/Li brukt 1922-72. Hele eiendom 40/1,2 er skjærgårdspark. Ønske om fjellklating på Li. Ønske om beiting med ungdyr av storfe på Stykkje og Dåtland. Gjennomføre og informere om målstyrt skjøtsel av slåttemarka på Li. Vurdere spredning av solblomfrø fra Stykkje til Li hvis den ikke kommer naturlig innen 2014. Grunneier på Indre Kleppe ønsker å utvikle garden sitt særpreg som tun og reiselivsobjekt. Grunneierne ønsker vei til Kleppe/Dåtland for drift, tilsyn med dyr og bedre tilgjengelighet. Det er åpnet for innflyving av gravemaskin for å renske gamle grøfter.

Oppstartstiltak	Oppstart	Areal/ lengde	Kostnads-overslag	Ansvarlig
Skjøtselsplan inkl bevaringsmål	2010	10 km ²	100 000	FM avgrensnes sammen med bruker
Slått - gjenopp-tagelse etter 20-40 års opphold	Avklares i skjøtselsplan	20 dekar - Kleppe 15 dekar - Dåtland 3 dekar - Stykkje 8 dekar – Li	40 000 30 000 6 000 16 000	Avklares i skjøtselsplan
Styving/lauving	2008-12	10-30 trær (Li)	3 000	Johan Sunde
Rensking grøfter	2011		30 000	
Gjerding	2010	300 m	24 000	Roar Svindland
Oppgradere stier fra Fidsel	2009-2010	7 km	150 000	FOT
Info besøksmål	2011		50 000	FM/Komm.

Driftstiltak pr år fram til 2015	Areal/ lengde	Kostnads-Overslag	Utfører
Beiting med sau ¹⁹	1 km ²	10 000	Roar Svindland
Beiting med storfe, ungdyr	3 dekar		
Hogst til kystlynghei ²⁰	100 dekar	200 000	
Sviing ²¹	300 dekar	60 000	
Slått	46 dekar	46 000	
Styving/lauving Li	10 trær	3 000	FOT
Vedlikehold sti ²²	30 km		FOT
Overvåking hvert 3. år		25 000	Agder naturmuseum

Andre tiltak²³	Oppstart	Areal/Lengde	Kostnads-overslag	Ansvarlig/Utfører
Steinbrygge i Dåtlandstranda	2009	30 m ²	210 000	Skjærgårdsparken, utført
Akterfortøyning Dåtlandstranda	2009	100 m	25 000	Skjærgårdsparken FOT, utført
Kval.sikre båtstøvei Dåtlandstranda-Li	2011	500 m	20 000	Skjærgårdsparken FOT
Napp, steinbrygge	2010-11	25 m ²	175 000	Skjærgårdsparken
Plan for Dåtlandstranda ²⁴	2010			FOT
Napp, toalett i stein	2010-11		100 000	Skjærgårdsparken

¹⁹ Ønskelig med en opptrapping til opp mot 10 km².

²⁰ Anslag, må vurderes i egen skjøtselsplan.

²¹ Anslag, må vurderes i egen skjøtselsplan

²² Del av Hålandsdalen ble ryddet i 2007.

²³ Tiltakene i tabellen er knyttet til Flekkefjord og Oplands Turistforening sin oppbygging av Li til turisthytte og base for miljølære og ungdom i natur. Her er ført opp 50 % av kostnaden. Resten forutsettes dekket av skjærgårdsparken. Tiltaket er ikke drøftet i arbeidsgruppa.

²⁴ Turistforeningen ønsker å gjenreise ei bu for lagring av gummibåter som ledd i utvikling av Li som base for miljølære.

Flekkefjord og Oplands Turistforening

Stiftet 23. januar 1891

Vedlegg 3

Vest-Agder Fylkeskommune
Att.: Fylkesidrettssjef Lars Westbye
Serviceboks 517
4605 Kristiansand

Flekkefjord kommune	
Snr.	08/834-11
24 JUNI 2009	
Ark.nr.	243 Cal
dok.	09/10287
Tidsfr.	Saksbeh. TOL

4401 FLEKKEFJORD,
Postb. 190

17.06.09

Vedr.: Tilsagn om spillemidler til anlegg nr. 1004 0064 02 turstinett Gården Li.

Det vises til dagens samtale som også omhandler senere søknader på turkart, 1037004901 Kvinesdal, og 1004006701 Flekkefjord, som begge skal tas opp igjen i september.

Når det gjelder tilsagn nr. 1004 0064 02, innvilget beløp Kr. 226.000 den 23.09.08, er nå stinettet utbedret etter Fylkesmannens instruks. D.v.s. til en helt annen klasse og langt rimeligere. Dette henger sammen med grunneieres ønske om anlegg av kjørevei til Dåtland og Kleppe, noe FOT ikke ønsker og som ikke er forenelig med landskapsvern.

Stien til Dåtland har grunneier Ansgar Myhre tatt seg av, mens sti over Kleppe til Li har FOT utført på dugnad. FOT har skriftlig tillatelse fra samtlige grunneiere til utførte utbedring. Totale utgifter til materialer og helikoptertransport ble i underkant av Kr. 10.000. Dette finner vi uinteressant å bruke det offentlige apparats ressurser på.

→ FOT frafaller herved sitt innvilgete beløp på Kr. 226.000 som bes tatt i betraktning når behandlingen av turkartene for Kvinesdal og Flekkefjord tas opp i september.

Med hilsen

Johan Sunde
Daglig leder

Kopi: Thomas Olsson
Arne Johnsen

Arkivsaksnr: 2012/3055-0

Saksbehandler: Bjørn Vikøyr

Dato: 28.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr.	21/14	22.04.2014

**Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord
landskapsvernområder budsjett etter tildeling fra Miljødirektoratet
2014**

Vedlegg

- 1 Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder budsjett etter tildeling fra Miljødirektoratet 2014
- 2 Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder budsjett etter tildeling fra Miljødirektoratet 2014
- 3 Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder budsjett etter tildeling fra Miljødirektoratet 2014
- 4 Midler til forvaltning av nasjonalparker og tilhørende verneområder

Forvalters innstilling

Verneområdestyret tar vedlagte budsjetter for drift av verneområdestyret, tiltak i verneområdene og revisjon av forvaltningsplanen til orientering.
Verneområdeforvalteren bes om å ta nødvendige initiativ for gjennomføring.

Saksopplysninger

Verneområdestyret er tildelt 965 000 kr til drift av verneområdestyret, tiltak i verneområdene og revisjon av forvaltningsplanen til orientering. I tillegg kommer 200 000 kr til våre verneområder som tildeles til lokalt Statens naturoppsyn i tråd med vår bestilling. Det innebærer at det vil bli brukt 800 000 kr til tiltak i verneområdene i 2014.

Vernområdestyret for Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord landskapsvernområder
Postboks 513 Lundsiden
4605 Kristiansand S

Trondheim, 07.03.2014

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/10717

Saksbehandler:
Kirsten Thyrum

Midler til forvaltning av nasjonalparker og tilhørende verneområder

Det vises til innmeldte behov for midler til drift av nasjonalpark-/verneområdestyrer, forvaltningsplanlegging, informasjons-, skjøtsels- og tilretteleggingstiltak i verneområder innenfor Vernområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder sitt ansvarsområde, for 2014.

Følgende midler kan disponeres til disse formålene innenfor deres ansvarsområder:

STYRENAVN	Driftsutgifter for utvalgene	Forvaltningsplan	Bestillingsdialog midler til verneområdestyrene	Bestillingsdialog midler fordelt til SNO
Vernområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder	265 000	100 000	600 000	200 000

Nærmere spesifisering av tildelingen av midler gjennom bestillingsdialogen følger i vedlegg 1. Midlene blir overført til styrene via fylkesmannen som er regnskapsansvarlig, og er forutsatt benyttet til følgende formål:

Driftsutgifter for utvalgene

Reise og møtegodtgjøring for nasjonalpark-/verneområdestyre og arbeidsutvalget, samt reiseutgifter for rådgivende utvalg.

Forvaltningsplanlegging

Utgifter til arbeid med forvaltningsplanene, midlene kan benyttes til dekning av utgifter i forbindelse med nødvendige registreringer, medvirkningsprosesser, trykking etc. Der behov for slike midler er meldt inn over bestillingsdialogen, har Miljødirektoratet sørget for å overføre innmeldingene til riktig budsjettpost.

Bestillingsdialog

Tiltaks-/investeringsmidler i nasjonalparker og andre større verneområder i tråd med forvaltnings-/skjøtelsesplan eller andre relevante styringsdokumenter. Midlene skal gå til tiltak som er nødvendig for å ta vare på verneverdiene, inkludert investeringsutgifter til informasjon, skjøtelses-, og tilretteleggingstiltak. mv.

Midlene kan bli utbetalt gjennom overføringer til fylkesmannen og disponeres av nasjonalpark-/verneområdestyre, eller til lokalansatt ved Statens naturoppsyn, dette framkommer av spesifiseringene som er gjort i vedlegg 1.

Rapportering:

Rapportering av bruk av tiltaksmidler skal gjøres i egen rapporteringsmodul som er under utvikling i Elektronisk søknadssenter. Miljødirektoratet vil gi ytterligere informasjon om dette når denne er klar for bruk.

Forutsetninger for utbetalingen:

Det gjøres oppmerksom på at Miljødirektoratet og/eller Riksrevisjonen med hjemmel i bevilgningsreglementet kan iverksette kontroll av at midlene er benyttet i samsvar med forutsetningene.

Det gjøres videre oppmerksom på at Miljødirektoratet helt eller delvis kan kreve utbetalte midler tilbakebetalt dersom midlene ikke brukes i henhold til forutsetningene eller at forutsetningene for bruken av midlene bortfaller.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Olav Nord-Varhaug
Fung. avd. direktør, Naturavdelingen

Pål Prestrud
Direktør, Statens naturoppsyn

Kopi: Fylkesmannen

Vedlegg 1: Bestillingsdialogskjema

28. mars 2014

Notat til verneområdestyret

- fra verneområdeforvalteren

Iverksetting av tiltaksbudsjett 2014 – statsbudsjettet post 1420.31

Dette notatet gir oversikt over disponeringen av årets tildeling av tiltaksmidler fra Miljødirektoratet til Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernrområder:

Post 1420.31 - Tiltak i verneområder

Område	Beskrivelse	Tildelt SNO	Tildelt VOS
<i>Uspesifiserte tiltaksmidler</i>	<i>Uspesifiserte tiltaksmidler</i>		30 000
Oksøy-Ryvingen - landskapsvernrområde	Beltevika: Hindre gjengroing på artsrike veianter og tørrbakker. Avtale mellom FM og Zoologisk forening		7 000
Oksøy-Ryvingen - landskapsvernrområde	Rosnes: Rydding av skog og einer. Avtale.		60 000
Oksøy-Ryvingen - landskapsvernrområde	Oksøy-Ryvingen: Minkprosjekt NR	40 000	
Oksøy-Ryvingen - landskapsvernrområde	Oksøy-Ryvingen: Minkprosjekt LVO		10 000
Flekkefjord - landskapsvernrområde	Rasvågøyene: Videreføre slått på 3 øyer, 30 dekar. Intensjonsavtale.		25 000
Flekkefjord - landskapsvernrområde	Hummerås: Framrydding av kystlynghei og kulturmark		40 000
Flekkefjord - landskapsvernrområde	Stykkje/Kvednhylen: Opprettholde slått på 8 daa og rydding i beitemark. Avtale FM/RS		25 000

Flekkefjord - landskapsvernområde	Li:Årlig slått 8 dekar. Avtale.		16 000
Flekkefjord - landskapsvernområde	Li: Rydding		14 000
Oksøy-Ryvingen - landskapsvernområde	Herøya:Ryddde fram stier, avfallstydding. Naturvernforbundet videreføre avtale fra 2011. Evt adopsjonsavtale.		15 000
Flekkefjord - landskapsvernområde	Li-Kleppe		170 000
Flekkefjord - landskapsvernområde	Naturtypekartlegging		40 000
Flekkefjord - landskapsvernområde	Tilrettelegging sti til Kjørsfjell	50 000	
Oksøy-Ryvingen - landskapsvernområde	Herøya: Hogge furu og bjørk i kystlynghei i tråd med skjøtselsplan.		100 000
Flekkefjord - landskapsvernområde	Brufjellet skjøtsel og oppsynsavtale	20 000	
Oksøy-Ryvingen - landskapsvernområde	Bergeneset sviing hogst		48 000
Flekkefjord - landskapsvernområde	Opprydding av ilanddrevet avfall i prioriterteområder bl a Laugøy.	20 000	
Flekkefjord - landskapsvernområde	Dragøy: Oppfølging av tiltak i forvaltningsplanen restaurering av kystlynghei på vesterøya	20 000	
Oksøy-Ryvingen - landskapsvernområde	Åksla: Rydding av kratt i kystlynghei og beiteskog under restaurering.	30 000	
Oksøy-Ryvingen - landskapsvernområde	Opprydding av ilanddrevet avfall i prioritert områder bl a Båtevika.	20 000	
	Sum	200 000	600 000

28. mars 2014

Notat til verneområdestyret

- fra verneområdeforvalteren

Iverksetting av driftsbudsjettet 2014 – statsbudsjettet post 1420.21

Dette notatet gir oversikt over disponeringen av årets tildeling av driftsmidler til styret fra Miljødirektoratet til Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernrområder:

Budsjett verneområdestyret og rådgivende utvalg etter tildeling 2014

Styremøter møtegodtgjørelse	76 005
Styret tappt arbeidsfortjeneste	20 000
Styremøter mat	9 500
Styret kjøregodtgjørelser	15 000
Driftsutgifter styremøter (leie av båt mv)	10 000
Opplæringsdag	15 000
Reise til nasjonalparkkonferanse	30 000
Studietur styret	30 000
Rådgivende utvalg mat	5 000
Rådgivende utvalg kjøregodtgjørelse	6 000
Driftsutgifter rådgivende utvalgsmøter	5 000
Rådgivende utvalg deltakelse på opplæringsdag	8 000
Rådgivende utvalg deltakelse på studietur	20 000
Samling skjøtselsnettverket (SNO/FM/VOS)	6 000
Samling kontaktutvalget for kommunene	7 000
Diverse	2 495
Sum i tråd med tildeling	265 000

Reidar Gausdal
styreleder

Bjørn Vikøyr
forvalter

28. mars 2014

Notat til verneområdestyret

- fra verneområdeforvalteren

Iverksetting av tiltaksbudsjett 2014 – statsbudsjettet post 1420.21

Dette notatet gir oversikt over disponeringen av årets tildeling av midler til forvaltningsplanlegging fra Miljødirektoratet til Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernrområder:

Post 1420.31 - Tiltak i verneområder

Område	Beskrivelse	Tildelt VOS
Flekkefjord landskapsvernrområde	Møter og befaringer	40 000
Oksøy-Ryvingen landskapsvernrområde	Møter og befaringer	50 000
Diverse		10 000
Sum VOS		100 000

Arkivsaksnr: 2013/4334-0

Saksbehandler: Bjørn Vikøyr

Dato: 28.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr.	22/14	22.04.2014

Strategi for bærekraftig bruk og vern av store landskapsvernområde på Vest-Agder kysten

Forvalters innstilling

Verneområdestyret ønsker å arbeide videre med en strategi for bærekraftig bruk og vern av store landskapsvernområder på Vest-Agder kysten med basis i følgende delstrategier:

- A. Avklare mål, innhold og rammer for en eventuell prosess for endring av landskapsvernområdene på kysten av Vest-Agder til nasjonalpark.
- B. Aktiv dialog med grunneierlaget omkring bærekraftig bruk, samfunnsmessig verdiskaping og en eventuell prosess for endring av landskapsvernområdene på kysten av Vest-Agder til nasjonalpark.
- C. Aktiv informasjon til publikum om målet om bærekraftig bruk, samfunnsmessig verdiskaping og hensikten med å ta opp spørsmålet om nasjonalpark.
- D. Aktiv dialog med kommunestyrene om målet om bærekraftig bruk, samfunnsmessig verdiskaping og hensikten med å ta opp spørsmålet om nasjonalpark.

Strategiene kobles så langt det passer, til arbeidet med revisjon av forvaltningsplanene for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder som skjer i 2014-15.

Verneområdestyret ser ikke behov for sterkere vern i landskapsvernområdene. Dagens bestemmelser foreslås derfor videreført uansett framtidig vernestatus. Verneområdestyret ser heller ikke at det foreligger registreringer eller andre kunnskaper som tilsier at det er grunnlag for å foreslå marint vern i Oksøy-Ryvingen eller Flekkefjord landskapsvernområder. Verneområdestyret vil derfor ikke foreslå vern av vannmassene eller sjøbunnen.

Verneområdestyret mener en eventuell prosess for endring av vernestatus fra landskapsvern til nasjonalpark kun bør igangsettes hvis det er flertall for dette i berørte kommunestyrer.

Verneområdeforvalteren bes om å ta initiativ til et møte mellom klima- og miljøministeren og verneområdestyret snarest mulig for avklare mål, innhold og rammer for styrking av arbeidet med bærekraftig bruk og vern, og en eventuell prosess for endring av landskapsvernområdene på kysten av Vest-Agder til nasjonalpark. I forespørselen bør det framgå at verneområdestyret

ønsker en avklaring på om regjeringen er interessert i at det blir startet en prosess for å endre landskapsvernområder på Vest-Agder kysten til nasjonalpark. Det er også ønskelig å få belyst viktige spørsmål om konsekvenser og muligheter for grunneierne og lokalmiljøet.

Saksopplysninger

Bakgrunn

Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder omfatter totalt 154 km² hvorav 54 km² landareal fordelt på ca 700 grunneiere. Områdene omfatter 95 fritidsboliger, men ingen helårsbeboede bygninger. Noen av ordførerne i kystkommunene i Vest-Agder foreslo utredning av fordeler og ulemper ved omgjøring av områdene til nasjonalpark på ordførermøtet 31. oktober 2013. Verneområdestyret har på dette grunnlag bedt verneområdeforvalteren å legge fram et notat som belyser mulige fordeler og ulemper ved å endre statusen for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder til nasjonalpark. Et utkast til notat er kjent som referatsak 9/14 for verneområdestyret datert 7. februar 2014.

Prosessen rundt notatet har ført til at nasjonalpark er blitt et tema i oppslag og leserinnlegg i Fedrelandsvennen og Agder avis der det blant annet fremkommer at Grunneierlaget sør er mot endring av vernestatus. Det frykter strengere vern og tap av grunneiernes bestemmelsesrett jf oppslag i fedrelandsvennen 21. februar 2014. En grunneier hevder å ha mistet jaktretten på ei øy og statlig overtakelse av eiendomsrett. Det gis uttrykk for at de frykter det kan bli vanskelig å få erstatning for uforutsette skader på bygninger, og at bygninger som brenner eller blir skadet i uvær, vil bli vanskelig å få bygget opp igjen, og at man «*nesten kan glemme*» å få det erstattet. Grunneierlaget reagerer også på det de oppfatter som en ensidig prosess og snakker om «*snikinnføring*» av nasjonalpark. Laget gir uttrykk for at det offentlige vil ha «*mest mulig styring uten at det skal koste noe*». Det fortelles om frykt for begrenset tilgang til flere områder, og begrenset tilgang til fiskeplasser.

En representant fra Norges bondelag uttalte i et foredrag på Verneområdestyrets fagseminar 26. februar, at økt tilgang på ressurser framstår som et hovedargument for nasjonalpark. Han vurderer det som rimelig at noen av disse ressursene tilfaller grunneierne.

Grunneierne har opplevd etablering av sjøfuglreservater i 1980-81 og Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder i 2005. Det er ikke utbetalt noen erstatninger i disse vernesakene.

Under veis i drøftingene om fordeler og ulemper ved endring av vernestatus, er fokus i saken flyttet i retning av hva som tjener formålet med vernet best over tid. Det innebærer at nasjonalpark får mer karakter av å være et mulig middel for å oppnå verneformålet, bærekraftig bruk og samfunnsmessig verdiskaping, enn å være et mål i seg selv.

Erfaringer tilsier at lokalt eierskap til natur- og kulturverdiene, forvaltningsmålene og strategiene er viktig for å få til bærekraftig bruk. Samarbeid mellom bønder, grunneiere, kommunene, reiselivet og verneområdeforvaltningen har vist seg å være utelukkende positivt i forhold til samfunnsmessig verdiskaping.

Mål

Det overordnede målet for verneområdestyrets virksomhet er å legge til rette for og bidra til at verneformålet oppfylles. Verneformålet i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde er:

«å ta vare på et sammenhengende skjærgårdslandskap lite preget av tekniske inngrep, som er representativt for Sørlandskysten. Dette skjærgårdskapet karakteriseres av en sjøoverflate som brytes av mange, lave avslepne øyer, holmer og skjær, med tilhørende naturtyper, flora, fauna, kulturminner og kulturlandskap, herunder kystlynghei og de karakteristiske uthavnene. Allmennheten skal ha mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Et sentralt spørsmål uavhengig av vernestatus, er hva som skal til for å oppfylle verneformålet. Bærekraftig bruk framstår som en forutsetning for å ivareta kulturlandskapsverdier og andre verneverdier, for eksempel i forhold til friluftsliv. Hvordan får vi videreført og gjenopptatt bærekraftig bruk av verneområder, og hvordan bør forvaltningen innrette seg for å fremme bærekraftig bruk? Jeg legger til grunn at bærekraftig bruk i form av drift og skjøtsel av kulturlandskapet og tilrettelegging og drift av stier og annen infrastruktur for allmen bruk, er sterkt knyttet til graden av lokal oppslutning om vernet og forvaltningen. Dette er viktig fordi god og vedvarende tilgang på lokal praktisk tradisjonskompetanse på kulturlandskapsdrift vil ha stor betydning for om kulturlandskapet i verneområdet får utvikle seg i en god retning. I tillegg er god tilgang på økonomiske virkemidler en viktig faktor for å få til bærekraftig bruk og samfunnsmessig verdiskaping.

Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder har naturverdier og opplevelseskvaliteter som tilsier at de kan gis status som nasjonalpark. Erfaringer er at nasjonalpark er en sterk merkevare som gir områdene bedre synlighet, attraktivitet og ressurstilgang. Nasjonalparkstatus har derfor potensiale til å bedre grunnlaget for bærekraftig bruk naturbasert reiseliv og annen verdiskaping. For å lykkes med dette, må viktige grunneierbehov tilfredstilles slik at de er motivert til å tilby sin kompetanse og kapasitet. Hvis dette er tilfelle, vil nasjonalpark i sum bedre mulighetene for å oppfylle av formålet for landskapsvernområdene.

Jeg kan ikke se behov for sterkere vern i landskapsvernområdene. Dagens bestemmelser foreslås derfor videreført uansett framtidig vernestatus. Jeg ser heller ikke at det foreligger registreringer eller andre kunnskaper som tilsier at det er grunnlag for å foreslå marint vern i Oksøy-Ryvingen eller Flekkefjord landskapsvernområder. Det bør derfor ikke foreslås vern av vannmassene eller sjøbunnen.

Jeg mener verneområdestyret bør legge til grunn at en prosess for endring av vernestatus kun bør igangsettes hvis det er flertall for dette i berørte kommunestyre. For å oppnå lokalpolitisk flertall vil det være en fordel å kunne tilby grunneierne og lokalsamfunnet forbedringer. Det er også ønskelig å redusere usikkerhet om mulige ulemper for grunneierne. Jeg legger vekt på at lokal støtte vil være en klar fordel i forhold til å bedre sannsynligheten for å oppnå nasjonale mål for norsk naturforvaltning som blant annet er å sikre bærekraftig bruk og vern, samt å stimulere til menneskelig virksomhet, kultur, helse og trivsel. Vi viser her til naturmangfoldlovens formålsparagraf:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at

den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Strategier

Verneområdestyret har behov for å få avklart fordeler og ulemper med å endre vernestatus fra landskapsvernområde til nasjonalpark. Fordelene og ulempene bør etter min mening, vurderes i et bredere perspektiv. Det betyr en vurdering i forhold til effekt i forhold til oppnåelse av gjeldende verneformål.

Grunneierne, lokalmiljøet, lokalpolitikere og publikum har et behov for informasjon. For å kunne informere godt, vil det være en fordel å få avklart mål, innhold og rammer for en eventuell prosess. Er klima- og miljøministeren interessert i å styrke vernearbeidet på kysten i Vest-Agder? Vurderes nasjonalpark som et godt middel i denne sammenheng? Hvordan ser statsråden på mulige fordeler og ulemper for grunneierne? Kan nasjonalpark inneholde noen muligheter for grunneierne og lokalmiljøet?

Jeg mener verneområdestyret bør konkretisere følgende strategier:

- E. Avklare mål, innhold og rammer for en eventuell prosess.
- F. Aktiv dialog med grunneierlaget.
- G. Aktiv informasjon til publikum.
- H. Aktiv dialog med kommunestyrene.

A. Avklare mål, innhold og rammer for en eventuell prosess

For å få best mulig klarhet i fordeler og ulemper er det behov for å få avklart hvorvidt klima- og miljøministeren er positiv til å styrke vernearbeidet blant annet ved å etablere nasjonalpark på kysten i Vest-Agder. Dette gjøres best i et møte med statsråden.

B. Dialog med grunneierlaget

Grunneierlaget bør inviteres til å komme med innspill før et eventuelt møte med klima- og miljøministeren. Laget må få god direkte informasjon om resultatene fra møtet.

Det bør inviteres til en aktiv dialog med Grunneierlaget i en eventuell prosess vedrørende endring av vernestatus til nasjonalpark.

C. Informasjon

Jeg mener verneområdestyret bør gjøre seg synlig i media, i første omgang for å få fram målet om bærekraftig bruk, samfunnsmessig verdiskaping og hensikten med å ta opp spørsmålet om nasjonalpark.

D. Dialog med kommunestyrene

Jeg mener kommunestyrene bør ha en sentral rolle i forbindelse med vurderingen av en eventuell oppstart av en prosess. De bør få direkte informasjon og anledning til å stille spørsmål etter at nødvendige avklaringer med klima- og miljøministeren og Grunneierlaget foreligger.

Jeg mener kommunestyrene bør trekkes aktivt inn i en eventuell prosess vedrørende endring av vernestatus til nasjonalpark.

Rettigheter

Eiendomsretten og bruksrettigheter endres ikke ved etablering av nasjonalpark. Det betyr at for eksempel retten til jakt, fiske og beite tilligger grunneier eller annen rettighetshaver som før.

Det formelle som skjer ved et eventuelt nasjonalparkvedtak er at rettighetshaverens anledning til å bruke rettigheten reguleres gjennom en ny nasjonalparkforskrift som erstatter dagens landskapsvernforskrift. Endring skjer hvis de konkrete bestemmelsene i den nye nasjonalparkforskriften endres i forhold til dagens landskapsvernforskrift. Hvis man har samme formål og de samme bestemmelsene i nasjonalparken som i landskapsvernområdet, vil utgangspunktet for grunneiernes anledning til å bruke rettighetene være som i dag.

Dersom de nye forskriftene er lik dagens forskrifter, gjenstår det at verneområdestyret som forvaltningsmyndighet tolker verneformålet og praktiserer eventuelle nye forskrifter på samme måte som dagens.

(Et spesialtilfelle kan være dersom en nasjonalpark får inn i seg noen av dagens sjøfuglreservater. I et slikt tilfelle legges det her til grunn at dagens bestemmelser vedrørende jakt, fiske og beite med videre i reservatene, vil bli videreført på de samme holmene i nasjonalparken som i dag er sjøfuglreservater, hvis ikke annet blir avtalt.)

Erstatninger ved naturskade/brann

Ved behov for erstatning og gjenoppbygging etter naturskade/brann vil de samme vernebestemmelsene gjelde i nasjonalparken som i dagens landskapsvernområder. Disse er:

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til Gjenoppbygging av bygninger som er gått tapt ved brann eller naturskade, og gjenoppbygging av nedfalte bygninger som hører med i det tradisjonelle bygningsmiljøet på stedet jf vernebestemmelsene for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde § 3 punkt 1.3 a.

Hvis man har samme formål og bestemmelser i nasjonalparken som i landskapsvernområdet vil utgangspunktet for erstatninger og behandlinger av søknader om gjenoppbygging ved naturskade/brann være likt.

Det er opp til verneområdestyret som forvaltningsmyndighet, å praktisere bestemmelsene likt i nasjonalparken som i dagens landskapsvernområde.

Prosess for bærekraftig bruk

Jeg mener verneområdestyret bør gå i aktiv dialog med Grunneierlaget å finne en god modell for bærekraftig bruk og vern. Det bør etterstrebes en modell som best mulig motiverer grunneiere og lokalmiljøer til å delta aktivt i bruk av områdene.

Verneinteressene i kulturlandskapet vurderes best ivaretatt ved videreføring av lokale bruks- og driftstradisjoner kombinert med fagkunnskap og nye erfaringer. Brukstradisjoner er ulike mellom Flekkerøy og Hydra. Det er stor spennvidde i kvalitet og bruk mellom de ytre skjær og mer lune områder med rik skog og innmark innenfor. Forvaltningen bør utformes slik at ulike lokale brukstradisjoner gjenspeiles i områdenes naturlige og kulturelle mangfold og kvalitet, også i framtiden.

En utfordring i vernearbeidet er å sikre kontinuitet og mangfold når rammeforutsetningene for øvrig endres. Dette skjer best der lokale brukere anerkjennes og stimuleres som primære aktører og tradisjonsbærere, i dynamisk samarbeid med grunneiere, landbruks- og vernemyndigheter.

Samfunnsmessig verdiskaping

Det er økende fokus på verdiskaping ved og i naturvernområder. Erfaringene bl a fra Listerregionen (Sørnorsk kystnatur) er så langt vi kjenner til, positive sett fra naturfaglig-, politisk- og organisasjonshold, inkludert bondelaget.

Med samfunnsmessig verdiskaping menes å:

- Stimulere til økt naturbasert virksomhet og bevaring av kultur- og naturmangfoldet gjennom fokus på å tilrettelegge for læring i natur- og kulturlandskapet, naturopplevelser, naturvennlig drift og skjøtsel, samt tilrettelegging for bærekraftig bruk.
- Legge til rette for bedre kommunikasjon og samarbeid mellom bønder, grunneiere, reiselivsnæringen, landbruksnæringen og verneområdeforvaltningen for å øke den gjensidige forståelsen for hva som er bærekraftig bruk og vern av verneområdene.
- Fremstille og overføre kunnskap om brukstradisjoner og naturmangfoldet før og nå blant annet gjennom å samle og tilgjengeliggjøre informasjon, skape møteplasser og stimulere til videre forskning.
- Utvikle kompetanse og kapasitet til god formidling og veiledning om natur og kulturlandskapet og dets mangfold.
- Profesjonalisere bønder og reiselivsaktører i bærekraftig drift og bruk av natur- og kulturlandskapet og dets mangfold.

Sørnorsk kystnatur har lagt til grunn skriftlige avtaler mellom forvaltningen og grunneierne for å få til gode og varige tiltak, i form av for eksempel parkeringsplasser, stier og bygninger. Staten, kommunen og privat sektor spleiser gjennom prosjektet på å gjennomføre felles tiltak, og legge til rette for rene private tiltak.

Jeg ser et klart behov for og gode muligheter til å få realisert viktige samfunnsmessige tiltak i Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder.

Arkivsaksnr: 2014/1087-0

Saksbehandler: Bjørn Vikøyr

Dato: 28.03.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernomr.	23/14	22.04.2014

Mandal - Ytre Farestad - søknad om oppsetting av gjerde for helårsbeite med utegangsau / gammel norsk sau i Ryvingsåsen

Vedlegg

- 1 UTEGANGERSAU BEITE RYVINGSÅSEN
- 2 Skisse over ønsket området 001

Settesaksbehandlers innstilling

Tiltaket er ikke søknadspliktig, jf forskrift om Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde § 1.2 punkt b og c. Verneområdestyret anbefaler at forvaltningsplanens retningslinjer for husdyrbeiting legges til grunn for driften. Det må tas tilstrekkelig hensyn til allmenn ferdsel da området er et offentlig friluftsområde, jf tilretteleggingstiltak i søknad.

Saksopplysninger

Tiltakshavere Kari Wathne, Per Magne Christensen, Herbert Gundersen, Tor Evert Bentsen og Jan Ivar Tobiassen søker om tillatelse til å sette opp et gjerde på ca. 175 m på Ryvingsåsen. Arealet som skal beites er et fellesbeite for 15 bruk som ble kjøpt av staten til friluftsfornål i 1974. Tidligere eiere beholdt retten til å beite med småfe. Det er ønskelig å dele fellesbeitet i to med et gjerde, for å ha helårsbeite med utegangersau i vestre del og kvitsau i østre del. Den vestre delen vil bli drevet sammen med privat teig i vest, mens østre del fortsatt vil bli drevet sammen med private og offentlige teiger i øst. Det opplyses at det vil bli satt inn porter i det nye gjerdet.

Hjemmelsgrunnlag

Tiltaket omfattes av Forskrift om Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde. § 1.2 som sier at bestemmelsene i pkt 1.1. ikke er til hinder for *b. Jordbruksdrift som ikke er i strid med verneformålet på eksisterende og tidligere utnyttede jordbruksarealer, herunder åkerbruk, slått, beiting og bruk av gjeterhund som sier at bestemmelsene* og *c. Nødvendig gjerding og vedlikehold av gjerder for husdyrhold, herunder anlegg av sanketrøer.*

Verneområdestyret, Fylkesmannen
Postboks 513, Lundsiden
4605 Kristiansand

VEDR: SØKNAD OM HELÅRSBEITE MED UTGANGERSAU/ GAMMEL NORSKE SAU I OKSØY-RYVINGEN OG FLEKKEFJORD LANDSKAPSVERNOMRÅDE

TILTAKSHAVER: KARI WATHNE 23/25
PER MAGNE CRISTENSEN 23/6 - 23/37
HERBERT GUNDERSEN 23/1 - 23/35
TOR EVERT BENTSEN 23/5
JAN IVAR TOBIASSEN 23/11

Vi er 5 naboer på Ytre Farestad som ønsker å benytte oss av vår grunneier rett til beite i Oksøy -Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernopråde. Området vi ønsker å benytte er Ryvingsåsen på Ytre Farestad.

Når Staten overtok eierrettighetene til dette området på ca 1200 mål beitemark, beholdt tidligere grunneiere retten til beite etter tidligere klauvsetting. Ytre- Farestad er oppdelt i 15 andeler, tiltakshavere står for 7 av disse. I dag er det kun 3 aktive sau holdere på Ytre Farestad som benytter seg av fellesområdene, det er ca 40 vinter sauer som beiter på disse områdene på sommer og høst. Tiltakshavere ønsker ingen konflikt med denne driften, men mener det skal være godt nok beitegrunnlag for begge parter.

"Fastlandsdelen" av fellesbeite er på ca 689 mål, av dette ønsker Tiltakshavere å benytte ca 100 mål til helårsbeite med utgangersau. To av tiltakshaverne har eiendomsgrenser mot omsøkte område i dag, dette område ter på ca 45 mål og mye av dette er opparbeidet beitemark. Wathne's eiendom ligger inne i Landskapsvernoprådet i dag. Dette området vil være ideelt i forhold til de krav som settes til helårsbeiting med Gammel norske sau, det er satt opp en løe (2013) og det er tilgang på ferskvann. Beitet vil være en kombinasjon av slåttemark og kystlynghei, noe som vil tåle beitetrykket til en flokk på 10-14 dyr. Livdyrene som ønskes brukt hentes fra Rossnes, slik at vi kan benytte oss av kompetansen fra 20 års drift med utgangersau i landskapsverneområdet på Rossnes.

For å unngå konflikter og ulemper for småfenæringen som beiter på fellesområdet i dag, ser vi at man har felles nytte av en avgjerding av området.. Statens område mot de private grunneiendommene er i dag i stor grad innegjerdet (se vedlegg), men i strekket mellom sørlig ende av Feble myra og Bertelshola ser vi det nødvendig med en avgjerding. De øvrige strekkene med gjerder forsterkes med topptråd og kvalitetssikres mot rømning inn og ut. Nytt gjerde vil bli på ca 175 meter, Tiltakshavere vil forplikte seg til å fjerne dette gjerdet ved opphør av drift. Avsperringen vil ikke være til hinder for den allmenne ferdsel i utmarken. De porter og overganger som er i statens gjerde pr i dag vil bli opprettholdt/utbedret, samt at det vil bli satt inn porter i det nye gjerdet. Det er heller ingen tur stier i området.

Mange års drift på Rossnes har vist at det er få konflikter mellom utgangersau og tam sau, men tiltakshavere ser at det kan skje uforutsette ting i løpetiden. Vi ser imidlertid på dette som en utfordring som vi må løse i felleskap. Tiltakshaver vil bidra til dette med å flytte vær inn på privat område i perioden 1. oktober til 15 november, da vil det til enhver tid være minst 2 gjerder i mellom flokkene.

Historisk har Ryvingsåsen vært benyttet til storfe beiting på sommeren og sauebeite på høsten. Dette området har vært ansett som det dårligste beitet på fellesområdet. I dag er det fin kystlynghei på vestsiden av åsen, mens østsiden er tett osp og seljeskog som trenger vedlikehold for kunne verne om kystkulturlandskapet.

Ta gjerne kontakt på mob 975 63 095 eller epost. k_skistad@yahoo.com for flere opplysninger eller ønske om befaring av området.

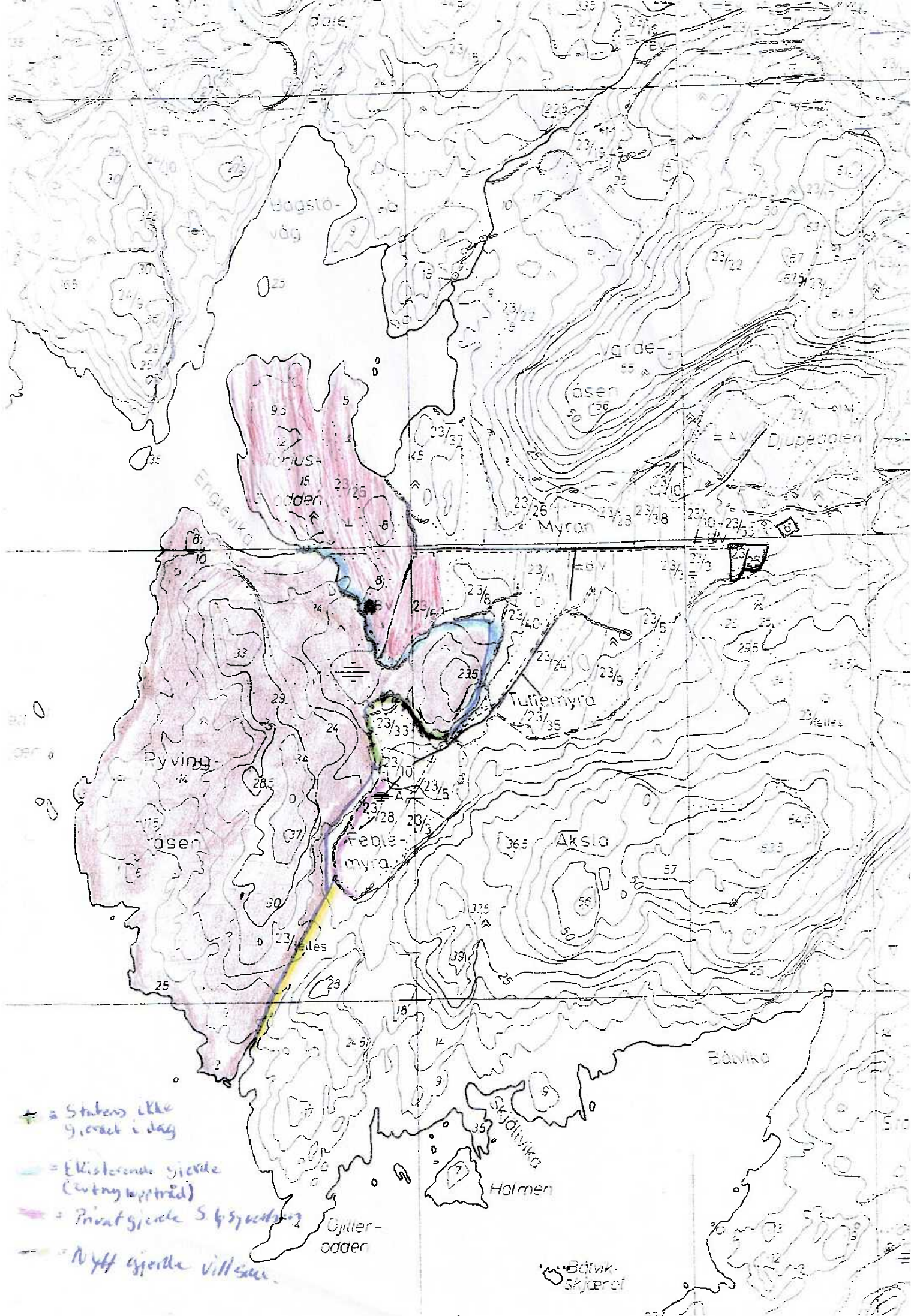
Skjernøy 24.02.14

Med vennlig hilsen

Kari Wathne Per Magne Christensen Herbert Gundersen Jan Ivar Tobiassen Tor Evert Bentsen

Vedlegg:

- 1) Oversiktskart
- 2) Skisse som viser området

ST 24/14 Eventuelt